BISERICA

MITROPOL. UNGR.-VL.

MITROPOL. MOLD.SUC.

ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

REV. PERIODICĂ ECLESIASTICĂ

Prim. IOSIF
loc. I. Piteştenu

Ep.R.N.-S.GENADIE
loc. D. Craiov.

Ep. Buz. INOK.
loc. Val. Rom.

Ep. Arg. GENAD.
loc. G. Piteştenu

IOSIF
loc. D. Botoşenenu

Ep. R. MELCHIS.
loc. I. Bacaonu

Ep. H. SILVESTRU
loc. C. Bârlădénu

Ep. D. jos Part.
loc. Iᵗ Gălăţénu

ANUL al XI-lea

No. 11.

FEVRUARIE.

BUCUREŞTI
TIPOGRAFIA CĂRŢILOR BISERICESCI
34. Str. Principatele-Unite, 34.
1888.

Meditată după Zamfir Ionescu — de M. I. Călinescu.

MÂRTURISIREA DE CREDINȚĂ
A
BISERICEI AFRICANE. (484)

Din ordin regesc, ne grabim a espune credința nóstra catolică (de a tótă lumea); și pentru aceia începem, cu ajutorul luĭ D-ḑeŭ, dupa mediocritatea puterilor nóstre, a spune pe scurt, ceia ce credem și predicam. Decĭ maĭ întăiŭ despre unitatea substanțeĭ Părinteluĭ și a Fiuluĭ, ceia ce Greciĭ numesc *omousion*, cunóscem cele ce ni s'a propus. Mărturisim pre Parintele și pre Fiul și pre Sântul Spirit în unitatea dumneḑeireĭ astfeliŭ, că și Parintele este în persóna sa proprie și Fiul nu este alt-feliŭ de cât în persóna sa proprie, precum și Spiritul Sânt, că reține proprietatea persónei sale, cu drépta credință marturisim; nu afirmăm că Părintele ar fi ceia ce este Fiul și nu ḑicem că Fiul ar fi ceia ce este Părintele saŭ Spiritul Sânt, și ĭarașĭ nicĭ pre Spiritul Sânt nu'l primim ca Parinte séŭ ca Fiu: ci credem, ca Tatal este nenăscut și Fiul nascut din Tatal și Spiritul Sânt, carele purcede din Tatăl, sunt de o substanță séŭ ființă, fiind-că dumneḑeirea este una, a nenăscutuluĭ Părinte și a născutuluĭ Fiŭ și a purceḑětoriuluĭ Spirit Sânt, iară proprietățile persónelor sunt treĭ. Și fiind-ca în contra acesteĭ credințe catolice

séŭ apostolice a eşit şi începe a se lăţi óre-care eresie nouĕ, învăţând, că Fiul nu este născut din ființa Tatăluĭ, ci din nicĭ o esistenţă adică din nimic, spre a combate şi chiar a nimici acea mărturisire necuviinciósă ce s'a rădicat în contra credinţeĭ, s'a pus cuvêntul grec omousion, ce se interpretéză de aceiaşĭ substanţă séŭ de o ființă, arătând că Fiul nu este născut din nimic séŭ din vre-o fiinţă străină, ci este născut din Tatăl. Acel ce crede că trebue a se înlătura omousion, voesce să învețe, că Fiul ar esista din nimic. Dar dacă Fiul din nimic nu este, fără de îndoială este din Tatăl şi de bună sémă omousion, adeca Fiul este de o ființă cu Tatăl.

2). Cum că este din Tatăl, adecă de o fiinţă cu Tatăl se dovidesce prin aceste mărturiĭ ale Apostoluluĭ care ḑice: *„care fiind strălucirea slaveĭ şi chipul fiinţeĭ luĭ, purtând tóte cu cuvêntul pitereĭ sale“*. (Ebr. 1, 3). Şi iarăşĭ însuşĭ D-ḑeŭ Părintele pedepsind perfidia necredincioşilor, cariĭ nu voiră se auda glasul Fiuluĭ ce predica prin profeţĭ în fiinţa sa remănênd, a ḑis: *„nu vor auḑi glasul fiinţeĭ“* (Ierem. 9, 10). Care voce a fiinţeĭ fiind despreţuită, cu înfricoşată mărturie înfruntându-se la acelaşĭ profet sa vorbesce ḑicênd: *„Preste măgurĭ luaţĭ tânguire, şi pre căile pustieĭ plângere, că s'aŭ săvêrşit, că nu sunt ómenĭ: n'au auḑit glasul fiinţeĭ, dela paserile ceriuluĭ şi până la dobitóce“*. Şi iarăşĭ pre aceĭ cariĭ îndepărtându-se de la mărturisirea uneĭ substanţe nu voiră să stea în aceiaşĭ fiinţă a credinţeĭ, îĭ înfrunta ḑicênd: *„de ar fi stătut în fiinţa mea... ĭ-aşĭ fi întors de la apucăturile lor cele rele şi dela cugetarile lor netrebnice“*.

(Ierem. 23, 22). Şi iarăşĭ mărturisind, că Fiul nu este afară de ființa Parinteluĭ, ci în aceiaşĭ, privind cu ochiĭ minţiĭ cu credinţă, să declara lămurit, când ḑice profetul: *„cine a stătut în ființa Domnuluĭ şi a vĕḑut cuvêntul luĭ?"* (Ierem. 23, 18). Că fiul este de o ființă cu Tatal s'a arătat odinióră prin cuvinte profetice, ḑicênd Solomon: *„că ipostasul teu şi dulcéța ta cătră fiĭ se va arata"* (Inţel. Sol. 16, 21), care să arată în figura şi chipul pâneĭ cerescĭ ce a caḑut din ceriŭ poporuluĭ israiltén. Ceia ce a spus însuşĭ Domnul în Evangelie ḑicênd: *„nu Moisi a dat voue pâne din ceriu, ci Părintele meŭ vĕ dă voue pâne din ceriŭ"*, (Ion. 6, 32.) aratându-se pre sine însuşi a fi pâne, când ḑice: *„eu sunt pânea cea vie, care m'am pogorît din ceriu"*; (Ión, 6, 41), de care vorbesce şi profetul David: *„pâne cerescă a mâncat omul"*. (Ps. 77, 25).

3). De asemenea se arată evident unitatea ființei Fiuluĭ şi a Parintelui, precum şi egalitatea dumneḑeireĭ, căcĭ însuşi ḑice în evangelie: *„eu întru Tatăl şi Tatal întru mine este*, şi *eu şi Tatăl una suntem"*. Ceia ce nu se rapórtă atâta la unitatea voinţeĭ, ci la una şi aceiaşĭ ființa, fiind ca nu ḑice „eu şi tatal una voim" ci *„una suntem"*. Caci afirmarea unitaţei cu Parintele sa declară din aceia ce sunt şi nu atâta din ceia ce voesc. Ión evangelistul iaraşi ḑice: *„de aceia căutau Iudeii să-l omóre, fiind-că nu numaĭ ḑeslega Sâmbata, ci şi pre D-ḑeu îl numea tată, făcêndu-se pre sine asemenea cu D-ḑeu"*. (Ion. 5.18). Ceia ce iarăşi nu trebue a se refera la Iudei, fiind-ca evangelistul cu adevĕrat ḑice de Fiul, ca se facea a-

semenea cu D-ḑeŭ. De asemenea în Evangelie scris este: *„orĭ-ce face Tatăl aceia și Fiul face asemenea“*. 5, 19). Și: *„precum Tatăl scólă pre morțĭ șiĭ înviază, așa și Fiul pre carii voiesce îĭ înviază“*. (Ion. 5, 21). Iarășĭ: *„ca toțĭ să cinstéscă pre Fiul, precum cinstesc pre Tatăl“*, (5, 23); căcĭ aceĭașĭ onóre se dă numaĭ celor egalĭ. Tot acolo ḑice Fiul catrĕ Părintele: *„tóte ale mele, ale tale sunt și tóte ale tale ale mele“*. (Ion. 17, 10). De asemenea: *„Filipe cine mĕ vede pre mine, vede pre Tatăl, și cum tu ḑicĭ: arată nouĕ pre Tatăl“*. (Ion. 14, 9). N'ar fi ḑis acésta, daca n'ar fi fost în tóte asemenea Tatalui. Insușĭ Domnul ḑice: *„credețĭ în D-ḑeu și întru mine credeți“* (Ion, 14, 1). Și pentru ca să dovidéscă unitatea egalitațeĭ, ḑice: *„nimene nu cunósce pre Fiul fära numaĭ Tatăl, nicĭ pre Tatăl nu'l cunósce cine-va fără numaĭ Fiul, și caruia va voi Fiul să-ĭ descopere“* (Mat. 11, 27). Și precum Fiul descopere pre Parintele cuĭ voesce, așa și Parintele descopere pre Fiul, precum ḑice însușĭ luĭ Petru, care-l marturisa pre el a fi Cristos Fiul luĭ D-ḑeŭ celuĭ viŭ: *„Fericit eștĭ*, ḑice, *Simone bar Iona, că trup și sânge nu ț'a descoperit ție, ci Părintele meŭ, care este în cerĭurĭ“* (Mat. 16, 17). Și iarașĭ Fiul ḑice: *„nimene nu vine la Tatăl, fără numaĭ prin mine“*, (Ion. 14, 6), și *„nimene nu vine la mine de nu'l va atrage pre el Tatal, carele m'a trimis pre mine“* (Ion. 6, 44); de unde se vede egalitatea Parinteluĭ și a Fiuluĭ aducênd pre credincioșĭ reciproc către sine. De asemenea ḑice: *„de m'ațĭ fi cunoscut pre mine, și pre Tatăl meŭ ațĭ fi cunossut; și de acum știțĭ pre el și l'ațĭ vĕḑut“*. (Ion. 14, 7).

4). Fiind-că în adevĕr mărturisim că sunt douĕ naturĭ în Fiul, adecă D-ḑeŭ adevĕrat, și om adevĕrat, avênd corp și suflet: ceia ce Scriptura vorbesce despre el atribuindu-ĭ o putere înaltă fórte mare, credem că se rapórtă la minunata luĭ Dumneḑeire; și ceia ce se spune despre el maĭ umilit și maĭ pre jos de onórea putereĭ cereștĭ, atribuim nu cuvêntuluĭ luĭ D-ḑeŭ ci omenireĭ imprumutate de el. După divinitate este decĭ acésta, ce am spus maĭ sus, unde ḑice: *„eŭ și Tatăl una suntem și cine mĕ vede pre mine, vede și pre Tatăl“*, și: *„tóte cele ce face Tatăl, aceia face și Fiul aseminea“* și cele-lalte ce s'aŭ spus maĭ sus. Iară acele ce se spun despre el ca om, sunt acestea: *„Tatal maĭ mare de cât mine este“* (Ion. 14, 28), și: *„n'am venit ca să fac voia mea, ci voia celuĭ ce m'a trimis pre mine“*, (Ion, 6, 38), și: *„Părinte, de este cu putinţă, trécă de la mine paharul“* (Mat. 26, 39); séŭ când ḑice de pe cruce: *„Dumneḑeule, Dumneḑeul meu, pentru ce m'aĭ părăsit“?* (Mat. 27, 46), și ĭarășĭ de persóna Fiuluĭ ḑice profetul: *„din pântecele maĭceĭ mele Dumneḑeul meŭ eștĭ tu“*, séŭ când se numesce *„maĭ mic decât îngeriĭ“*, și alte multe de acestea, care nu le maĭ înșirăm pentru scurtime. Fiul luĭ D-ḑeŭ ne fiind constrîns de nicĭ o necesitate a condiţiunelor, ci prin puterea libera a divinităţeĭ a luat asupra sa cu minunata pietate cele ce sunt ale nóstre așa, că nu s'a desparţit nicĭ decum de ale sale, care sunt divine, fiind că divinitatea nu admite nicĭ adaus, nicĭ nu sufere scădere. De aceia mulţămim Domnuluĭ nostru Iisus Christos, carele pentru noĭ și pentru a nóstră mântuire s'a pogorît din ceriŭ, cu patima sa

ne-a rescumpărat, prin mórtea sa ne-a înviat, prin înălțarea sa ne-a premărit; carele ședênd de a drépta Tatăluĭ are să vie să judece viiĭ și morțiĭ, dăruind celor drepțĭ rasplata vieţiĭ eterne, iar celor rĕĭ și necredincioșĭ va da supliciĭ meritate.

5). Mărturisim iarașĭ, ca Părintele a nascut pre Fiul din sine însușĭ, adecă din aceia ce este el însușĭ, din eternitate șiîntr'un chip nespus: nu de afara nu din nimic, nu din alta materie l'a nascut, ci ca este nascut din D-ḑeŭ. Și cel ce este nascut din D-ḑeŭ, nu este altă ceva decât aceia ce este tatal, și de aceia este de o ființă, fiind că adevĕrul nascereĭ nu admite deosebirea natureĭ. Cacĭ daca este deosebit de ființa Tatăluĭ, séŭ, că nu este Fiu, séu, ceia ce este necuviincios a spune, este nascut strĕin. Insa este cu adevĕrat Fiŭ, precum ḑice Ión: *„ca să fim întru fiul seu adeverat“* (5, 20). De asemenea nu este de alt ném, fiind că D-ḑeŭ adevĕrat este nascut din D-ḑeŭ adevĕrat, precum urméza iarașĭ Ion evangelistul, ḑicênd: *„acesta este D-ḑeu adevĕrat și viața eterna“*; și însușĭ Domnul în evangelie: *„eu sunt calea, adeverul și viața“*. Decĭ dacă nu'și are ființa de aiurea, o are de la Tatal; dacă din Tatal o are, de o ființa cu Tatal este. Cacĭ tóte sunt din nimic, iar Fiul din Tatal, din douĕ să alégă cineva ce voesce, séŭ sa-ĭ dea ființa din Tatal, séŭ să spue ca este din nimic.

6). Póte se va obiecta marturiá profetică: *„ĭară némul luĭ cine'l va spune?“* (Is. 53, 8). Dar nu ḑicem: spunemĭ modul saŭ calitatea nascereĭ divine și vobeșce-mĭ cu cuvinte omeneștĭ taina unuĭ secret așa

de mare, fiind că am cercetat de unde e nascut, căcĭ nascerea divină este nepovestită, nu necunoscută—: căcĭ până întru atâta nu este neştiuta, adecă se ştie de unde este, că şi Tatal din sine însuşĭ a nascut şi Fiul din Tatăl sa născut adesea se marturisesce, de care nicĭ un creştin nu se îndoesce de loc, precum se dovedesce în Evangelie, când ḑice însuşĭ Fiul: *„Cel ce nu crede, ĭată osindit este, că nu a creḑut în numele a unuea născut Fiuluĭ luĭ D-ḑeu*(Ion. 3, 18). De aseminea Ion evangelistul ḑice: *„şi am vĕḑut mărirea luĭ, mărire ca a unuia născut din Tatăl*" (Ion. I 14). Decĭ încheiam pe scurt mărturisirea nóstra. Daca în adevar este nascut din Tatal, este de o fiinţa şi Fiŭ adeverat; iara dacă nu este de o fiinţă, nu este D-ḑeŭ adevĕrat. Saŭ daca este D-ḑeŭ adeverat şi totuşĭ nu este din fiinţa Tatalui, este decĭ şi el nenascut. Dar fiind ca nu este nenăscut, este făptură, aşa că sa socote a fi de aiurea, daca nu este din fiinţa Tataluĭ. Ast-feliu însă nu este de creḑut. Cacĭ noi marturisim că Fiul este de o fiinţa cu Tatal, lepadând eresia Sabeliană, care confunda Treimea ast-feliŭ, că aceia ce este Tatal se ḑice ca este şi Fiul şi se crede ca aceiaşĭ ar fi şi Spiritul Sânt, necinstind trei persóne în unitate.

7). Dar póte s'ar obiecta: de óre ce Tatal este nenăscut, Fiul nascut, nu se póte se fi aceiaşĭ fiinţa a nascutului şi nenascutului—însa, daca, precum este Tatal nenascut ar fi şi Fiul nenascut, atunci ar putea fi maĭ mare deosebire de fiinţa, fiind cá orĭ cine 'şĭ are fiinţa dela sine nu póte sa aiba o fiinţă comună cu altul—: dar fiind că Tatal nenascut a născut pre

Fiul din sine însușĭ adecă din aceia ce este el (dacă, ceia ce este se póte spune, cum este nu se póte nicĭ decum spune), se vede că este o ființă a născĕtoriuluĭ, fiind că mărturisim că Fiul este cu adevĕrat D-ḑeŭ din D-ḑeŭ, lumină din lumină. Că lumină este Tatăl, marturisesce Ión ḑicênd: *„că D-ḑeŭ lumină este și nicĭ un întunerec întru dênsul nu este“* (I Ion. I, V). De aseminea ḑice de Fiul: *„și viața era lumina ómenilor și lumina întru întunerec luminéză și întunericul nu o a cuprins pre ea“* (Ion. 1, 4-5). Și maĭ jos: *„era lumina cea adevĕrată, carea luminéḑă pre tot omul ce vine în lume“* (Ion 1, 9). De unde se vede lamurit că Tatăl și Fiul sunt de o ființă, de óre ce ființa lucireĭ și a lumineĭ nu póte să fie deosebită, adică a acelia ce se nasce de la sine și aceia ce este din cea nascută. In fine ca nu cumva se întroducă cineva între Tatăl și Fiul deosebirea lumineĭ naturale, de aceia apostolul ḑice despre acelaș Fiŭ: *„că este strătucirea mărireĭ și chipul ființeĭ luĭ“* (Ebr. 1, 3). De unde se înțelege lamurit ca este împreuna vecĭnic cu Tatal și nedespărțit de Tatal și de o ființă cu el, fiind ca stralucirea tot-deauna este coeterna cu lucirea, fiind-ca stralucirea nu se disparte nicĭ o dată de lumină, fiind-că strălucirea nu póte nicĭ odată se fie deosebită în privința ființeĭ de lumină. Cacĭ precum este strălucirea față cu lumina aseminea este și puterea luĭ D-ḑeŭ Tatal; vecinic pentru eternitatea putereĭ, nedespărțit pentru unitatea lumineĭ. Și acésta mărturisim noĭ cu credința, ca Fiul este nascut din ființa Tataluĭ, precum însușĭ D-ḑeŭ Parintele mărturisesce pe față. Care, ca sĕ arate că negrăit a născut pre

propiul seŭ fiŭ din ființa sa, spre a învěța esperiența slăbiciuneĭ nóstre, ca sa ne înalțe dela cele vĕḑute la cele neveḑute, a luat ca exemplu un cuvênt al nascereĭ pamêntescĭ pentru nascerea divină ḑicênd: *„din pântece maĭ 'nainte de lucéfăr te-am născut"*. Ce póte fi maĭ clar, cum s'ar putea vorbi maĭ lămurit de divinitate ; prin ce semne, prin ce esemple din lucrurile esistente a putut sĕ arate proprietatea nascereĭ, decât sĕ arate prin numirea pânteceluĭ (uteruluĭ) proprietatea nascereĭ? Nu dóră ca ar fi compus din membre corporale saŭ deosebit prin óre care liniĭ materiale ; dar fiind că alt-feliŭ nu putem pricepe adevĕrul nascereĭ divine prin auḑirea mințiĭ, fara numaĭ sa ne provocam la cuvêntul pântecelui omenesc, ca să nu ne maĭ îndoim, ca este născut din ființa luĭ D-ḑeŭ, ḑice ca'șĭ are fiin a din pântecele tataluĭ.

8). Creḑênd ca D-ḑeŭ Parintele fara vre o suferință a născut pre Fiul, nu ḑicem ca acea substanță ar fi împarțita în Fiul, saŭ ca ar fi suferit óre care micșurare în Tatal și prin acésta sa se fi supus pătimireĭ. Lipsĭasca dela noĭ aseminea gândurĭ și cugetarĭ despre D-ḑeŭ, fiind ca cu credință marturisim că Tatal desevêrșit, fara vre o micșurare, fara vre o derivațiune óre care, fară nicĭ un feliŭ de slăbiciune patimașă a nascut pre Fiul desĕvêrșit. Cacĭ acel care ar obiecta luĭ D-ḑeŭ, ca dacă din sine însușĭ a nascut a suferit și o împărțire, ar putea ḑice ca și ostenélă a simțit când a creat lumea și pentru aceia s'a odihnit în ḑiua a șéptea de tot lucrul seŭ. Dar nicĭ nascênd din sine-însușĭ n'a simțit vre o patimire saŭ micșu-

rare, nicĭ în creațiunea tuturor lucrurilor n'a suferit nicĭ o ostenélă. Căcĭ precum ni se propune destul de evident nepatimirea nascereĭ divine, am primit a mărturisi pre Fiul că este D-ḑeŭ din D-ḑeŭ, lumină din lumină. Decĭ dacă chiar în lucrarea vĕḑută a lumineĭ naturale nu se află ceva de aseminea, ca luându-se o lumină din lumină și prin óre-care nascere ivindu-se însășĭ lumina originală, care a dat din sine altă lumină, este evident că nu s'a micșurat nicĭ a îndurat vre o scădere dând din sine lumina: cu cât maĭ drept și maĭ bine este a crede natura lumineĭ divine și negraite, care nascênd lumina din sine însașĭ nu s'a putut micșura nicĭ de cum! Așa dar Fiul este de o potriva cu Tatăl, nu nascut în timp, ci împreuna vecinic Nascĕtoriuluı, precum lumina produsa de foc se arata de odata cu cel ce o nasce. Acésta e destul a spune despre asemanarea saŭ despre unitatea ființeĭ Tataluĭ și a Fiuluı, cât a permis scopul scurtimeı.

9). Remâne să vorbim și sa probam prin marturiı despre Spiritul Sânt, pre care-l credem de o ființa cu Tatal și cu Fiul, împreuna vecĭnic și coegal. Acésta venerabila treime se cuvine sa fie deosebită în privința persónelor și a numelor, totușĭ nu trebue a crede ca acésta n'ar fi potrivit cu sine și cu eternitatea sa, ci credem cu adeverat ca rĕmâind înainte de vécurı divinitatea în Tatal, în Fiul și în Spiritul Sânt nu se póte împarți prin esplicările nóstre, nicĭ ĭarașĭ a se confunda însășĭ trinitatea, prefacêndu-o în o persóna.

Acésta este credința nóstră, acésta este convin-

gerea nóstră. De aceea nu suferim nicĭ a se numi ḑeĭ, nicĭ a-ĭ cinsti, ci un D-ḑeŭ mărturisim în preḑisele persóne şi numirĭ. Căcĭ negrăita divinitate se înfăţişază în persóne şi numirĭ, fără să fie mărginită prin cuvinte, saŭ să fie pătrunsă cu mintea; dar ca să se cunóscă că este aceea ce era, profetul a dat credincioşilor înţelegerea, pe care mintea omenéscă în îngustimea eĭ o putea cuprinde ḑicênd: *De nu veţĭ crede, nu veţĭ înţelege* (Is. 7, 9). Una este dumneḑeirea treimeĭ şi în numirea acestuĭ cuvênt însemnarea este a uneĭ substanţe, iar nu a uneĭ persóne. Spre a se dovedi credincioşilor însăşĭ divinitatea s'a adus tot-déuna multe şi dese marturiĭ. Dar din causa prescurtareĭ tratatuluı este deajuns a aduce puţine din cele multe, fiind-ca probarea maĭestăţeĭ adevĕrate, deşi are mulţime de mărturiĭ, totuşĭ n'are trebuinţă de multe, fiind-că celuĭ credincios sunt de ajuns puţine.

10). Decĭ maĭ întaiŭ ne învĕţăm din cărţile Vechiu, luĭ Testament, şi după aceea din ale celuĭ Noŭ, că Părintele şi Fiul şi Spiritul Sânt sunt de o fiinţa-începênd cartea Facereĭ ast-fel: *Întru început a făcut D-ḑeu ceriul şi pămêntul; ĭar pămêntul era nevĕḑut şi netocmit, şi întunerec era désupra adânculuĭ, şi Spiritul luĭ D-ḑeu se purta pe désupra apelor*. Acel început despre care le vorbea Iudeilor cariĭ îl întrebaŭ cine este, le ḑise: *începutul, care şi grăesc vouĕ* (Ion. 8, 25). Se purta însă Spiritul luĭ D-ḑeŭ désupra apelor, ca creator, ţinênd creatura cu puterea sa, ca avênd a produce însuşĭ din aceste elemente primitive tóte cele viĭ să dea alimente foculuĭ sĕŭ şi chiar de atuncı indicând misteriul

botezuluĭ să arate puterea sânțitóre prin natura apeĭ și să aducă la viéță cele dintăiŭ corpurĭ însuflețite. David ĭarășĭ înspirat de D-ḑeŭ mărturisește: *Cu Cuvêntul Domnuluĭ ceriurile s'au întărit, și cu Duhul gureĭ luĭ tótă puterea lor* (Ps, 32,6). Veḑĭ cât de deplină este prescurtarea și cât de lamurit revine la misteriul unitațeĭ: punênd pe Părintele în *Domnul*, pre Fiul în însemnarea Cuvêntuluĭ, a declarat pre Spiritul Sânt *din gura Celuĭ prea înalt.* Și ca să nu se înțelégă prin *cuvênt* emiterea voceĭ, ḑice că prin el ceriurile s'aŭ întărit; și să nu se crédă că *spiritul* ar însemna suflarea, a arătat întru el plenitudinea putereĭ cereștĭ. Cacĭ unde este *putere*, acolo trebue să fie numaĭ decât persóna; unde *tótă*, însémnă că nu este înprumutata de la Tatal și dela Fiul, ci deplină în Spiritul Sânt, nu că ar avea singur ceea ce este în Tatal și Fiul, ci totul are ceea ce are și unul și altul.

11.) Și ĭarășĭ când vorbește Domnul de chemarea némurilor, predicând pre Spiritul Sânt într'un nume al divinitațeĭ, ḑice: *Mergênd învețațĭ tóte némurile, botezându-ĭ pre eĭ în numele Tatăluĭ și al Fiuluĭ și al Spirituluĭ Sânt* (Mat. 28, 19). Și ĭarășĭ Apostolul, dorind Corintenilor cele cereștĭ, adauge acestea: *Harul Domnuluĭ nostru Iisus Christos și dragostea luĭ D-ḑeŭ și împartășirea Sântuluĭ Spirit cu voĭ toțĭ* (II Cor. 13, 13). Și ca să mărturisim maĭ lamurit unitatea ființeĭ în acéstă trinitate, trebue să avem în vedere și aceea, cum D-ḑeŭ arată taina Treimeĭ, când aŭ voit să creeḑe lumea și pre om ḑicênd: *Să facem om dupre chipul și asĕmănarea nóstră* (Fac.

1, 26). Când dice *nóstră*, de bună sémă nu arată a unuea; și când rostește *chipul* și *asemănarea* dovedește egalitatea deosebireï persónelor, ca în aceiașï lucrare să fie vedită cunoșcința Treimeï, în care nicï pluralitatea să fie înlăturata, nicï asemanarea să nu lipsiască, fiind că și în cele următóre se vorbește ast-fel: *Și a dis D-deŭ și a făcut și a bine-cuvêntat D-deŭ.* Și este de trebuință ca autoriul întregeï creațiunï să fie unul D-deŭ. Credința acésta se arată și se probéză în fine prin vechia bine-cuvêntare, prin care se poruncește luï Moisi a bine-cuvênta poporul prin sacramentul întreiteï chemarı. Cacı dice D-deŭ catra Moisi: *Ast-fel veï bine-cuvênta pre poporul meŭ și eu voï bine-cuvênta pre eï: Domnul să te bine-cuvinteze și să te păzéscă; Domnul să lumineze fața sa către tine și să-ï fie milă de tine; Domnul să rîdice fața sa preste tine și să-țï deie ție pace* (Num. 6, 23-26). Ceea ce afirmă și profetul David dicênd: *Bine-cuvênta-ne-va pre noï D-deu, Dumnedeul nostru, bine-cuvinta-ne-va pre noï și se vor teme de el tóte margenile pămêntuluï.* (Ps. 66, 7-8). Unitatea acésta a treimeï o cinstesc puterile cereștï ale îngerilor prin cântare, și cântând de treï orï cu gura fara intrerupere: *Sânt, sânt, sânt Domnul D-deŭ Sabaot* (Is. 6, 3), înalță gloria luı în înalțimea uneï domniï. Ceea ce pentru ca să sĕ întipăréscă maı bine credincioșilor, aducem înainte pre Paul, științoriul taïnelor cereștï; căcï dice: *sunt deosebirï de darurï, dar acelașï spirit; și osebirï slujbelor sunt, ïar acelașï Domn, și osebirï lucrurilor sunt, ïar acelașï D-deu, carele lucréză tóte întru toțï* (1 Cor. 12, 4-6).

Şi de sigur aceste osebirĭ ale împărţirilor ni-aŭ învĕţat ca se lucréză de Spiritul Sânt pentru calitatea şi meritul acelor ce participă: căcĭ după ce se împarte aceste deosebirĭ de harurĭ, în cele din urmă se ḑice: *Iar acestea tóte le lucréză unul şi acelaşĭ Spirit, împărţind fie-căruia cum voeşte* (1 Cor. 12, 11). De unde nu se lasă nicĭ un loc de nedumerire, fiind că sĕ arată lămurit că Spiritul Sânt este şi autor al voinţeĭ sale şi D-ḑeŭ, care le lucréză tóte şi se demonstréză fórte lămurit că împărţeşte darurĭ divine, după cum voeşte; cacĭ unde se predică împărţirea de bună voie a harurilor, nu se póte videa nicĭ o servitute: căcĭ servitutea se póte înţelege în creatură, ĭar în Treime stăpânire şi libertate. Şi ca să ne învăţăm şi maĭ lamurit că Spiritul Sânt este de aceiaşĭ dumneḑeire cu Tatăl şi cu Fiul, se dovideşte prin mărturia evangelistuluĭ Ión. Cacĭ ḑice: *Treĭ sunt carĭĭ mărturisesc în ceriu, Tatăl, Cuvêntul şi Spiritul Sânt, şi aceştĭ treĭ una sunt* (1 Ión, 5, 7). Nu ḑice: treĭ separaţĭ prin vre o deosebire saŭ împarţiţĭ când-va prin óre-care grade de desparţire a deosebirilor, ci *treĭ,* ḑice, *una sunt.*

12). Dar ca să se demonstreze şi maĭ mult, că Spiritul Sânt este de o dumneḑeire cu Tatăl şi cu Fiul în crearea tuturor lucrurilor, aĭ pre Spiritul sânt ca creator în cartea luĭ Iob: *Spiritul divin,* ḑice, *este care m'a făcut, şi spiritul a-tot-puternic care mĕ învaţă* (Iob. 33, 4). Şi David ḑice: *Trimite spiritul teŭ şi se vor crea, şi veĭ reînoi faţa pămêntuluĭ* (Ps. 103, 30). Dacă reînoirea şi crearea din noŭ va fi prin spiritul, fără îndoială că şi începutul

creaţiuneĭ n'a fost făra spiritul. Dar să arătăm că şi după creaţiune şi Spiritul Sânt face viŭ ca şi Tatăl şi Fiul. In adevĕr de persóna Tataluĭ spune Apostolul: *„Mărturisesc înaintea luĭ D-ḑeŭ, care înviézǎ tóte“* (1 Tim. 6, 13). Insă Christos da viaţa; *Oile*, ḑice, *„glasul meŭ ascultă, şi eŭ li dau viaţă eternă“* (Ion 10, 27-28). Totuşĭ primim viaţa dela Spiritul Sânt, cacĭ însuşĭ Domnul ḑice: *„Spiritul este care face viŭ“* (Ion. 6, 64). Iată dar demonstrată lămurit aceiaşĭ vivificare (învioşare) a Tătăluĭ şi a Fiuluĭ şi a Spirituluĭ Sânt.

13). Se cuvine, ca nicĭ un creştin să nu ignoreze, că preştiinţa tuturor lucrurilor şi cunóşterea celor ascunse este în Domnul, totuşĭ se demonstréza din cartea luĭ Daniel: *„D-ḑeule,“* ḑice, *„care cunoştĭ cele ascunse, care le ştiĭ tóte maĭ înainte de a se naşte.“* (Dan. 13, 42). Aceiaşĭ preştiinţă este în Christos, precum spune evangelistul: *„că ştia dela început Iisus, cine este cel ce are să-l vêndă pre el şi cariĭ vor fi ceĭ ce nu vor crede în el.“* (Ion 6, 65). Cá ştia cele ascunse şi acésta este aratat, cacĭ dând pe faţa planurile ascunse ale Iudeilor, ḑicea: *„ce cugetaţĭ cele deşarte întru inimile vóstre“ ?* (Mat. 9, 4). De asemenea că spiritul sânt cunóşte maĭ înainte tóte, însuşĭ ni-a descoperit ḑicênd către apostolĭ; *„ĭar când va veni spiritul adereruluĭ, vĕ va învĕţa tóte şi cele viitóre va vesti vouĕ“* (Ion. 16, 13). Cine ḑice ca va spune cele viitóre. nu se îndoeşte că ştie tóte, cacĭ însuşĭ cérca cele înalte ale luı D-ḑeŭ şi cunóşte tóte cele ce sunt în D-ḑeŭ, dupa cum aminteşte Paul, ḑicêd: *„că Spiritul tóte le cércă, chĭar şi cele ascunse*

ale luĭ D-ḑeŭ" (I Cor. 2. 10). Şi în acelaşĭ loc: *„precum nimene din ómenĭ nu ştie cele ale omuluĭ, fără numaĭ Spiritul, care este în el, aşa nimene nu ştie cele ce sunt ale luĭ D-ḑeŭ, fără numaĭ Spiritul luĭ Dumneḑeŭ."*

14). Spre a înțelege puterea Spirituluĭ Sânt se vorbim ceva despre cele înfricoşate. Un ucenic viclén, cum este scris în faptele Apostolilor, vênduse averea şi ascunsese o parte din banĭ, ĭar rĕmăşița a depus'o la piciórele Apostolilor, ḑicênd că atâta are, şi ast-fel a mâniat pre Spiritul Sânt, pre care-l credea departe.

Dar ce ĭ-a ḑis apoĭ fericitul Petru? *„Anania, pentru ce a umplut satana inima ta, ca să mințeştĭ Spirituluĭ Sânt" ?* (Fapt. 5. 3). Şi maĭ jos: *„n'aĭ mințit ómenilor ci luĭ D-ḑeŭ"*. Şi ast-fel lovit prin puterea aceluĭa, caruĭa voĭa să-ĭ mințéscă a murit. Ce voeşte fericitul Petru a se înțelege aicĭ prin acest Spirit Sânt, este de buna séma lămurit, când ḑice: *„n'aĭ mințit ómenilor, ci luĭ D-ḑeŭ"*. Decĭ este evident ca acel ce mințeşte Spirituluĭ Sânt, mințeşte luĭ D-ḑeŭ şi cel ce crede în Spiritul Sânt, crede în D-ḑeŭ. Tot ast-fel, ba ceva şi maĭ puternic arată Domnul în evangelie: *„tot pecatul şi blasfemia se va erta ómenilor; ĭar acel ce blasfemă în contra Spirituluĭ Sânt, nu se va erta luĭ nicĭ în vécul acesta nicĭ în cel viitoriŭ"* (Mat. 12, 31—32). Iata o sentință înfricoşată, nu se va ĭerta, ḑice, pecatul aceluĭa, care ar blasfema împrotiva Spirituluĭ Sânt. Compara sentința acésta cu acea de care se scrie în cartea Impĕraților: *„dacă pĕcătuind va pĕcătui cine-va*

improtiva bărbatuluı, se vor ruga pentru el; dacă însă improtiva luĭ D-ḑeŭ va pĕcătui, cine se va ruga pentru el" ? (Reg. 2, 25). Deci, daca a blasfema împrotiva Spiritului Sânt și a pĕcătui împrotiva luĭ D-ḑeŭ este tot una și aceĭașĭ crimă neertată, orĭ-cine cunósçe cine este Spiritul Sânt.

15). Ca D-ḑeŭ este pretutindenea de față și cuprinde tóte, învĕțăm din gura luĭ Isaia: *„eu, ḑice, sunt D-ḑeŭ aprópe și nu departe, dacă s'ar ascunde omul în cele ascunse, óre eŭ nu-l voiŭ vedea pre el? nu umplu eu ceriul și pămêntul"* (Ierem. 23, 23—24). Dar ce ḑice Mântuitoriul în evangelie de presența sa pretutindene? *„Unde vor fi doĭ saŭ treĭ adunațĭ întru numele meŭ, acolo sunt și eu în mijlocul lor"* (Mat. 18, 20). Despre Spiritul Sânt că este pretutindenea de față, ḑice profetul din persóna luĭ D-ḑeŭ: *„eu întru voĭ și spiritul meu stă în mijlocul vostru"* (Ezech. 36, 27). Și Solomon ḑice: *„că Spiritul Domnuluĭ a umplut lumea și cel ce ține tóte are cunoștința glasuluĭ* (Ințel, 1, 7). David ḑice ĭarășĭ": *„unde mĕ voiu duce dela Spiritul tĕu și dela fața ta unde voiŭ fugi? de mĕ voiu sui în ceriu, tu acolo eștĭ; de mĕ voiŭ pogorî în ĭad, de față eștĭ; de voiŭ lua aripile mele și voiu locui la marginea măreĭ și acolo mâna ta mĕ va duce și mĕ va povĕțui drépta ta."* (Ps. 138, 7—10).

16]. Dumneḑeŭ locuește întru sânții seĭ dupa făgăduința prin care se ḑicea: *„voiŭ locui întru eĭ"* (II Cor. 6, 16). Ceea ce ḑice și Domnul Iisus în evangelie: *„rĕmânețĭ întru mine și eŭ întru voĭ"* (Ion. 15, 4), probéza acésta Paul, ḑicênd: *„aŭ nu științĭ că Iisus Christos este întru voĭ"* ? (II Cor. 13, 5).

Tot acéstă locuință o umple și Spiritul, precum dice Ión : *„dintru acésta știm,“* dice, *„că în noĭ este, find-că din Spiritul sĕŭ ne-a dat nouĕ.“* (I Ión 4, 13). Asemenea și Paul : *„nu știțĭ că sunteţĭ templul luĭ D-deŭ și spiritul luĭ D-deŭ locuește în voĭ ?“* (I Cor. 3, 16). Și ĭarășĭ dice : *„Preamărițĭ și purtațĭ pre D-deŭ în corpul vostru“*. Pe care D-deŭ, de sigur pre Spiritul Sânt, al căruĭ templu vedem că este.

Căcĭ ce judecă Tatăl, judecă Fiul, judecă Spiritul Sânt, se probéză așa : In psalmul patru-decĭ și nouĕ se cetește: *ĭar pĕcătosuluĭ a dis D-deu“* (V. 17); și maĭ jos : *mustrate-voiŭ, și voĭ pune înaintea fețeĭ tale“* (V. ?2). David, ĭarășĭ rugându-se dice către Christos : *„Dómne, nu cu mânia ta sĕ me mustri pre mine“* (Ps, 6, 2) ; fiind-că însușĭ va veni să judece tot trupul. Dar ce dice Mântuitoriul despre Spiritul Sânt în evangelie? *„Când va veni mângâitoriul, acela va mustra lumea de pĕcat, de dreptate și de judecată“* (Ion 16, 8). Acésta prevédênd David striga către Domnul: *„unde mĕ voiŭ duce dela Spiritul tĕŭ și dela fața ta unde voiu fugi“ ?*

18). Căcĭ se probéză și aceea că bun este Tatal, bun Fiul, bun Spiritul Sânt ast-fel. Dice profetul : *„bun eștĭ Dómne și întru bunătatea ta mĕ învață îndreptările tale“* (Ps. 118, 68). Iar cel unul născut însușĭ dice despre sine : eŭ sunt păstoriul cel bun. (Ion. 10, 11). Și despre Spiritul Sânt, dice ĭarășĭ David în psalmul 142, 10 : *„Spiritul teŭ cel bun mĕ va povĕțui la pământ drept.“*

19). Dar cine va putea tacea acea dignitate a Spirituluĭ Sânt ? Cacĭ profețiĭ vechĭ strigaŭ : *„aces-*

te dice Domnul". Acelaşĭ glas „*venind Christos l-a rechemat în persóna sa dicênd; ĭar eŭ dic vouĕ*". Iar profeţiĭ ceĭ noĭ ce strigaŭ? precum profetul Agab în faptele Apostolilor: „*Acestea dice Spiritul Sânt*". [Fapt. 21, 11] şi Paul dice cătră Timoteŭ: „*Spiritul arătat dice*" (I Tim. 4, 1). Care glas arată nedespărţirea Treimeĭ. Paul dice că el a fost chemat şi trimis de D-deŭ Tatal şi de Christos: Paul, Apostol nu dela ómenĭ nicĭ prin om ci prin Iisus Christos şi Dumnedeŭ Tatăl (Gal. 1, 1). In Faptele Apostolilor însă că de Spiritul Sânt este ales şi trimis; cacĭ ast-fel este scris: „*Acestea dice Spiritul Sânt; osebiţi-mĭ mie pre Varnava şi pre Saul în lucrarea în care v'am chemat pre voĭ*" (Fapt. 13, 2). Şi ceva după aceea: „*ĭar eĭ trimişĭ de Spiritul Sânt se pogorîră în Seleucia*". Tot în acea carte: „*luaţĭ aminte de voĭ şi de tótă turma, în care Spiritul Sânt v'a pus pre voĭ episcopĭ* [Fapt. 20, 28].

Să nu crédă cine-va ceva înjositor despre Spiritul Sânt, fiind-ca se numeşte mângâitor. Căcĭ mângâitor se numeşte saŭ maĭ bine consolator pe limba latină; care numire este comună şi Fiiuluĭ luĭ D-deŭ; dupre cum dice Ión: *acestea scriŭ vouĕ, ca să nu pĕcătuiţĭ; şi de pĕcătueşte cine-va mângâitoriŭ avem la Tatăl pre Iisus Christos*" (I Ión, 2, 1). Căcĭ şi însuşĭ Domnul când dice către Apostolĭ: „*alt mângâitor va trimite vouĕ Tatăl*" (Ion. 14, 16), fără îndoială, când dice „*alt mângâitor,*" pre sine se arata a fi mângâitor. Dar nicĭ de Tatăl nu este strein acest nume de mângâitor; căcĭ acest nume este al bine-facereĭ ĭar nu al natureĭ. In fine Paul scrie către Corintenĭ

ast-fel: „*bine-cuvêntat fie Dumnedeŭ și Tatăl Domnuluĭ nostru Iisus Christos, părintele îndurărilor și Dumnedeul a tótă mângâerea, care ne mângâe*“ (II Cor. 1, 3—4). Și fiind-că mângâitor se numește Tatăl, mângâitor se dice Fiul, mângâitor și Spiritul Sânt, totușĭ o mângăere se dă nouĕ de către Treime, precum și o ĭertare a pĕcatelor, precum afirmă Apostolul: „*v'ațĭ spălat, v'ațĭ îndreptățit și vațĭ sânțit în numele Domnuluĭ nostru și Spirituluĭ D-deuluĭ nostru*“ (I Cor. 6, 11). Am putea sa aducem multe marturiĭ din dumnedeeștile Scripturĭ, care afară de taina botezuluĭ arată ca treimeĭ se cuvine aceĭașĭ glorie, lucrare și putere; dar find-ca din acestea ceĭ înțelepțĭ pot înțelege îndeajuns, multe le-am trecut cu vederea, pentru scurtime.

21). Sa recapitulam disele nóstre. Daca Spiritul Sânt purcede din Tatăl, daca liberéza, dacă este Domn și sânțește, daca crează cu Tatal și cu Fiul și daca este facĕtor de viața, dacă are maĭ înainte sciința cu Tatal și cu Fiul, daca este pretutindenea și umple tóte, daca locuește întru ceĭ aleșĭ, daca mustră lumea, daca judeca, dacă este bun și drept, daca despre el se vorbește: *acestea dice Spiritul Sânt*, dacă înființaza profețĭ, daca trimite apostolĭ, dacă așadă episcopĭ, daca este mângâitor, dacă împarte tóte precum voește, daca spala și justifică, dacă omóra pre ceĭ ce-l desprețuesc, dacă acela, care l-ar blasfema, nu are ĭertare nicĭ în vécul acesta nicĭ în cel viitor, ceĭa ce de sigur este propriŭ luĭ D-deŭ: daca tóte acestea sunt ast-fel, pentru ce se maĭ îndoesc că este D-deŭ, de óre ce însușĭ arată ceĭa ce

este din mărimea lucrărilor: de bună sémă nu este strĕin de Tatal şi Fiul prin majestate, acel care nu este străin prin puterĭ de lucrare. In zadar sa négă numele divinităţeĭ aceluia, a căruia putere nu i se póte denega; în deşert voĭ opri a'l venera cu Tatal şi cu Fiul, pre acela care cer să fie mărturisit cu Tatăl şi cu Fiul. Dacă el împreună cu Tatal şi cu Fiul îmĭ dă iertare pecatelor, conferă sânţire şi viaţa vecĭnică, sunt cel maĭ nerecunoscetor şi nepios dacă nu'ĭ voĭ da gloria cu Tatal şi cu Fiul. Saŭ daca nu este închinat cu Tatal şi cu Fiul, deci nu trebue a se mărturisi în botez: daca însa numaĭ decat trebue să fie marturisit dupa cuvêntul Domnuluĭ şi tradiţiunea Apostolilor, ca să nu fie credinţa pe jumĕtate, cine me va opri de la închinarea lui? în care mi se impune a crede, chiar din datorie mĕ voĭ ruga luĭ. Mĕ voĭ închina deci Tataluĭ, mĕ voĭ închina şi Fiuluĭ, me voi închina şi Spiritului Sânt cu una şi aceiaşĭ închinăciune. Daca i se pare cuiva acésta cam aspru, sa auda cum David îndémna pe credincioşi la închinarea luĭ D-ḑeŭ: *„închinaţi-vĕ“*, ḑice, *„aşternutuluĭ piciórelor luĭ“*. Daca al religiuneĭ este a se închina aşternutului piciórelor lui, cu cât maĭ religios lucru este a se închina Spirituluĭ luĭ! acel Spirit pre care fericitul Petru întru atâta sublimitate l'a predicat ducênd: *„Spiritul Sânt trimis din ceriurĭ, în care îngeriĭ doresc să privéscă“*. (1 Petr. 1, 12). Daca îngeriĭ doresc sa-l privésca, cu atât mai mult noĭ ómenĭ muritori nu trebue sa despreţuim, ca sa nu ni se ḑica şi noue precum s'a

ḑis Iudeilor: *„voĭ tot-dé-una vĕ împrotivițĭ Spirituluĭ Sânt ca și părințiĭ voștri.* (Fapt. 7, 51).

22). Dacă tóte acestea nu înduplică sufletul spre închinarea Spirituluĭ Sânt, primește aicĭ ceva și maĭ tare. Căcĭ ast-fel învață Paul pre profețiĭ bisericeĭ, în cariĭ și prin cariĭ de sigur vorbea Spiritul Sânt: *„ĭar de ar proroci toțĭ, și ar intra vre un necredincios, saŭ neînvĕțat, să mustră de toțĭ și se judecă de toțĭ: Și așa ascunsele inimiĭ luĭ, arătate se fac; și atuncĭ cădęnd pre`faţă sĕ va închina luĭ Dumneḑeu, ḑicênd, că adevĕrat Dumneḑeŭ în voĭ este.“* (I Cor. 14, 24—25). Și de buna sémă Spiritul luĭ D-ḑeŭ este în aceĭ carii profețesc. Dacă necredincioșiĭ îngroziți cad cu fața la pămêut și se închină Spirituluĭ Sânt și fără voie mărturisesc, cu atât maĭ mult se cuvine credincioșilor, ca de buna voie și de dragoste să se închine sântuluĭ Spirit! Se închină însa Spirituluĭ Sânt nu óre cum separat după obiceiul némurilor, precum nicĭ Fiuluĭ nu se închină separat, fiind-că este dea-drépta Tataluĭ: dar închinându-ne Tatăluĭ, credem că ne ìnchinăm și Fiuluĭ și Spirituluĭ Sânt, fiind-că și când chemăm pre Fiul, credem că chemam și pre Tatăl, și când ne rugăm Tătăluĭ, credem că suntem auḑițĭ și de Fiul, precum însușĭ Domnul a ḑis: *„orĭ ce vețĭ cere dela Tatăl întru numele meŭ, eŭ voiŭ face, ca să se cinstéscă Tatăl întru Fiul.“* (Ion. 14, 13); și dacá se închină cine-va Spirituluĭ Sânt, se închină, de bună sémă aceluia, a căruia este Spiritul. Cácĭ orĭ-cine știe aceia, că prin rugăciunile omeneștĭ nu se póte adauge saŭ micșura ceva din majestatea divină, ci fie-care după propusul voieĭ

sale saŭ 'șĭ câștigă glorie închinându-se cu credință saŭ rușinea vecĭnică împrotivindu-i-se cu îndărătnicie. De ce dar credincioșiĭ sĕ nu cinstéscă cu adevĕrat treimea, de care nădăjduesc a se ținea, în a căreĭ nume s'aŭ renăscut, lăudându-se prin aceia că se numesc serviĭ eĭ? Cacĭ precum în numele luĭ D-deŭ Tatăl se numesc ómeniĭ luĭ Dumnedeŭ, precum s'a dis Elie omul luĭ D-deu, precum s'a chemat Moisi omul luĭ Dumnedeŭ, așa dela Christos ne chemăm creștinĭ, tot ast-fel ne numim și spirituali dela Spiritul Sânt. Dacă s'ar numi însă cine-va omul luĭ Dumnedeŭ și nu ar fi creștin nimic nu este; care daca ĭar numi creștin și n'ar fi spiritual, nicĭ se maı spere atâta mântuire.

23). Decĭ credința nóstra în treime sa fie întrégă dupa mârturisirea botezuluĭ mântuitoriŭ, să fie aceiașĭ devotare a pietațeĭ, să nu credem ca păgâniĭ în deosebirea puterilor, s'aŭ să presupunem ca în treime ar fi vre-o creatură ca Dumnedeŭ. Dar nicĭ să fim mișcațĭ de scandalul Iudeilor, cariĭ négă pre Fiul luĭ D-deŭ, cariĭ nu se închina Spirituluĭ, ci maĭ ales premărind și închinându-ne treimeĭ perfecte, precum dicem cu gura nóstră în misteriĭ, așa să ținem consciincios: *Sânt, Sânt, Sânt Domnul Dumnedeŭ Sabaot.* De treĭ orĭ dicênd *Sânt* mărturisim aceiașĭ atotputernicie, fiind că una este religia, una prémărirea treimeĭ, precum am învețat dela apostolĭ, precum audiră Corinteniĭ: „*harul Domnuluĭ nostru Iisus Christos și dragostea luĭ Dumnedeu și împărtășirea Spirituluĭ Sânt cu voĭ cu toțĭ*“. Acésta este credința nóstră și a tuturor bisericilor catolice,

care sunt întemeiete în lumea acésta, prin tradițiunele evangelice și apostolice, în care noĭ cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ celuĭ Atot-Puternic credem și speram să ramănem pănă la sfârșitul vieţeĭ aceştia.

Făcuta în 20 Maĭ (an. 484) de Ianuarie Zattarénu, Vilatic de la Casele Mediane, episcopii Numidieĭ, Bonifatie Forațianu și Bonifatie Gatianénu episcopĭ Bizacenĭ.

Gher. Timuş.

Cuvêntarea I. P. S. Mitropolit Primat ținută cu ocasiunea anuluĭ noŭ 1888.

Sire,

Printre bune și frumóse datinĭ pe carĭ le-am primit de la parinții noștri, este și aceea ca, la reînnoirea anuluĭ, Mitropolitul țĕreĭ, în numele clerului și al poporuluĭ, sa aduca urarĭ Capuluĭ Statuluĭ. Acestei datine urmând eŭ, smeritul pastor al acesteĭ de Dumneḑeŭ pazite Eparchiĭ, sunt fericit de a avea prilej a Vĕ rosti, în asta ḑi, Sire, simțirile de devotament cari ne însuflețesc pe toți, clericĭ și mirenĭ, pentru Augusta persóna a Majestaței Vóstre, simbol viu al Suveranitațeĭ naționale.

In a luĭ Dumneḑeŭ mână sta cumpăna vremilor, ale luĭ sunt veacurile, aĭ luĭ sunt aniĭ. El da hrana la tóta faptura și tăria la tot némul. Datoria nóstră este sa lucram ast-fel ca, prin faptele nóstre cele

bune, să atragem mila ceréscă, și să facem să aplece Dumnedeiasca cumpănă spre binele și folosul nostru. Precum harnicul plugar privește cu mulțamire câmpul bogat de speranțe pe care l'a brazdat vrednicia luĭ, așa indivi̦diĭ și națiunile aŭ drept a se mândri când vĕd că a sporit dintr'un an într'altul munca lor morală, faptele lor bune și creștinescĭ— brazde pururea roditóre ale ogoruluĭ de viața vecĭnica.

Mândru de sine și de poporul sĕŭ intra în anul noŭ Capul unuĭ Stat când are consciință de binele ce a făcut, de munca ce a îndeplinit pentru propașirea și înalțarea țĕreĭ sale. Cu asemenea mândrie puteţĭ privi, Sire, la anul care s'a savărșit, ca și la ceĭ ce aŭ precedat, cacĭ prin faptele Vóstre, prin vitejia și înțelepciunea Vóstra, ațĭ rîdicat Statul Românesc la trépta la care aŭ rîvnit stramoșiĭ noștri.

Primițĭ, decĭ, Sire, în acéstă întaiă di a anuluĭ, viele mele urărĭ, însuflețite de smerenia și caldura Evangelica, precum și de rugaciunile neîncetat îndreptate catră Cel a Tot-Puternic, ca sa Ve dea viața îndelungata, pacĭnica și fericita, ca să Vĕ întarésca și în viitor, cum V'a întarit pana acum, cu putere și înțelepciune, spre a conduce destinele acestuĭ popor, pentru care ațĭ fost predestinat de Dumnedeŭ, la ținta ce Majestatea Vóstra și Patria o dorițı. In aceleașĭ sincere urărĭ inima mea, a clerului intreg și a tutulor Românilor, cuprinde și pe Augusta Vóstra Soție, pe scumpa nóstră Regina, care, prin bunătatea înalteĭ Sale inimĭ, prin însușirile Eĭ nobile, a bine-meritat numele de Mama a suferin̦dilor și a sărmanilor.

Facă Dumnedeiasca Pronie ca anul în care întrăm, și toțĭ ceĭ ce vor urma, sa fie manoșĭ și binecuvêntațĭ în tóte cele bune și îmbelșugate pentru acéstă țéră, sub părintésca stĕpânire a Majestațeĭ Vóstre; și asculte-mi-se din Cer rugăciunea prin

care eŭ, smerit servitor al altaruluĭ, esclam din adâncul inimeĭ:

Bine-cuvintéză, Dómne, pe Regele nostru Carol!

Bine-cuvintéză, Dómne, pe Regina nóstră Elisaveta!

Protectorĭ şi de înflorire doritorĭ aĭ sânteĭ nóstre Bisericĭ;

Bine-cuvintéză, Dómne, Ţéra acésta, care Te cinstesce, România!

Rĕspunsul Majestăţeĭ Sale Regeluĭ.

„Rugile Bisericeĭ şi urările poporuluĭ Ne-aŭ a-„dus tot-dé-una fericire şi Ne-aŭ sprijinit şi întărit „în tóte împregiurarile.

„Primim dar, Regina şi Eŭ, cu o vie mulţămire „expresiunea sentimentelor de dragoste şi de cre-„dinţă ce Ne exprimaţĭ cu atâta căldură şi dorim „din tótă inima ca anul noŭ să fie manos în pro-„grese şi lucrărĭ folositóre şi plin de noroc pentru „scumpa Nóstră Românie, pe care Cerul s'o ocro-„téscă şi de astădĭ înainte.

„Vĕ urez anĭ mulţĭ şi fericiţĭ, pace şi prosperitate.

JUBILEUL DE 25 DE ANI

AL

ARHIERIEI P. S. MELHISEDEK

AL

ROMANULUI

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE.

Redactorii Jurnaluluĭ „Biserica Ortodoxă Româna“ se simt datorĭ a aduce urarile lor respectuóse Preasfințitului Melhisedec Episcop de Roman, cu ocasiunea serbarei de 25 de anĭ a Arhieriei Sale, ca unuĭ vechiŭ publicist bisericesc, demn luptator în cestiunĭ religióse și scriitor celebru de opere religióse.

Prea sf. Melhisedec privește cu bucurie în Regatul Românieĭ, între membrii Ierarhieĭ Bisericeĭ nóstre, între profesorĭ, preoțĭ și cetațenĭ, pe foștiĭ sĕĭ elevĭ și este mândru de sigur că aŭ ajuns a serbători în mijlocul fiilor seĭ spirituali al 25 an al Pastorieĭ Sale; de aceea asociându-ne și noĭ, ca fiĭ aĭ sĕĭ, cu dragoste fiasca ne grăbim a mari corul serbatoresc, cântând mulțamiri și dând laude luĭ Dumnedeŭ că l-aŭ pazit paná acum în astă viața sanatos, întreg, îndelung îndilit, spre a putea îndrepta drept cuvêntul adevĕrului. Prea Sfinția Sa cu sciința și condeiul sĕŭ abil a ónorat adese cu scrierile sale escelente religióse colónele Jurnalului „Biserica Ortodoxa“. pentru care jurnalistica Bisericésca Română îĭ va rĕmânea recunoscĕtóre; pe lângă acésta aŭ și ajutat fórte călduros progresarea și desvoltarea acestui Jurnal Bisericesc procurându-ĭ mijlóce de subsistență, dupre cum ș alțĭ Preasfințiti Prelațĭ.

Pentru aceste cuvinte, Redactorii aratându-șĭ recunoscința lor cea maĭ profundă, îl róga a primi fieștele lor felicitarĭ, rugând pre D-deu de a-ĭ darui și în viitor sănatate în-

delungată, pace şi puterĭ vigurósе spre a continua de a lucra pentru Biserica şi Patrie şi a ajunge sanătos de a serbători încă mulţĭ anı aĭ Pastorieĭ Sale. Dea Domnul să audă glasul nostru, ca produs al iubireĭ şi al recunoscinţeĭ.

Pentru sciinţa istorieĭ şi cunoscinţa cetitorilor noştri, dăm publicitaţeĭ expunereă biografică a eruditului nostru Prelat, dupre cum este publicată în Jurnalul „Epoca" din 31 Decemvrie 1887.

Reproducere după „Epoca" :

Pe când biserica papala resuna în tóta lumea de jubileul preoţieı Papeı Leon al XIII, Episcopul Romeĭ, odată cu începutul anuluı dupa stilul Gregoriau; printr'o coincidenţă minunata, rezervata prin decretele nepatrunse ale A-Tot-Puterniculuı, odata cu sfîrşitul anuluı dupa stilul Iustinian, în omonimul cetaţeĭ eterne, în Romanul vecheı Moldove, cel maı vechiŭ Episcop al regatuluı Românieĭ îndeplineşte, fára pompa, nicı ostentaţiune, al 25-lea an al Arhierieı Sale, şi al 45-a al apostolatuluı seu de profesor, preot şi publicist.

Epoca, credinciósa tradiţiunilor stremoşeştı, urmaşa a acelora ce au clădit cu sudórea frunţeı lor, din cea maı adâncă vechime, ale luı Dumneḑeu lacaşurı şi maı în urmă şcolile pentru împraştiarea luminer în acest popor drept credincios, îmbraca asta-ḑı haina de serbatóre spre a aduce prinosul de dragoste, adânc respect şi recunoştinţa Ierarhuluĭ, care de aprópe o jumetate de véc ca o faclă luminósa, revarsa razele ştiinţeĭ, ale credi·ţeĭ nestremutate şi ale patriotismuluı curat, în Biserica nóstra naţionala, acésta cetate tare a némuluı Românesc.

La anul 1823 Februarie în 15, în satul Gărcina, judeţul Neamţu, preotul Petru cu soţia sa presbitera Anastasia, românı din strevechiı baştinaşı aı satuluı, fură bin·-cuvêntaţĭ cu naşterea unuĭ fiu care primi din Sf. botez numele de *Mihail*.

Tênera mladiţa calca de timpuriu pe urmele stremoşeştı, şi de prunc întoveraşa pre cucernicul sĕu parinte la slujba bisericéscă, aplicându-se cu caldura la citirea carţilor şi a cântarilor bisericeştı. Ceea-ce îndemna pre parintele sĕu a duce pre fiul lor Mihail, de abia în al 12 an al vêrsteı sale, la Iaşı, unde printr'o dispensă speciala, pentru minunata sa chıemare, a fericituluı Mitropolit Veniamin, fu primit la 1834 ın Seminarul Socola unicul în ţară, ale caruı cursurı desĕvêrşindu-le cu un strelucit succes la 1841, primi a se duce înveţator în satul Şerbeştı din judeţul Neamţ la o şcóla înfiinţata anume de boeriı Cantacuzinı.

Iar la 1842 se întórse la Seminarul Socola, spre a urma studiile maı înalte ce i se adaogase dupa îmbunătaţirile şi reorganizarea ce primise din nou. Terminând din nou studiile la 1843 fu numit profesor suplininte la acelaşı Seminar de *Retorică*, *Pastorală* şi *Istoria Patrieı*. Tot în acest timp, fu tuns în Mônastirea Socola în

schima monahală, primind numele de *Melhisedec,* iar mai în urma fu hirotonisit Diacon.

La 1845 fu numit inspector al Seminarului şi membru în consiliul Eforiei sale, stare pe care o ocupă până la 1848, când, prin hotarîrea divanului Domnesc al luï Mihaiu Voda Sturdza, Diaconul Melhisedec fu trimis la Kiev spre a se desevêrşi în sf. Teologie ortodoxă şi în filosofie.

La 1851 terminând cu succes strelucit studiile Academiei de Kiev, i se decerna diploma de *Magistru* (doctor) în teologie şi filosofie, şi printr'o favóre specială, după înadins mijlocire a Prea Sânţitului Mardarie, locotenent de Mitropolit al Moldovei, fu hirotonisit preot în *Lavra Pecersca*, de celebrul Mitropolit al Kievului Filaret, care-ï decerna şi crucea doctorilor bisericei. Intors în ţara primi catedra ştiinţelor teologice şi profesa *Ermineutica*, *Scripturistica*, *Eclesiastica* şi *Omiletica*, indeplinind tot-odata şi funcţiunile de inspector al Seminaruluï

La 1856 fu însarcinat a organisa Seminarul de Huşi, al carui rector şi profesor fu numit.

La 1857 parintele Melhisedec, fiind ales Deputat în Divanul ad-hoc, se aruncă cu înfocare în strelucita pleiada a patrioţilor, care luptau pentru Unirea ţerilor surori, în care se distinse prin zelu[1] şi nepregetata sa activitate, ce-l desemna în cea dinteiu combinaţie ministeriala unionistă; şi la 1861 fu numit *Ministru al Cultelor şi al Instrucţieï Publice, fiind de abia arhimandrit.*

Inalţarea sa la Minister stîrni murmure surde ale numeroşilor invidioşi şi competitori de portofolii; în cât, hotarîra pe distinsul prelat a depune, dupa o scurta vreme, portofoliul ministerial spre a lasa câmp liber competitorilor şi a-şi pastra seninatatea sufletésca. In acelaşi timp fu numit locotenent de Episcop al Huşilor. Şi se lupta cu îndaratnicie contra pretenţiunei patriarhieï ecumenice, de a-i conferi Arhieria din puterea prerogativelor eï.

A trebuit staruinţa personala a lui Cuza-Voda, care onora pre parintele Melhisedec cu o caldurósa prietenie, spre a-l îndupleca a primi diploma patriarhicésca; *şi ast-fel la 1862 Decemvrie în 31, Arhimandritul Melhisedec fu sacrat în catedrala Mitropolieï din Iaşï Arhiereu, cu titlul de Tripoleos*, urmând a pastori eparhia Huşilor, dela care fu permutat în 1864 la cea din nou înfiinţata a Dunarei de Jos; iar la 1879, spre satisfacerea unei pióse dorinţe, de a se apropia de căminul parintesc, fu ales şi stramutat Episcop al Romanului, cu aprópe unanimitatea voturilor marelui Colegiu naţional.

In acest restimp Episcopul Melhisedek a lucrat aprópe continuu în diferitele comisiuni speciale, pentru regularea averilor mônastireşti din Moldova, în comisia de secularisare a averilor mônastirilor închinate. Apoi, într'o lunga serie a consiliilor generale pentru instrucţia publica.

La 1864 pe timpul loviturei de Stat, prieteşugul Episcopului pentru Cuza-Voda, îndatoririle sale sacre de Arhier u al Bisericei ortodoxe şi patriotismul seu neclintit, au fost puse la o grea încercare.

Sfatul Domnesc hotarî pe Domnitor, Alexandru Ióu I-iu, în temeiul unor combinaţiuni negreşit înalte, dar care au remas neespli-

cate, a face o ruptură rĕsturnătóre cu Rĕsăritul, prin adoptarea calendaruluĭ apusan.

Intru acésta era de trebuinţă, a se obţine maı înteiu încuviinţarea capeteniilor bisericeştı.

Sufletul guvernuluĭ acelei epoce, pentru tot-déuna memorabile, ministrul Kogălnicénu închipui un mijloc pe cât de iscusit, pe atât de îndrasneţ, spre a smulge Ierarhilor bisericeĭ naţionale consimţimêntul.

Pentru care sfîrşit, Domnul convocă la Bucureştĭ un consiliu extraordinar bisericesc, împanat cu Arhimandriţı, carora le facea sa le lucéscă scaunele Arhiereilor şi Episcopilor îndaratnicĭ; şi se propuse adunăreĭ a se pronunţa sumar, prin *Da* orĭ *Ba*, *dacă schimbarea calendaruluĭ este o cestie canonică* ...

Cu tóta presiunea Domnitoruluı şi staruinţa, ba chiar ameninţările fugosuluĭ sĕu ministru, Episcopul Melhisedec, singurul în stare a rezolva cestiunea, în colaboraţie cu fericitul Dionisie Romanu Episcopul Buzeuluı, aşternu un proces-verbal celebru prin puterea argumentaţiuneı canonice şi a credinţeĭ întreguluĭ ném Românesc, prin care se respinse cu hotarîre cererea guvernuluı.

Turburarea fu mare în public dupa ce se aflară uneltirile guvernuluı, şi nemuritorul Jleliade-Radulescu cu alţı patrioţĭ strĕmutara cestiunea în arena politica, fauriud o armă teribila de agitaţiune în ţara contra guvernuluĭ, care avu de urmare destituirea Episcopuluı Dionisie şi a altor prelaţi. Episcopul Melhisedec însuşĭ îşı trimise demisiunea Domnitoruluı, pe care acesta o refuză. Şi ast-fel prin puternica sa înrîurire şi abnegaţiune, Prea Sfinţitul Melhisedec scapa Ortodoxia Română dintr'o neaparata primejdie.

Pe la anl 1868 fiind la putere tot d. I. Bratianu, guvernul însarcina pe Episcopul Melhisedec împreuua cu regretatul Ión Cantacuzino cu o solie fórte delicata la Imperatul Alexandru al II-lea al Rusiilor, sarcina diplomatica de care se achita cu o sirguinţă patriotica înaltul prelat spre cel maı mare bine al ţereı. Intors în ţara, Voda Carol oferi cu staruinţa Episcopuluı Melhisedec ministerul Cultelor, onóre pe care o declină, preferind a se deda în linişte eruditelor sale lucrarĭ literare, care-ı adusera cununa de *imortal* la 1870, când fu ales membru al Academieĭ Române.

Lucru ciudat, mare parte dintre aceı ce au încarcat cu tot felul de distincţiunı onorifice şi marturisirĭ publice de al lor respect şi admiraţiune pe acest mare barbat al timpuluı de faţa, plecau urechia la întrigile josnice ale invidioşilor, semenând cu ascunse şi neden ne bănuelı paşıı bătatoriţı de cinste, seninatate sufletésca şi patriotica abnegaţiune a încarunţituluı arhipastor !...

Dar sa departam, în acésta ḑi de serbatóre, ecoul hulitorilor, pe care-ı va ruşina fâra îndoiala strelucirea acesteĭ activitaţı bogate întru propaşirea bisericeı şi a némuluı nostru.

Lumea catolica papista a gramadit pentru jubileul mareluı eı pontifice, într'o exposiţie universala munţı de aur, de pietre nestimate, de producţiunı artistice, industriale, literale şi de ródele pamêntuluĭ dupa ambele emisfere ale planeteı omeneştı; noı, nu putem espune admiraţiuneı credincioşilor pentru jubileul celuı dinteı

şi maı strelucit Arhiereu al Regatuluı Românesc, de cât produsele munceĭ sale nepregetate pentru marirea némuluı şi cari afara de lucrările ca dregator public, sunt aşternute într'o comóra de opere bisericeştĭ şi istorice-literare, cu a caror enumerare, cum şi a binefacerilor, a clădirilor, înfrumuseţarilor ale Dumneḑeeştilor lacaşurĭ şi a scolilor; ajutorarea tinerilor la învețătură, adesea acordându-le burse din propriele-ı mijlóce, orı stăruind pe lânga diferite guverne a se trimite preoţı la studiĭ ınalte, cărora o buna parte dintre Arhiereiĭ şi Episcopiı maĭ tinerĭ de aḑı datoréza înalta lor posiţiune, am umple modestele nóstre colóne.

Mângaerea nóstra însă e în credinţa, că prin aceste slabe trasurĭ ce aducem aḑı ca prinos marelui nostru Arhiereŭ, vom fi dat prilej bunilor Românĭ iubitorĭ de némul lor, a intona împreună cu noĭ, întru tot venerabiluluĭ Episcop Melhisedec, strĕmoşescul cu adevĕrat, *Vrednic este!...*

Un Discurs pentru înmormêntare.

„Bine slugă bună şi credinciósă, preste puţine aĭ fost credincios, preste multe te voiu pune; intră întru bucuria Domnuluĭ teŭ (Mat. 25, 21).

Iaca fraţiĭ meĭ singura şi cea maĭ mare mângăere ce remâne muritorilor în momentul trecereĭ lor din acéstă lume. Aurul şi argintul, nobleţa, laudele ómenilor, frumuseţa şi puterea, nu sunt decât un praf, o cenuşă, care vine a se amesteca şi a se perde pintre ţĕrêna mormêntuluĭ! Meritul însuşĭ nu se póte constata în acéstă viaţă; şi adese orĭ se întêmplă ca nicĭ copiiĭ nu ştiŭ să-şĭ preţuéscă parinţiĭ, nicĭ soţia cea maĭ credinciósă nu apreciaza dupre cuviinţă îngrijirea şi dragostea soţuluĭ. Numaĭ mórtea vine şi face lumină; numaĭ lipsa lucrurilor le póte constata valórea.

Vom raţiona însă şi maĭ drept când vom ḑice şi vom crede că numaĭ D-ḑeŭ ştie şi póte aprecia şi remunera adevĕratul merit, adevĕrata virtute; pentru că *numaĭ El cunóşte inimile şi rărunchiĭ.*

Deosebindu-ne din sfera materială în carea ne învîrtim, şi acésta cu totul momentan, noĭ nu putem strebate decât numaĭ până la porţile vecĭnicieĭ, decât numaĭ pentru a face acéstă ultimă esperienţă, cea maĭ înfricoşată, precum o vedeţĭ! Aşa ne-am deprins, şi murim cu acéstă deprindere.

Dar óre să nu-ĭ fie dat omuluĭ a şti nimica din cele ce se petrec în casa parinteluĭ ceresc? Nu; el póte

şti totul; dar nu se ocupă de nimică alta, decât de deşertăciunĭ. Ştiinţa adevĕrateĭ vieţĭ este expusa tuturor, dar este reservata numaĭ celor ce caută acéstă viaţă.

Alăturea cu ea, esperienţa ḑilnică nu dovedeşte decât că finitul şi coróna lucrurilor omeneştĭ este mórtea şi mormêntul preste tóte! Nişte asemenea triste exemple ce ni se presintă în fie-care ḑi, sunt pentru noĭ cea maĭ puternică învĕţatură că nu trebue să ne nădĕjduim prea mult în lume şi bunurile eĭ, dela care nu putem aştepta mântuire. Iată grópa ne stă înainte: Cutremuraţi-vĕ o ómenĭ mândri şi cutezĕtorĭ! Iacă mórtea, cruda mórte, vine fară veste; minuntul este neştiut; fiţĭ gata; *privighiaţĭ că nu ştiţĭ ḑiua nicĭ óra întru care Fiul omuluĭ va veni.*

Uitându-ne în sus noĭ vedem ceriul, locul şi patria din care ne tragem; privind în jos, ni se presintă abizul cel nemĕsurat, întunerecul şi umbra morţeĭ. Vaĭ! de câte orĭ, traind în lume şi ademeniţĭ de nişte bunurı peritóre, noĭ ne aruncăm până la gura acesteĭ prăpastiĭ! De câte orĭ auḑim după noĭ acel urlet detunătoriŭ: *Aŭ perit, aŭ perit!* Ca să rădicăm ochiĭ la ceriŭ, pentru a cere ajutoriul părinteluĭ îndurărilor, n'avem drept, decât numaĭ întru cât vom fi petrecut viaţa acéstă scurta dupre poruncile luĭ şi ne vom fi silit a ne face fiĭ aĭ luĭ. Aşa dar, în momentul suprem când tóte puterile omeneştĭ părăsesc pe om; când totul înghiaţă şi se stinge dinaintea luĭ; când totul fuge şi se ascunde în faţa grozăviilor morţeĭ,— un singur lucru rĕmâne nedisiipit de el: Acésta este conşciinţa pentru credincioşia cu care 'şĭ-a îndeplinit rolul de fiinţă morală în acéstă lume. Acésta consciinţă care este aureola omuluĭ în viaţă şi la mórte, devine după mórte

principiul saŭ piedestalul vecĭniciei sale fericirĭ: „*Bine slugă bună și credinciósă*“....

Fraților! Dumneḑeŭ punêndu-ne în acéstă lume, ne-a dat viața acéstă presentă ca un mijloc prin care să putem arvoni, sa ne putem procura elementele uneĭ viețĭ vecĭnice, și să scăpăm de o mórte vecĭnică. Ar trebui dar să nu perdem nicĭ un minunt în zadar; ar trebui să nu ne ocupăm numaĭ de lucrurĭ de acele a carora nicĭ numele nu merită să fie pronunțate în acest loc sacru. Ar trebui să înlaturăm din mijlocul nostru tóte urele și dușmaniile, și să lucrăm numaĭ ceea ce póte fi spre formarea bineluĭ nostru moral și social. Repet aceste douĕ nume: *moral* și *social*; căcĭ, numaĭ ele caracteriséză pre om; și vĕ întreb: Oare câte minunte din viața nóstră petrecem noĭ ca ființĭ morale și sociale?, Câte minute suntem ca niște animale de rônd, numaĭ mâncând, bând și dormind? Câte minute suntem maĭ jos și decât aceste, vegetând nopțĭ întregĭ încremenițĭ spre lucrurĭ de nimica și degrădatóre? Și în fine câte minute jucăm rolul momițeĭ—imitând, rolul vulpeĭ— viclenind, rolul ursuluĭ și al lupuluĭ— prădând, rolul leuluĭ și al tigruluĭ— sfâșiind? Eĭ bine, de ce să nu cunóștem realitatea până când maĭ avem timp? De ce să ne lăsăm a încărunți și a îmbĕtrâni în ḑile rele? Saŭ, dacă nu voițĭ sfatul bisericeĭ, de ce maĭ năzuițĭ la ea? A! numaĭ când ne dóre, plângem și alergăm la Mamă! Numaĭ când vedem mórtea în ochĭ, ne căim de cele ce facem? Dar atuncĭ este prea târḑiŭ! Singurul remediŭ contra durereĭ, este petrecerea sinceră și nevinovată. Singura condițiune a prelungireĭ viețeĭ, este virtutea.

Sciŭ, frațiĭ meĭ, că adevĕrul supĕră pe cea maĭ mare parte din noĭ; dar și Biserica are de datoria cea maĭ sacră de a vorbi numaĭ adevĕrul și a nu

linguşi pre nimine. Şi astă-ḑî maĭ cu sémă, în faţa mormêntuluĭ unuĭ reposat confrate al nostru, când aveţĭ înaintea ochilor o nouă proba despre nestatorniciea lucrurilor omeneştĭ, viŭ în numele Bisericeĭ a vĕ ruga şi a vĕ conjura să parăsim căile cele rele pe care am apucat, sa părăsim ocupaţiile cele vătămătóre şi de suflet şi de corp, şi să întreprindem ceva adeverat omenesc, ceva care sa ne radice spiritul către lumea ştiinţeĭ şi a moraleĭ, şi sa ne procure o distracţie nevinovata. Alt-minterea, vĕ întreb, ce putem aştepta de la fiitórea generaţiune, când copiiĭ noştri aŭ nenorocirea de a nu vedea la părinţiĭ lor decât uşurinţă copilărésca ?! Unde sunt virtuţile sociale şi cetaţene? Unde sunt exemplele adevĕrateĭ vieţeĭ conjugale ? Unde găsim pe bunul gospodar ? Unde vedem pe demna soţie, buna muma şi înţelépta crescĕtóre de copiĭ ? Ce s'a făcut cu datinile şi deprinderile strĕmoşeştĭ ? Unde este antica valóre românéscă ? Unde este viaţa robustă şi religiositatea ce distingea odată pe părinţiĭ noştri ? Unde este, înfine, meritul nostru de om moral, de cetaţén creştin ? Cu ce ne vom presenta înaintea tribunaluluĭ posterităţeĭ şi al luĭ Dumneḑeŭ ? Ore ni se va ḑice vre-o data : *Bine slugă bună şi credinciósă...?* Şi să nu vĕ amăgiţĭ, iubiţilor, a crede că vom fi scutiţĭ de responsabilitate. Insăşĭ natura, însăşĭ condiţiunea nóstră de ómenĭ liberĭ o reclamă, şi trebue să fie neapărat !

Cât pentru rĕposatul care face objectul religióseĭ nóstre întrunirĭ de astăḑĭ, venerabilul nostru cetăţén (cutare) mĕ voiŭ mărgini la câte-va observaţiunĭ juste care vor proba că el ş-a împlinit, dupre putere şi mijlóce, datoriile de soţ şi părinte, cetăţén şi creştin. O cunóştem toţĭ ca armonia, pacea şi dragostea conjugală n'aŭ lipsit un moment din inima acestuĭ suflet bun; cel puţin orĭ cine a intrat în casa

acestuĭ demn cetățan n'a putut să întimpine decât bună primire; n'a putut să vadă decât amabilitate, delicateță și bună-cuviință; n'a putut să nu fie încântat de buna-creștere și nobleța copiilor seĭ. Cunóștem asemine toțĭ, ca acéstă persónă, ca cetățén în mijlocul cetățenilor seĭ, s'a purtat cu tótă demnitatea, și a știut să-șĭ atragă respectul tuturor prin două virtuțĭ maĭ-cu-sémă: prin iubirea de pace și prin onestitate. Cel puțin mie unuĭa știința și conștiința 'mĭ spune că rĕposatul n'a dușmănit pe nimine, n'a intrigat pe nimine din rĕutate, n'a amăgit pe nimine, n'a răpit dreptul nimĕnuĭ, în mod perfid saŭ barbar; ci din contra, maĭ tótă viața sa a fost victimă împrejurărilor grele dinafară, pre care le-a suportat fără murmur. Ca creștin, nu-l pot propune de model, dar găsesc în el mult respect către cele sânte, multă dragoste către servitoriĭ altaruluĭ, multă plecare către bine-facerĭ. N'am auḑit să fi eșit cine-va vre-odată din casa luĭ blăstemând, ci tot-déuna bine-cuvêntând. Să nu credețĭ frațiĭ meĭ că 'mĭ am propus să ḑic alt-ceva decât aceea ce 'mĭ dictă conștiința méa. Să nu credețĭ că n'aș vedea în acéstă persónă și în viața eĭ și defecte. Și óre există cine-va dintre noĭ fără de pĕcat? Buna-cuviință însă, chiar dreptatea, reclamă ca să se tacă pĕcatele acolo unde virtutea precumpănește. Insușĭ Dumneḑeŭ nu cere să ne sdrobim pĕcătósa nóstră natură, ci numaĭ să o corigem precât se póte. Numaĭ îndărĕtnicul, numaĭ necorigibilul este și se póte numi rĕŭ.

Basat dar pe acest raționament, pe care însășĭ religiunea mi-l inspiră, voiŭ declara și voiŭ stărui să recunóștețĭ împreună cu mine mult merit în venerabilul bărbat pe care cruda mórte l'a răpit din brațele familieĭ și a societățeĭ. 'I putem ḑice dar, acum când ne despărțim de el: *Mergĭ suflete, bun și blând,*

întru bucuria Domnuluĭ tĕŭ! 'Ĭ va ḑice, de sigur, şi dreptul judecătoriŭ : *Bine slugă bună şi credinciósă, preste puţine aĭ fost credincios, preste multe te voiŭ pune; intră întru bucuria Domnuluĭ tĕu.*

Cât pentru mângăerea soţieĭ, fiilor, rudelor şi amicilor seĭ, rĕposatul prin mine li lasă cea maĭ de pe urmă ḑiŭa buna, şi-ĭ rógă să se mângîe pentru perderea sa momentană din mijlocul lor,cu speranţa nemurireĭ şi a vecĭniceĭ vieţĭ. In adevĕr este fórte crudă acéstă despărţire, dar tot-déuna trebue să fim curagioşĭ, iubiţilor, şi să gândim nu atâta la mórtea acelora pe care-ĭ perdem din vedere, precât la virtuţile, exemplele şi bunele sfaturĭ cu care s'aŭ făcut eĭ nemuritorĭ în memoria nóstră, spre a-ĭ imita. Căcĭ în zadar vom plânge, înzadar vom jeli viaţa de faţă. Nu mergem cu toţiĭ către aceĭaşĭ locuinţă vecĭnică? N'avem să ne prefacem şi noĭ degrabă, degrabă în praf şi cenuşă ? Ni maĭ rĕmâne cât-va timp de bucurie saŭ de plângere, şi îndată ni se va cere să plătim natureĭ tributul cu care 'ĭ datorim. Ast-fel este sórta muritorilor, ast-fel este jocul de pe scena lumeĭ.

Să ne silim dar, iubiţiĭ meĭ, ca să spălăm ţĕrîna soţilor şi părinţilor noştri nu cu lacrîmĭ peritóre, ci cu fapte bune asemine cu a lor, şi maĭ marĭ încă. Numaĭ prin acest mod numele lor şi al nostru se va mări şi se va înălţa în memoria urmaşilor şi înaintea luĭ Dumneḑeŭ. Amin.

† **Innocent M. Ploeşténu.**

SERBATOREA DE LA IZLAZ.

din Noiembrie 1887.

Sâmbată, 28 Noembrie, Izlazul a întrunit în sînul seu un mare numer de sateni din comunele vecine, atât din Romanaţi, cât şi din Teleorman. P. S. S. Episcopul Rômnicului şi Noului Severin, D. D. Ghenadie Enacénu, a luat hotărîrea ca acéstă serbatóre naţionala sa se desfaşure în mijlocul sătenilor şi în comuna Izlazu, unde sergentul Florea Blejan. cel ânteiu şi-a varsat sângele pentru neatârnarea ţerei şi a cadut lovit de tunurile unui monitor turcesc, care circula pre Dunăre la începutul resboiului din prima-vara anului 1877.

In diua de 27 Noembrie, P. S. Sa a plecat din Bucureşti şi la gara Pétra a fost întîmpinat de autoritatea administrativa din Romanaţi. Aci luând trenul pentru Corabia, s'a îndreptat spre Caracal, unde a fost întîmpinat la gară de catre d. prefect de Romanaţi, cu personalul comitetului permanent, d. colonel al regimentului de Romanaţi, delegatul tribunalului şi mai mulţi notabili din Caracal. De aci cu toţii se îndreptara spre Corabia. Sosind aici trenul, la orele 8 séra, în sala garei, aşteptau pe óspeţi d. primar al oraşului Corabia cu o parte din consilieri, şi mai mulţi notabili,d. sub-prefect al plaşei, d. capitan al litoralului Dunarei. Ora fiind înaintata şi din causa ceţei pe Dunăre, s'a luat hotarîrea ca toţi aceşti óspeţi să rĕmâna în Corabia, afara de personalul de serviciu bisericesc, care a plecat imediat la Izlaz, spre a pregăti cele necesare pentru serviciul de a doua di.

Sâmbată, la ora $6^1/_2$ de diminéţă, toţi óspeţii au luat drumul spre Izlaz, în trăsuri de ale proprietarilor şi arendaşilor de prin prejur, cari se întreceau în a lua parte la serbatórea dilei. La ora 9 cortejul a sosit în comuna Izlazu, mergênd drept la biserica cu harmul St. Nicolae, unde se aflau 12 preoţi din comunele vecine cu preotul Dobrea Şapca,fiul preotului Radu Şapcă, delegatul prefectului de Teleorman, delegatul şefului regimentului de Teleorman, primarii cu parte din consiliile comunale a 47 comune, consiliul comunei Izlaz cu primarul respectiv, populaţiunea din comunele Izlazu şi Moldovenii, preste 2000 ómeni numai barbaţi, 150 dorobanţi şi 150 rezerve şi miliţii cu cornişti în frunte. La sosirea P. S. E-

piscop, la uşa bisericeı, armata a dat onorurile cuvenite, ıar populaţiunea cu capetele descoperite a primit cu veneraţiune pe prelatul bisericeı lor. La uşa bisericeı preoţiı în vestmintele sacerdotale cu sf. Evangelie şi Cruce a primit pe P. S. Episcop, care, în mantie şi cu cârja pastorala în mânı, s'a închinat pe la sf. icóane şi apoı s'a retras în altar. La ora $9^1/_2$ a eşit din altar P. S. S. îmbracat în toate vestmintele arhiereştı cu preoţiı conliturgisitorı şi s'a şi dat bine-cuvêntare pentru sf. leturghie, la care s'au pus ecteniile pentru reposaţı şi s'au pomenit numele tuturor ofiţerilor, caḑuţı în resboiul pentru neatarnare, precum şi al sergentuluı Florea Blejan, cel caḑut în Izlaz.

Iata ofiţeriı superiorı şı inferiorı morţı în timpul campanieı 1877-1878, ale carora nume au fost pomenite:

Maior Ene Constantin, maior Şonţu Gheorghe, maior Giuranescu Dimitrie, maior Ión Nicolae, capitan Bogdan Nicolae, capitan Romano Mihail, capitan Ganescu Dimitrie, capitan Ma'arescu Nicolae, capitan Valter N. Maracinénu, capitan Pănu N Vasile, capitan Bajgoiu Ioan, capitan Cracaliea Leon, capitan Buşila Dimitre, capitan Năstase I. Grigorie, locotenent Călinescu Dimitre, locotenent Nicolescu Dimitrie, locotenent Roseti Ion, locotenent Badulescu Ioan, locotenent Elefterescu Lake, locotenent Surca Mihail, locotenent Radovicı Nicolae, locotenent Bordénu Pavel, locotenent Stanescu Chivu, locotenent Gheorghievicı Grigore, locotenent Catanescu Nicolae, locotenent Paraschivescu Grig., sub-locotenent Mihaescu Vasile, sub-locotenent Frunzeti Ioan, sub-locotenent Rotescu Gheorghe, sub-locotenent Handoca Justin, sub-locotenent Lemnea Dimitrie, sub-locotenent Parageni Costantin, sub-locotenent Horcea Vasile, sub-locotenent Ulescu Constantin, sub-locotenent Nancovicı Nicolae, sub-locotenent Şerbanescu Dimitrie, sub-locotenent Afroditescu Romeo, sub- locotenent Florescu Alexandru, sub locotenent Verbicénu Vasile, sub-locotenent Danescu Alexandru, sub-locotenent Nicolescu Gheorghe, sub-locotenent Elefterescu Ioan, sub-locotenent Valeniténu Grigore, sergent-major Blejan Florea.

Dupa heruvic, s'a facut sânţirea în preot a fostuluı arhi-diacon al episcop Rômnicul-Noul Severin, şi la ora 11 s'a sfêrşit sânta leturghie şi s'a început Te-Deumul pentru aniversarea cadereı Plevneı. Bine-cuvêntarea a fost data cu crucea preotuluı Radu Şapcă, cu care el a mers în fruntea mişcareı de la 1848, şi care cruce astaḑı este daruita de fiul preotuluı Radu, preotul Dobre Şapca, paroh în Celein, muzeuluĭ sânteı episcopiı a Rômnicenluı. La ora $11^1/_2$ s'a sfêrşit şi Te-Deumul, după care clerul, însoţit de tótă lumea ce umplea biserica, a eşit din sf. Lacaş, ţinênd toţı în mânı lumânărĭ de céra alba şi s'a desfaşurat pe piaţa bisericeı în ordinea urmatóre: Coliva cea pentru reposaţı, ţinuta de douı militarı, cornişti, carı au întonat tot drumuı de la biserica pâna la pichet imnul morţilor, alternaţı fiind de cântarile preoţilor, cariı cântau: „Sânte Dumneḑeule", dorobanţiı, miliţieniĭ, primarul cu consiliile comunale, copiiı cu copilele de la scóla comunala, preoţiı cu P. S. S. Parintele Episcop, cu tóte autoritaţile şi populaţiunea cea adunata la serbatóre. Aşa ca de la biserică şi pâna la pichet, o distanţa de un chilometru şi jumetate, era o masa enorma de capete descoperite, îm-

pestriţată de stergarele şi vêlcurile de pe capetele femeilor, care masă se mişca cu pietate, înaintând spre pichet, unde sergentul Florea şĭ-a dat ultimul sfĕrşit şi de unde Românii au plecat la luarea Plevnei.

La ora 12 şi jumetate, cortegiul s'a aflat în faţa unui pavilion luciat din papura cu mult gust de catra dorobanţii din Izlaz, sub conducerea capitanului lor, şi decorat cu portretele Majcstaţilor Lor, avênd în mijloc tabloul caderei Plevnei. In mijlocul pavilionului era o masa, pe carea s'a aşeḑat coliva, şi aici intrând clerul cu P. S. Episcop, lumea cea multa cu autorităţile au ocupat cele trei laturi ale pavilionului lasând laturea despre resarit armatei, care cu capetele descoperite şi presentând arma avea înaintea sa pe copiiĭ şi copilele din scóla. Indata s'a dat bine-cuvêntarea parastasului pentru odihna sufletelor celor rĕposaţi şi după troparele şi ectenia morţilor, s'au citit rugaciunile morţilor, pomenindu-se cei caḑuţi în rĕsboiŭ dupe lista de maĭ sus. Dupa apolis, sau sfêrşitul parastasuluĭ, P. S. Episcop a ţinut urmatórea cuvêntare:

Discursul P. S. S. Episcopul Rômniculuĭ şi Nouluĭ Severin.

„Cu noĭ este D-ḑeŭ, înţelegeţĭ némurĭ
şi vĕ plecaţĭ, că cu noĭ este D-ḑeŭ".

„Tóte popórele aŭ locuri anumite, unde D-ḑeu se arata în mod vedit; unde el lucrând, cu puterea sa, ridică pre om, îĭ da încrederea în sine şi în sfîrşit îl îmbraca cu puterea divina, arătându-l lumei, ca cu dênsul este D-ḑeŭ. Nu voia vorbi aici despre ajutorul cu care popórele vechimeĭ s'au ridicat şi aŭ desfaşurat marirea luĭ D-ḑeŭ pre pamênt.

Nu voiŭ întórce privirea mea nicĭ asupra acelor localitaţi româneştĭ, ca Călugareniĭ, Valea-Albă, Baia şi altele, unde D-ḑeu a facut pre némurĭ să înţelégă, că trebue sa se plece, fiind-că cu noĭ este D-ḑeu.

Mĕ voiŭ mărgini astă-ḑĭ şi în Izlaz numaĭ la acésta localitate, unde D-ḑeu s'a arătat Românilor în maĭ multe rânduri şi prin aleşii seĭ a facut ca din Izlaz sa rĕsară libertatea românéscă, din Izlaz independenţa nóstră.

Iubiţĭ mei fiĭ întru Domnul!

Izlazul, un sat ca tóte satele româneşti, şi astă-ḑĭ o comună, ca multe din comunele româneştĭ, a fost predestinat de sus, ca aicĭ să se pogóre D-ḑeŭ, ca óre când în muntele Sinai. Numai degetul divin al luĭ D-ḑeŭ şi harul ce el a bine-voit să reverse asupra acesteĭ localităţĭ, condusă pre bărbaţiĭ mişcăreĭ naţionale de la 1848 şi-ĭ adună în Izlaz, pentru ca să sfarâme privilegiile diavoleştĭ ale ómenilor şi să întroneze principiile sale cele eterne, adică libertatea, egalitatea, fraternitatea. In Izlaz a bine-voit D-ḑeŭ şi pentru Românĭ, ca după 1848 de ani, preceptele Fiului sĕu şi ale Mântuitoriuluĭ lumei să pri-

méscă un trup, sa ajunga a fi basele vieţei nóstre sociale. In Izlaz pentru ânteia data Românul, prin puterea dumneḑeirei, a primit ideia că este liber de ori ce legaturi, şi datoreşte viaţa, rangul seu social şi politic numai lui D-ḑeu. Din Izlaz sabsténul român a învețat, ca el este egal şi semen între tóte oraşanului şi ca tóta dosebirea între Român şi Român sta numaĭ în capacitaţile şi darurile ce D-ḑeu acordă fie-căruĭ om. In sfîrşit, în Izlaz şi tot la 1848 Românii ş'au ḑis: Noi cu toţi suntem fii ai celui Prea Inalt şi aĭ Patriei, pe care el ne-a dat'o, iar între noi fraţi ai Parintelui ceresc şi ai mumeĭ pământeştĭ. Da în Izlaz au încolţit tóte acele ideĭ marĭ, la umbra carora noĭ astă ḑi ne mişcăm şi viem şi apoi din Izlaz ele au plecat, cu acésta sântă cruce în frunte, ca sa fie duse în palatul boierului şi aicĭ să se pronunţe înfricoşitorul ultimat: „cu noĭ este D-ḑeu, înţelegeţi némurĭ şi ve plecaţĭ, ca cu noi este D-ḑeu".

Opera regenerăreĭ nóstre n'a fost sĕvêrşita cu plinatate! Liberĭ şi egalĭ în launtru, între noĭ trebuea câştigata fraternitatea politică, şi D-ḑeŭ se pogorî iaraşi în Izlaz şi hotarî, ca aicĭ„ sa móra unul pentru toţi". Ostaşul, ce pazia în anul 1877 pichetul acesta din Izlaz fu luat drept jertfa, şi monitorul vrajmaşului de acolo îşĭ îndreptéza gurele sale de foc spre acest fiu al Românieĭ şi frate al vostru de arme, îĭ ridică viaţa şi într'o clipă el din om în trup se preface în înger al luĭ D ḑeu, însărcinat cu misiunea de a merge din bordeiŭ în bordeiu, din casa în casă şi în sfârşit în palatul Domnitorului şi de la Dunáre pâna în munţi a arata hotarîrea dumneḑeésca „resbunarea sângeluĭ nevinovat".

Cu iuţéla fulgeruluĭ scânteia divină pléca din inimile Domnitoruluĭ şi a Dómneĭ Românilor, petrunde inimile ostaşilor şi-i încurajéza la lupta cea pentru resbunare, şi în inimile tuturor Românilor, spre aĭ ḑispune la sacrificiĭ de tot felul. Faptele se împlinesc unul după altul, fiind ast-fel hotarîrea divina. Domnitorul cu o parte din voinicii ţĕreĭ se înşiră în lungul Dunăreĭ, trec Dunarea, merg din triumf în triumf pâna la Plevna şi aicĭ, oprindu-se un timp, asta-ḑĭ ḑece anĭ, se vede cu ochii şi se aude cu urechile partea cea maĭ dupre urmă a hotărîrei dumneḑeeşti: „Plevna cade! Plevna a caḑut!.". Capitan şi ostaş, toţĭ aŭ fost nişte instrumente viĭ în mâna luĭ D-ḑeu. Noĭ înşine astă-ḑi, după ḑece ani, nu suntem decât nişte fii supuşĭ aĭ lui Dumneḑeu. Ne-am adunat aicĭ, conduşi numaĭ de degetul divin. Ne rugăm acum pentru odihna fraţilor noştri, căḑuţi la Plevna şi aiurea, ca nişte adevĕraţĭ creştinĭ şi fiĭ aĭ strĕmoşilor noştri. Şi fiind că caderea Plevneĭ, pre care noi o serbătorim astă-ḑĭ în Izlaz, a facut din poporul românesc un popor de sine statător şi frate cu tóte popórele civilisateale lumeĭ; din Domnitor conducĕtor, al Românilor la Plevna, şi din Dómna, mângâitóre a răniţilor de peste Dunăre, Regele şi Regina nóstra, încununaţĭ cu faptele lor şi încoronaţĭ cu coróne împletite de virtuţile lor; de aceia noĭ Românĭ care ne-am învrednicit a fi conduşĭ de Dumneḑeŭ într'un mod atât de vedit şi maĭ ales ceĭ ce ne-am adunat aicĭ, spre a-i mulţami Luĭ „pentru tóte câte ne-a dat nouĕ", să strigăm cu glas mare din adâncul inimeĭ nóstre şi să ḑicem: „Mare eşti Dómne şi minunate sunt lucrurile tale".

Da! Iubiţilor meĭ fiĭ întru Domnul!

Sa nadejduim în D-ḑeu cel a tot puternic! Sa ne închinam luĭ şi sa-l rugam din adâncul inimilor nóstre! Şi astă-ḑı la Izlaz, mâne într'un alt punct al ţerişórei nóstre, ni se va arata în mod vedit şi El, facênd pre némurı sa înţeléga „ca cu noı este D-ḑeu", ne va face vrednicı de sórta nóstra şi ne va darui:

Pre Suveranii noştrı în pace, întregı, sanatoşı, întru ḑile îndelungate, drept îndreptând geniul românismuluı!

Pe guvernul Majestaţilor Lor sfetnicı şi împlinitorĭ credincioşı aı hotarîrilor dumneḑeeştı cu noı!

Iar pre noı, pre toţı, ne va ţinea întru sânta sa paza, învrednicindune şi de acum arataret sale cęı vedite!..."

In fine s'a pronunţat ectenia „întru fericita adormire, etc.," şi clerul, cântând *Vecĭnica pomenire* poporul intona şi el în cor *Dumneḑeŭ să-ĭ ĭerte.*

Sfîrşindu-se ruga cea pentru fraţı la orele 1 şi jumetate, lumea cea adunata în Izlaz s'a împaraţit în doue tabere. Mulţimea poporuluı cu armata a remas pre piaţa de dinaintea pichetuluı, unde era pregatită o agapa creştinésca, compusa din pâne, vin şi peşte; ea semena în multe cu masa, ce Mântuitorul a dat celor 5000 de ómenĭ în pustie, ıar P. S. Episcop cu tóte autoritaţile au fost invitaţı în casa d-luı Gheorghie Ciatalopul, unde o alta agapa creştinéscă a fost oferita de Avramul Romanaţılor, d. Citalopul, arendaşul moşieı Izlaz. Aicı toţı învitaţiı au frânt împreuna cu gazda pânea dragosteı şi au sorbit din cupa iubireĭ creştineştĭ, cu care ocasiune P. S. Episcop, mulţamind gazdeı pentru tóte, a închinat primul pahar pentru sănatatea Majestaţilor Lor Regele Carol I şi Regina Elisaveta, capitanul oştirilor române şi muma mângâitóre a poporuluı românesc. După aceste d. prefect din partea judeţuluı a închinat un al doilea pahar pentru sanatatea P. S. Episcop, mulţamind în numele populaţiuneĭ rurale.

La ora 3½ óspeţiĭ Izlazuluı au plecat în aceléşĭ trăsurĭ la Corabia, şi la ora 9, sosind în Corabia, au iscalit urmatórea telegramă, adresata Majestaţilor Lor pentru a-l felicita de ḑiua de 28 Noembre.

Majestăţilor Lor Regele Carol I şi Regineĭ Elisaveta.

Bucureştĭ.

Sire, Dómnă!

Infaţişatoriĭ populaţiuneı rurale din Romanaţı şi Teleorman s'aŭ adresat la Izlaz a se ruga Celuı Pr-Inalt pentru odihna sufletelor celor căḑuţı în rĕsboiul pentru neatârnarea, şi a-ı mulţămi pentru triumful ḑileĭ dela 28 Noembre. După D-ḑeu, poporul românesc cunóşte pre Suveraniĭ sĕı, şi Lor le adreséza urarĭ din adâncul inimeĭ sale, ḑicênd:

Trăiască Majestatea Sa Regele Românilor, înţeleptul conducĕtor al geniuluĭ Românieĭ!

Trăiască Majestatea Sa Regina Românieı, înţelépta mângâitóre a poporuluĭ Românesc!

In orașul Corabia, cu tóte ca se afla doue biserici, sunt ast-fel puse, caci nici una din ele nu póte sa servésca ca biserica catredrala a orașului Corabia, ce acum se înfiinţéza. Biserica din Celeiu este la 3 kilometre de oraș, iar cea din Dașova și mai departata, așa că se simte mare trebuinţa de o biserica a orașului. In Octombrie trecut, când P. S. Episcop și-a facut visita canonica în Corabia, a aratat unor din consilierii comunei și primarului respectiv nevoia unei bisericĭ catedrale în oraș, dar respunsul din partea tuturora a fost ca comuna, fiind în formaţiune, înca nu dispune de mijlócele necesare pentru începerea unei asemenea cladirĭ fórte costisitóre, faţa cu resursele actuale ale comuneĭ Acum, sub influenţa serbatorei de la 28 Noembrie espirat, lucrurile s'au schimbat, și dela declararea P. S. Episcop, ca ofera 1000 leĭ pentru începerea Bisericei, d-nul colonel se ofera și d-sa a lua parte la o aseminea operă sântă, iar ceĭ presenţi hotărasc ca să se aléga un comitet, care să chibzuiască asupra mijlócelor de realisare a unuĭ asemenea scop și să primésca ofrandele, făcute pentru edificarea bisericei din Corabia, avênd a le depune tóte la casa de consemnaţii.

Ast-fel s'a efectuat și s'a terminat serbatórea de la 28 Noembrie espirat la Izlaz, și ea a lasat o adânca impresiune asupra populaţieĭ rurale, care n'a vedut nicĭ odata în Izlaz serviciŭ arhieresc și încă serviciu pentru odihna sufletelor fiilor ei.

(Dupre Voinţa Naţională).

SANTA SCRIPTURĂ.

Scurtă concordanță a legilor luĭ Moisi.

(Urmare. Vedĭ No. 5, anul XI-le. pag. 440).

Cultul Domnuluĭ; drepturile Preuților; întrebuințarea lor; Jertfele și solemnitațile.

Dumnedeŭ, creatoriul ceriuluĭ și al pămêntuluĭ, a ales semintia luĭ Avraam de popor al seŭ particular. El face cu acest popor o alianță solemna la muntele Sinaĭ; ĭĭ dă legea și declara ca este unicul Dumnedeŭ, că voește numaĭ el singur sa fie adorat și servit (Fac. 1, 1; Eșire 19, 3; 20, 2-3; Adoa l. 6, 4; 6, 5; 26, 16). El cere din partea celor aĭ seĭ tótă dragostea, tóta aplicarea, tótă inima. Vrea ca, când este nevoe de jurament, sa se jure numaĭ în numele luĭ, și oprește sa nu cumva sa jure cine-va pe deĭ strĕinĭ; nicĭ să pronunța numele lor; nici să-ĭ represinte sub formă de animal, pasere, pește saŭ stele (Ad. l. 10, 12-29; 6, 13; Eșire 23, 13; 20, 3; 20, 4). Blasfemul (hula) contra luĭ Dumnedeŭ este pedepsit cu mórte, și juramintele zadarnice, minciuna și calomnia sunt condemnate ca o insultă făcută adevĕruluĭ și sântuluĭ nume a luĭ Dumnedeŭ (Lev. 24, 11 și urm. Eșire 20, 7; Ad. l. 5, 11). Este permis să nu se dea promisiunĭ Domnuluĭ; dar îndata ce ele s'aŭ făcut, trebue numaĭ decât împlinite; dacă s'ar tot amâna aducerea la împlinire, Dumnedeŭ va socoti acésta întru pĕcat și-șĭ va rĕsbuna (Ad. l. 23, 21-24; Lev. 27, 2 și urm.). Condamnă pre ceĭ ce-l ispitesc și să îndoesc de suverana sa putere; și pre aceĭ ce consulta pe gâcitorĭ, vrajitorĭ, pe falșiĭ profețĭ; într'un cuvênt, desprețuește tot feliul de superstiție, magie saŭ gâcitorie (Ad. l. 6, 16; 18, 10; Lev. 19, 31; 20, 6, 27). El cere un cult curat, sincer, fară nicĭ un amestec cu vre un cult strĕin (Ad, l. 18, 13); oprește credința în visurĭ saŭ în alte

semne, şi ordonă să se pedepséscă cu mórte vrajitoriĭ, ceĭ cu spirit pitonicesc şi falşiĭ profeţĭ, cariĭ tind a duce pe popor în idolatrie (Lev. 19, 26; 20, 27; 27, 28; Ad. l. 14, 1). In genere, toţĭ ceĭ ce se dedaŭ la idolatrie, ceĭ ce îndémnă la acésta pe alţiĭ şi oraşele carĭ cad în asemine crima, sunt daţĭ antaemeĭ şi morţeĭ (Eşire 22, 20; 23, 24-25; Lev. 19, 4; Ad. l. 4, 16—17, 18, 6 şi urm. 27, 2). Opreşte, sub pedépsă de mórte a se servi vre odată cu unt de ungere saŭ cu parfum de care nu se serveşte decât în templu (Eşire 30, 33). Ordona sa se păstreze fie-care în sânţenie, ca fiind fiĭ, servitorĭ şi popor a unui Dumneḑeu sânt; de a studia ḑi şi nópte sânta sa lege, a o medita, a o purta la braţe, pe frunte, şi a o scrie pe pragurile uşeĭ (Eşire 22, 31; Ad. l. 6, 7-9; 11, 18-20).

In pustie Domnul ordóna să i se ridice un cort, ca monarhului luĭ Israil care merge în mijlocul poporului seu; ca fie-care să contribue la acésta operă; ca numai preuţii să servésca şi sa se apropie de El; şi sa nu i se ofere jertfe, să nu i se radice altare decât numaĭ în acest cort (Eşire 23, 3; 25, 5; Num. 18, 4; Ad. l. 12, 13-15). Ordona ca carnea animalelor domesnice ce se va taea pentru mâncare, să se presinte la uşa cortului, sub pedépsă de om-ucidere (Lev. 17, 3—5); şi când Israil va fi intrat în pamêntul promis, de treĭ ori pe fie-care an să se ducă la templu spre a depune omagiile sale Domnuluĭ seŭ în locul care îl va fi ales El-însuşi; şi sa nu se presinte acolo cu mânile góle (Eşire 23, 14; 34, 23; Ad. l. 16, 16; 12, 11—13). Ordona să se păzéscă a imita pe Hananeĭ în cultul care-i se va aduce; adeca sa nu-ĭ rădice statuĭ saŭ altare, şi să nu planteze padurĭ sacre nicĭ chiar în jurul altaruluĭ templuluĭ seŭ (Eşire 16, 21—23).

Dispune ca poporul să aduca la cort premiţiile şi ḑeciuelile destinate de El pentru întreţinerea preuţilor şi a servitorilor cultului seŭ; şi ca sa se cunósca ca sunt depedenţĭ de Dumneḑeu, sa faca acésta declaraţie preuţilor: *Eu astă-ḑĭ mărturisesc înaintea luĭ Iehova Dumneḑeuluĭ vostru, că am intrat în pamêntul pe care El cu jurămênt l-a promis Părinţilor noştri;* şi Preutul luând paneriul cu premiţiile Israelituluĭ, să-ĭ ḑica: *Sirianul, părintele meŭ, era aprópe să péră, şi se pogorî la Egipet şi petrecu acolo cu puţinĭ ómenĭ, şi se făcu acolo popor mare, tare şi numeros. Şi Egiptenii ne asupriră şi ne chinuiră, şi puseră preste noĭ muncă grea.*

Iar noĭ strigarăm catre Dumnedeul părinților noștri, și Domnul audind vocea nóstră, ne scósă din acéstă sclavie, prin nenumerate minunĭ, și ne adusă în acésta țéră, în care curge miere și lapte ; și iacă pentru ce-ĭ ofer și eŭ astădĭ prinósele fructelor pământuluĭ ce El mi l-a dat Eșire 26, 1—10).

Afară de decimĭ și de proaducerile ce'i se presenta, Dumnedeŭ voia ca sa vină poporul în toțĭ aniĭ să serbeze în templul seŭ solemnitațile religiuneĭ, unde să se veselésca în presența sa, și unde sa invite și pe levit, sărac, văduvă și orfan.

In aceste serbătorĭ, se facea următórea rugaciune, saŭ maĭ bine dis—declarațiune, înaintea luĭ Dumnedeŭ : *Eŭ am separat în casa mea ceea ce era sânțit, și le-am făcut parte levituluĭ, streinuluĭ, văduveĭ și orfanuluĭ, dupre cum Tu mĭ-aĭ ordonat ; n'am mâncat din ele în vre o jale profană ; nu le-am pus la o parte, ca să mĕ servesc de ele în vre un mod criminal ; n'am întrebuințat nimica la niscaĭ-va serviciĭ funebre superstițióse; am ascultat de vocea Domnuluĭ Dumnedeuluĭ meŭ, și am făcut tóte dupre cum Tu mĭ-aĭ ordonat. Caută dar din locuința ta din ceriŭ, și bine-cuvintéză pre poporul Teŭ Israil ; bine-cuvintéză și pământul care ni l-aĭ dat, pământul acesta din care curge miere și lapte* (Eșire 26, 13—16).

Preuțiĭ Domnuluĭ aveaŭ maĭ multe prerogative și maĭ multe funcțiunĭ fórte onorabile. Eĭ singurĭ serviaŭ la altariŭ. oferia sângele și grasimea, și cele-lalte părțĭ a jertfeĭ care se consuma prin focul altaruluĭ ; numaĭ eĭ intraŭ în Sânta spre a aprinde parfumul obicĭnuit, a aprinde lampele și a depune pânele proaducereĭ, în tóte sâmbetele. Eĭ 'șĭ aveaŭ partea lor din tóte jertfele de pace și din tóte victimile pentru pĕcat ; și cât pentru proaducerile de pâne și de bĕuturĭ, îndată ce se vĕrsa o mică cantitate pe altar, restul era a preutuluĭ servitoriŭ (Lev. 2, 3). Din jertfele de pace preutul avea spata drépta și pântecele (Lev. 7, 31). Se ardea pe foc grăsimea victimeĭ și sângele se vĕrsa la piciórele altaruluĭ ; restul cărneĭ era a celuĭ ce aducea jertfa.

In jertfele pentru pĕcat se oferia Domnuluĭ rînichiĭ, códa de berbece, prapurul, grăsimea de pe mațe și sângele ; tot ce maĭ rĕmâne era a preuților (Lev. 7, 1—3). Arderile de tot eraŭ întregĭ consumate de foc, și preutul nu profita de cât de pelea victimeĭ. Carnea jertfelor de pace se mânca prin case particulare saŭ în templu ; nu se putea întrebuința ca

mâncare decât numai în ḑiua sacrificiului, cel mult a-doua-ḑi; de mai rĕmânea ceva pe a treia ḑi, se ardea (Lev. 7, 18). Preuţii nu puteaŭ sa se nutrésca de carnea jertvei pentru pĕcat decât numai în templu; nu era ertat să se scótă nimica afara; cât pentru partea din jertfele de pace, ei puteaŭ sa o manânce şi pe la casele lor, cu femeile şi copiĭ; precum şi din prinóse, din dijme, din primo-născuţĭ, din lucrurile afierosite şi din proaducerĭ (Lev. 6, 26; 7, 6; Num. 18, 19). Numaĭ jertfele pentru pĕcat eraŭ reservate numai preuţilor ce serviau actualmente în templu şi care eraŭ feriţĭ de spurcaciune. Dacă un preut, fiind necurat, ar fi îndraznit să manênce ceva sânţit, unul ca acela era pedepsit cu mórte (Lev. 22, 2—5). Simbriaşul preutuluĭ şi nicĭ un strein nu puteaŭ fi partaşi la mâncarea jertfelor; numaĭ sclavuluĭ preutuluĭ iĭ era permis. Fata preutuluĭ, fiind maritata afară din rasa preuţéscă, nu se maĭ profita din cărnurile sânţite, dar îndata ce rĕmânea vĕduvă sau despărţita putea să manênce (ibidem). Sub nume de *lucrurĭ sânţite* nu se înţeleg decât părţile din jertfele de pace saŭ din alte ofrande făcute la templu imediat, şi separate de cele ce aŭ fost proaduse la altariŭ; căcĭ dijmele, premiţiile, carĭ eraŭ propriŭ ḑis fondul preuţilor, puteaŭ, fi privite indiferent ca orĭ ce hrană comună şi ordinara; altmintrelea cu ce s'ar fi nutrit leviţiĭ şi preuţiĭ în timpul necurăţiei lor întêmplatóre saŭ naturală?

Toţĭ primo-născuţiĭ (Eşire 13, 1—3; 34, 19—21), atât dintre ómenĭ precum şi dintre animalele domestice, eraŭ aĭ Domnuluĭ. Primo-nascuţiĭ dintre ómenĭ se rĕscumpĕrau cu suma de cincĭ sicli; sĕ rĕscumpĕraŭ aseminea şi primonascuţiĭ dintre animale necurate din firea lor, precum asinul şi camila. Primo-nascutul asineĭ se schimba pe o óie; se putea să-l răscumpere şi cu preţul de cincĭ sicli; dacă nu-l rĕscumpĕra, trebuia sa fie ucis (Num. 18, 16; Eşire 13, 13; 34, 20). Animalele curate, precum óea, boul, capra, nu se rĕscumpĕra, ci se tăea; grăsimea lor se jertfia pe foc şi sângele se vĕrsa la piciórele altariuluĭ; tóte cele-lalte parţĭ rĕmâneaŭ pentru preoţĭ. Fructele arborilor de curînd plantaţĭ se considera necurate în ceĭ dintĕĭ treĭ anĭ; în al patrule an eraŭ ale Domnuluĭ, şi numaĭ în anul al cincilea proprietarul începea a gusta din ele (Lev. 19. 23—25).

In virtutea dreptuluĭ prin care se deosebiaŭ primo-născuţiĭ. Domnul luâ tribul lui Levi pentra servirea sa. Acest

trib 'i se dădu ca schimb, ca o compensaţie pentru primonascuţii din tóte cele-lalte triburĭ; şi dintre Leviţĭ el alésă familia luĭ Aaron pentru eserciţiul preuţieĭ. Cele-lalte ramurĭ ale tribuluĭ luĭ Levi eraŭ supuse preoţilor şi întrebuinţate dupre nevoia ce aveaŭ eĭ în eserciţiul funcţiunilor lor. Astfel preoţiĭ serviaŭ imediat la altariŭ, în Sânta şi în sanctuariŭ; eĭ trebuia sa conserve focul perpetuŭ pe altariul tot-arderei; şi tréba leviţilor era să paziasca porţile templuluĭ, sa cânte din instrumente, să dispóe victimile sa prepare şi să aducă lemne la altariŭ (Num. 3, 41; Lev. 6, 10—13).

Preotul cel mare avea privilegiul particular de a intra în sanctuariŭ (Sânta sântelor), ceea ce nu maĭ era permis nimenuĭ. Nicĭ el nu intra aci de cât o singură dată pe an, adeca la ḑiua curaţireĭ generale (Lev. 16, 2; Ebr. 9, 7). Prin sarcina sa el era capul justiţieĭ şi arbitru a-supr'a tot ce privia cultul luĭ Dumneḑeŭ şi religiunea. El trebuia sa se casatorésca cu o virgina din tribul şi rasa sa, trebuia sa fie scutit de defecte corporale care excludeaŭ dela demnitatea de Mare preot (Ad. lege 17, 12—14; Lev. 21, 13; 21, 17—21). Dumneḑeŭ a voit sa lege de persóna luĭ oraculul adevĕruluĭ; şi când marele preot era învestit cu podóbele demnităţeĭ sale, rĕspundea în numele Domnuluĭ prin intermediul *Urimuluĭ* şi a *thumimuluĭ* carĭ erau în raţionalul seŭ (I Imp. 23, 9; 30, 7). Era oprit de a jeli pentru morţĭ; nu putea sa jelésca nicĭ dupa propriul seŭ părinte. Nicĭ odata nu intra în vre un loc unde ar fi fost mort, ca nu cum-va sa se pângarésca. (Lev. 21, 10—13). Preoţiĭ inferiorĭ puteaŭ să asiste la înmormântarea parinţilor lor. dar la alte persóne nu (Lev. 10, 6; 21, 2). Preoţiĭ vieţuiaŭ în cumpĕtare în tot timpul cât erau ocupaţĭ cu serviciul templuluĭ; se feriaŭ atuncĭ de vin şi de orĭ ce întinăciune. In templu se purtaŭ cu piciórele góle; acolo se culca, acolo mânca, şi nu eşia afară cu haĭna de cerimonie. Acéstă haĭna era pentru preoţiĭ simpli o tunică de inŭ lungă până la picióre, şi o caciulă iarăşĭ de inŭ carea le acoperea capul (Lev. 10, 9; Eşire 11, 29—30; 28, 40—42). Vestmêntul Mareluĭ preot era maĭ măreţ. El avea preste mijloc nişte pantalonĭ de in fin, şi pe pele o cămaşă tot de in şi de o ţesătură particulară. Pe deasupra cămaşeĭ purta o haĭnă lunga de o colóre albastrie ceréscă; ea era, dupre cum se pare, fără de mânicĭ şi fórte lustruită. Pe margenĭ avea clopoţeĭ de aur şi mere grenade (rodii) de aţă de diferite colorĭ, aşeḑate unele dupa altele: Un mĕr apoĭ un clopoţel, şi

şa maĭ departe. Acéstă haină se strîngea cu o cingĕtóre e diferite culorĭ. lucrată în broderiĭ, şi pe care Scriptura numeşte *Efod*. Ea consta din douĕ panglicĭ de o materie reţiósă şi de o arta deosebită care se pogora de deasupra umerilor, şi pe dinainte şi pe dinapoĭ, şi unindu-se la stomah, strîngea haina de care am vorbit maĭ sus. Efodul era ornat pe umere cu douĕ petre preţióse, pe ele scrise câte şése nume a triburilor luĭ Israil, şi în faţa peptuluĭ, unde cele douĕ panglice se încrucişeaŭ, se vedea *raţionalul*, care era o pétra quadrată, lata de dece degete, de care se ţinea douĕ-spre-dece petre preţióse, pe care iaraşĭ era scrise câte un nume din cele douĕ-spre-dece triburĭ ale luĭ Israil, în ordinea nasterei lor (Eşire 28, 4 şi urm.).

Preoţiĭ nu puteaŭ sa se casatorésca cu o femee de rea conduită, saŭ prostuata, saŭ lasata de alt barbat (Lev. 21, 7—8). Daca fata preotuluĭ cadea în necuraţie, se ardea de vie, pentru ca necinstia numele părinteluĭ sĕu (V. 9). Nu era permis preoţilor sa tamâeze cu foc strein ; se ştie ce aŭ patimit Nadav şi Abiud pentru îndraznéla lor (Lev. 10; 1,2). In tóte sacrificiile preoţiĭ întrebuinţaŭ sare, dar nu se proaducea nicĭ miere nicĭ aluat (Lev. 2, 11—13). Eĭ trebuiaŭ sa procure materialul pentru pânele punereĭ înainte, şi tot eĭ le puneaŭ în tóte dilele de sâmbăta pe masa de aur în Sânta; eĭ le framîntaŭ şi le coceaŭ înşiĭ, şi mânca pe cele vechĭ până se punea alţele nouĕ (Lev 24, 7 şi urm. Mat. 12, 4). Sa enumera maĭ multe defecte corporale care escludeaŭ dela preoţie, şi maĭ multe în victime, care le făcea necurate pentru sacrificiĭ (Lev. 21, 17. şi urm. 22, 18—20).

Dumnedeŭ nu făcuse leviţilor şi preoţilor nicĭ o parte în fondurĭ saŭ pămênturĭ, dar s'a îngrijit pentru subsistenţa lor instituind dijmele, premiţiile. proaducerile şi parţile din jertfe de care s'a vorbit, şi care li să dadea. Dumnedeŭ se îngriji nu maĭ puţin şi pentru locuinţa lor însemnând patru-decĭ şi opt de oraşe, care se servésca spre acésta. Dintre aceste patru-decĭ şi opt oraşe, şése eraŭ destinate să servésca de asil ucigaşilor fără de voie. (Num. 35, 2 şi urm.; 35 ; 6, 11, Ios. 20. 9). Dumnedeŭ ordona înca ca în tóte oraşele să se dea leviţilor câte o parte de aluatul ce se frămînta. Maĭ mult înca, când se taea orĭ ce animal, fie mare saŭ mic, trebuia ca spata, ambele fălcĭ şi pântecele sa fie ale Leviţilor; eĭ maĭ aveaŭ şi o parte din lâna berbecilor ce se tundea ; maĭ luaŭ şi în espediţiĭ militare partea dréptă din prădĭ, chiar de n'ar fi luat

parte la lupta (Ad. lege 18, 3—6; Num. 31; 30, 47) In armata ebreilor se gasiaŭ tot-déuna câţî-va preoţî, eî eraŭ însarcinaţî sa sune trômbiţele şi sa pronunţe în frontul armateî aceste cuvinte : *Ascultă Israele; voî mergeţî sa vĕ luptaţî cu inimiciî voştri; nu vĕ temeţî dar, pentru cà Domnul Dumneḑeul vostru este în mijlocul vostru, ca sà lupte împreună cu voî contra lor şi să vĕ scape de pericul* (Num 10, 8—9; Ad. lege 20, 3—4). Când se scotea la câmpul de bătae chivotul alianţeî. preoţiî eraŭ însărcinaţî să-l păzéscă. De multe orî chiar preotul cel mare se găsia aci cu ornamentele sacre, spre a putea sa consulte pre Domnul în cele ce privea afacerea (I. Imp. 4, 4; 14, 18; 2 Imp. 15, 24—25).

Când particularii faceaŭ vre o festivitate în templu saŭ în oraşe particulare, eraŭ învitaţî şi leviţiî. Domnul în maî mult de doue-ḑecî locurî recomanda Ebreilor ca în veseliile lor sa nu uite pe leviţi (Ad. lege 12, 11—19). Eî primiaŭ dijmă nu numaî din grâne şi rodurile câmpuluî, ci şi din animale; şi daca cineva voia sa-şi rescumpere dijma, trebuia sa maî adauga la valórea lucruluî a cincea parte maî mult (Num. 18, 32; Lev. 27, 31).

După ce leviţiî primiaŭ tóte premiţiile şi dijmele, eî eraŭ datorî sa deosebéscă a ḑecea parte pentru preoţî (Num. 18, 21—28). Preoţiî şi leviţiî serviaŭ în templu pe quartalurî. Eî intraŭ în servirea sacra la etatea de doue ḑecî şi cincî saŭ treî-ḑecî anî, şi eşia la cincî-ḑecî anî (Num. 8, 24—26). Când unuî levit îî placea sa-şî lase locul locuinţeî sale şi să se afierosésca pentru tot-déna serviciuluî caseî Domnuluî, era numaî de cât primit, şi întreţinut din veniturile şi proaducerile comune de tóta ḑiua (Ad. l. 18, 6 şi urm).

Una din principalele funcţiunî ale preoţilor şi leviţilor, după sacrificiile şi serviciile templuluî, este instituirea poporuluî. Eî eraŭ obligaţî să cetésca solemn legea în adunarea a tótă naţiunea, în ḑiua curăţireî solemne (Ad. lege 31, 10—12). Un rege din noŭ rîdicat pe tron trebuia sa priméscă din mâna lor cartea legeî, pe care o transcria pentru întrebuinţarea sa (Ad. lege 17, 18); şi în casurî grele şi spinóse, la preoţî trebuia sa alerge. I se ordona sub pedépsă de mórte ca în unele ocasiunî să ascilte de preotul cel mare (Ad. lege 17, 8—13).

Distingerea a diferite soiurî de lepră, expiarea unuî omor al caruî autor nu se cunoştea, causele ḑivorţuluî, apelo gelozieî, tot ce privea voturile Nazoreilor, era atribuţiunea

lor (Lev. Cap. 13, Cap. 14, Ad. lege 21, 5 Num. 5, 14—15; 6, 20—21). Eĭ bine-cuvêntaŭ poporul solemn, şi chiema asupra luĭ numele Domnuluĭ (Num. 6, 23—25).

Ebreiĭ aveaŭ maĭ multe feliurĭ de sacrificiĭ. Tot-arderea era cea maĭ perfectă: ea se aducea spre recunóşterea mareţieĭ şi a suveraneĭ stĕpânirĭ a luĭ Dumnedeŭ; în ea se ardea tótă carnea animaluluĭ, după ce l-a fost dispoét şi curaţit. Sacrificiul de pace era pentru a căpata graţiĭ saŭ spre a mulţami pentru cele deja primite; luĭ Dumnedeŭ se oferia sângele şi grăsimea jertveĭ de pace; preotul avea spata şi peptul, şi restul victimeĭ se da particularilor In sacrificiul pentru pĕcat nu se da nimica celuĭ ce aducea jertva; pe altar se ardea grăsimea care acopere intestinele, învĕlişul ficatuluĭ şi rarunchiĭ; sângele se vĕrsa în jurul altariuluĭ; şi restul era a preotuluĭ. Nu se oferia de cât taurĭ, vacĭ saŭ viţeĭ, berbecĭ, oĭ, mieĭ, ţapĭ, capre saŭ edĭ. Era şi un feliŭ de sacrificiĭ de curăţire în care se junghia şi paserĭ; în aseminea împrejurărĭ, de ordinar se taea una şi alteĭa îĭ da drumul să sbóre. Nişte aseminea sacrificiĭ n'aveaŭ loc de cât la curăţirea unuĭ lepros vindecat şi în cea a unuĭ om care a îndrăznit să jure că va face ceva şi a uĭtat să facă (Lev. 14, 4—7; 5, 6—7). Ar fi maĭ imposibil de a intra aice în amĕnunţimile ceremoniĭlor jertfelor; sa se citéscă primele capitule a Leviticuluĭ.

Cele treĭ sĕrbatorĭ principale ale Israeliţilor şi la care trebuĭa sa asiste tóta partea barbatéscă, dela etatea de doĭspre-dece anĭ, era Paştele, Cincĭ-decimea, şi Corturile. Cea întaĭa era instituită în amintirea scăpăreĭ de îngerul omorîtoriŭ care ucise pre toţĭ primo-născutiĭ Egiptenilor şi cruţă pe aĭ Ebreilor în nóptea eşireĭ din Egipet; numele *pască* însémnă *trecere* (Eşire 12, 11—18). Ceea ce distingea acéstă sĕrbătóre era snopul din premiţiile de orz, care se presenta cu cerimonie în templu, ca premiţiĭ a secerişuluĭ orzurilor care începea îndata dupa sĕrbatóre (Num 28, 16; Ad. lege 16, 1—6; Lev. 23. 10). In timpul celor şépte dile a solemnitaţeĭ nu se întrebuinţa de cât azime, şi în séra când se începea sĕrbătórea, se mânca în fie care familiĭ, saŭ în fie-care grupa de dece până la cincĭ spre-dece persóne, un miel saŭ un edŭ din anul acela, cu erburĭ amare. Aceste era ca un sacrificiŭ de o formă particulara; din el nu se presenta de cât sângele la piciórele altariuluĭ. Mielul nu se putea mânca decât numaĭ fript, şi nu era permis să i se rupă nicĭ un os

spre a supe maduva. Eĭ era tot-o-dată şi ca sacrificiŭ de mulţămire, şi amintea ebreilor eşirea lor din Egipet (Eşire 12, 19—21, 12, 8, 9, şi urm). Pasca cu tóte formalitaţile sale, era ordonată sub pedépsa de mórte (Eşire 12, 19; Num. 9, 13). Daca vre un particular nu se gasia în stare de a serba pasha în patru-spre-ḑece a primeĭ lunĭ, din causa vre uneĭ necurăţiĭ saŭ din causa absenţeĭ motivata, 'ĭ se permitea sa o serbeze la patru-spre-ḑece a luneĭ a doua, tot cu azimă, orĭ în ce loc şi orĭ în ce starn s'ar fi gasit (Num. 9, 6 şi urm.).

Cincĭ ḑecimea se serba la cincĭ-ḑecĭ de ḑile dupa Paştĭ. In acéstă sĕrbătóre se presenta douĕ pânĭ de grâŭ noŭ, ca premiţiĭ a secerişuluĭ grâurilor, care se începea dupa acésta ceremonie (Eşire 23, 16; 24, 22; Lev. 23, 17). Ea era instituita în memoria alianţeĭ ce Domnul a facut cu Israel la Sinaĭ, dându-le legea sa. Aceléşĭ sacrificiĭ estraordinare se aducea ca şi la paştĭ (Num. 28, 26—28).

A treĭa sĕrbătóre solemna a Ebreilor era cea a corturĭlor care se celebra la finele anuluĭ civil, spre mulţamire pentru tóte bine-facerile dobândite dela Dumneḑeu în cursul anuluĭ şi maĭ ales pentru secerişurĭ şi culesul viilor (Num. 29, 12; Eşire 23, 16). Tot poporul locuia atuncĭ sub corturĭ, facute din crengĭ de arborĭ, în memoria călatorieĭ lor prin deşert, în care petrecuse părinţiĭ lor patru ḑecĭ de anĭ, fara alta locuinţa decât corturile. Şi pentru acéstă sĕrbătóre eraŭ sacrificiĭ particulare; ea dura opt ḑile. (Lev. 23, 40—43; 23, 36—38; Num. 29, 13 şi urm.).

A ḑecea ḑi a luneĭ a séptea a anuluĭ sânt, care era prima a anuluĭ civil, era o ḑi solemnă care se petrecea în post, în pocainţa şi în mortificare (Num 39, 7). Era ordonat sub pedépsă de mórte de a-şĭ întrista în acea ḑi sufletul prin post. In acésta ḑi se curaţia tot poporul prin jertfe particulare; maĭ ales prin jertfa a doĭ ţapĭ, dintre care unul era trimis în pustie şi se numia *hazael*, şi altul se jértfia pentru pĕcatele poporuluĭ şi se ardea afara din lagar (Lev. 16, 6 şi urm.). In acésta ḑi şi marele preot intra în sanctuariŭ, spre a-l curaţi cu sângele unuĭ june taur, jertvit de el, şi îndata cu sângele unuĭ ţap oferit pentru pĕcatele poporuluĭ (Lev. 16, 27). Se crede ca tot în acésta ḑi se facea şi sacrificiul vaceĭ roşie, ca sa traga din ea cenuşa cu care se curaţia ceĭ întinaţĭ prin înmormêntărĭ.

Tóte primele ḑile a luneĭ eraŭ ḑile de sĕrbătóre; dar nu

era obligat cine-va sa observe numaĭ repausul. Se faceau şi óre-care sacrificii particulare, care se începeaŭ prin sunetul trômbiţeĭ (Num. 28, 11). Diua ântĕia a primeĭ lunĭ a anuluĭ civil, care era a şépta a anuluĭ sânt, se numea cu deosebire *sĕrbătórea trômbiţilor*, pentru ca atuncea se publica începerea anuluı prin sunetul trômbiţilor, ca o solemnitate particulara (Num. 29, 1 şi urm).

Diua sâmbeteĭ este cea maĭ veche dintre tóte sĕrbatorile cunoscute prin Scriptura. Dumnedeŭ a sânţit acésta di după executarea creaţiuneĭ (Facere 2, 2). Moisi publica ordinul pentru serbarea eĭ cu puţin în urma eşireĭ din Egipet, sub pedépsa de viaţă şi de mórte (Eşire 16, 23—29; 31, 15; Num. 15, 32 şi urm.); el nu permite nicĭ sa se aprinda focul, nicĭ să se facă mâncare în acésta di, şi întinde ordinul repausuluĭ până şi asupra sclavilor şi animalelor (Eşire 35, 3); Dumnedeŭ voeşte ca tóta diua a şéptea sa se întrebuinţeze numaı în servirea sa. numaı în a-l lauda şi a studia sânta sa lege. Eraŭ şi pentru sâmbată ca şi pentru cele lalte sĕrbatorĭ sacrificiĭ particulare (Eşire 20, 8; Num. 28, 9).

Afara de tóte aceste sĕrbatorĭ care se faceaŭ în cursul anuluı şi care nu durau maı mult de cât épte dile, eraŭ altele care duraŭ cu mult maĭ mult şi care nu se serbau decât la un termen óre care de maĭ mulţı anı. Prima dintre aceste era *anul sabatic*, din şépte în şépte anı, în care nu se cultiva pămĕntul, şi tóte fructele pamĕntuluĭ erau ale streinuluĭ, sĕracului, orfanuluĭ, şi a animalelor sĕlbatice (Eşire 23, 11; Lev. 25. 6). Atuncĭ trebuia să se elibereze sclaviĭ ebreĭ, sa se erte datoriile, sa se citésca legea solemn (Eşire 21, 2; Ad. lege 15, 22; 15, 2; 31, 10). Acéstă instituţie se părea ca este în contra buneĭ politicı; dar Dumnedeŭ avea privirı superióre; el gândea a conserva egalitatea condiţiunilor, a împedeca oprimarea celor slabı, a conserva memoria creaţiuneı, a face sa simta suverana dependenţa a poporuluĭ de Dumnedeu.

In acelaşĭ scop ordona el şi serbarea anuluĭ al 50-le, numit *anul iubileŭ*, a caruĭ priveligiĭ eraŭ şi maĭ marı decât a anuluĭ sabatic (Lev. 25, 3 şi urm.). In acest an nu numaı se lasa pamântul în repaos, se eliberau sclaviĭ, se ertaŭ datoriile: dar înca tóte pamânturile, tóte moştenirile se reîntorceaŭ la tribul, la familia şi în posesiunea acelora care fusese nevoiţĭ sa le înstraineze. Acest an începea în luna a şéptea a anuluĭ bisericesc, care este Septembrie, şi se finea

tot cu acéstă lună. Era anunțat prin sunetul cornurilor, fórte solemn. Dumnedeŭ proclama prin acésta ca numaĭ el este stĕpân absolut al pamêntuluĭ, al persónelor și al libertațeĭ poporuluĭ seŭ. Și ca voința sa să se esecute fara nicĭ un pretext, Dumnedeu se îndatorește a da în anul al șéselea și în al patru-decĭ și optulea o bine-cuvêntare așa de mare, încât se ajunga pentru nutrimentul a treĭ anĭ (Lev. 15, 21).

prin Innocent M. Ploeșténu.

Invĕțăturile pastorale,

adresate de P. S. Silvestru Episcopul Eparhieĭ Hușilor preoților întrunițĭ la conferințele din Fălciu și Hușĭ (Jud. Fălciŭ), Negrescĭ și Codăescĭ (Jud. Vasluiŭ) și din Cârlomănescĭ și Bârlad (Jud. Tutova), cu ocasiunea viziteĭ canonice ce a făcut în lunele Iuliŭ și August, an. 1887.

Iubițiĭ meĭ conliturgisitorĭ, Preoțĭ și Diaconĭ!

Am dorit și am ținut fórte mult, ca să vĕ pot videa pe maĭ mulțĭ la un loc, pentru ca ast-fel să putem vorbi împreună asupra maĭ multora din cestiunile ce ne privesc pe noĭ clericiĭ, începênd cu mine și sfîrșind cu ceĭ maĭ de pe urma servitorĭ aĭ bisericeĭ.

Să videm dar maĭ ânteiŭ cine suntem noĭ, clerul, și care este chiemarea nóstra în asemenea calitate. Eu, în calitatea mea de Episcop, pe lângă datoriile ce le-am, comune cu toțĭ Sânțiile Vóstre, precum a predica și a sĕvêrși și tóte cele-lalte sânte Taine și serviciurĭ, maĭ am și datoria de a fi supra-veghĭetorul Sânțiilor-Vóstre al tuturor. In aseminea calitate și vin cu acéstă ocasiune a vĕ atrage părintésca mea atențiune asupra maĭ multor datoriĭ și felurite împrejurărĭ ce le întimpinațĭ cu pastorițiĭ în decursul viețeĭ.

Părinților, cred că cu toțiĭ cunóscețĭ că prima datorie pe care o avețĭ este de a înveța pe alțiĭ, — este de a învĕța pe poporeniĭ ce-ĭ avețĭ adeverurile cuprinse în sânta Evangelie, — în sânta nóstră religiune creștina, a căria representanțĭ și învĕțătorĭ suntețĭ.

Vedețĭ, ca datoria cea maĭ mare și rolul cel maĭ de căpetenie ce-l avețĭ, este de a învĕța, de a iniția pre micĭ și marĭ, tinerĭ și bĕtrânĭ, învĕțațĭ și neînvețațĭ, adeverurile teoretice și practice cuprinse în sânta nóstră religiune. Dar tóte acestea cum le vețĭ putea face, dacă

singurı nu veţı fi maĭ ânteiu cunoscĕtorı de ele; daca nu maı ânteiu singurı veţı sci ce este acea religiune; maı mult decât atâta, daca nu maı ânteiu singurı veţı fi pe deplin convinşĭ şi nu veţı avea tóta credinţa în adeverurile cuprinse în sânta nóstra religiune, care tóte se pastréza de sânta, unica, sobornicésca şi apostolica nóstra biserică ortodoxa.

Vedeţı, ca sunt doue condiţiunı neaparat trebuitóre misiunei de preot, — cunoscinţa religiunei şi credinţa în adeverurile ce ea cuprinde. Şi cum veı înveţa pe alţiı, nefiind singur înveţat, ḑice sântul Apostol Pavel? Cum veı ḑice şi cum veı îndemna pe altul sa crédă aceea ce tu singur nu credı, ḑice sântul Ioan Chrisostom?

Nu mĕ îndoesc ca aprópe toţĭ, Sânţiile-Vóstre aţı trecut prin Seminariu, şi pe acest temeiu póte ca veţı şi ḑice ca aţı înveţat şi că sciţĭ; da, fórte bine ar fi, când lucrul ar fi aşa; şi eu nu me îndoesc ca aceı dintre Sânţiile-Vóstre care, când aţı urmat cursul în Seminariu, eraţı sîrguitorĭ şi înveţaţı ca sa sciţĭ, ıar nu numaı pentru nota,—aceia îţı fi şi sciind ceva, maı ales daca aţı fi maı cetit carţile religióse ce le-aţı înveţat, precum şi alte carţı bisericescı: ıar aceı cariı aţĭ înveţat numaĭ ca sa vĕ puna profesorul nota pe hârtie şi nu v'aţı pus-o singurĭ în cap, şi nicı n'aţı maĭ cetit nimica, apoı eŭ v'asigur ca cu tótă pretenţiunea ce aţı avea la sciinţa, nu sciţı nimica. Cacı este natural lucru, ca daca n'aı adunat şi nu adunĭ, nu poţı să aı ceva—cartea e curiósă, daca o laşı, te lasa.

Si daca nu s'ar sci numaĭ carte teoretică, lucrul înca tot n'ar fi cu totul reu, cu totul de disperat; dar reul aprópe total sau desevêrşit sta în aceea, ca la mulţı, din nenorocire, le lipsesce chiar credinţa, le lipsesce bunul simţ al legeĭ naturale; privesc la chıemarea preoţésca, ca la o meserie, ca cum ar fi ciobotarı sau cismarĭ. stolerı sau tâmpları, actoriŭ chiar, etc. etc. Cu un cuvênt privesc la misiunea preoţésca numaı ca la un mijloc de traiu în viaţa, şi nimic maı mult. Vedeţĭ aicea sta reul cel mare.

Şi înainte erau preoţı neînveţaţı, sau maı bine ḑis netrecuţĭ prin scolĭ; dar eu ve mărturisesc ca aceĭa erau maı bunı decât mulţı din ceı ce au pretenţiunea de carte astă-ḑı. Si sciţı pentru ce? Pentru că eı erau plinĭ de credinţă şi de dragoste către D-ḑeŭ şi catre aprópele. Eı nu sciau carte sistematica, ci numaı Ceaslovul şi Psaltirea, cum se ḑicea pe atuncĭ, dar între acestea nu era carte bisericéscă, dogmatică şi morala, care sa n'o fi cetit: *Chiriacodromióne*, *Tâlcuirea Evangeliilor*, *Puţul Sântul Ión gură de aur*, *Mărgărintul*, *Exaimerul Sântuluĭ Vasilie*, *Teologia Dogmatică de Atanasie*. *Funia întreită*, *Oglinda inimeĭ*, *Pidalionul*, *Pravila cea mare* şi chiar *Biblia* întréga eraŭ cetite de eĭ, încă de când erau numaı ca dascalĭ pe la bisericĭ [1].

Cetirea unor asemenea carţĭ bisericescı, credinţa şi dragostea cea

---

[1]). Eŭ când eram în Seminariul Veniamin în clasa a II, mergênd într'una din vacanţiĭ spre Comuna Bicaz, am întâlnit un dascăl care mĭ-a spus pe din afară un mare număr de canóne din *Pidalion* şi *Pravila cea mare*, şi în urmă mergênd la el a casă la Hangu şi încă şi la altul la Borca, am găsit la eĭ pe lângă alte multe cărţĭ bisericescĭ şi aceste două cărţĭ de canóne, spunêndu-mĭ că Pravila cea mare şi Biblia le-aŭ de la strĕmoşiĭ lor

înfocata către D-ḑeu, râvna evlavia sau pietatea acelor preoți, într'un cuvênt frica lor de D-ḑeu și respectul cu care sĕvêrșau tóte serviciile bisericesci, îi faceau ca și eĭ la rêndul lor sa fie ascultați, respectați și stimați de popor. Predica lor era mai mult prin fapte decât prin vorbe, cu tóte ca, în urmarea cetirei atâtor cărțĭ și a fricei lui D-ḑeu de care erau petrunși, nici de vorbe și bune sfatuiri nu erau lipsiți.

Acuma însa, sa me ertați, daca voiu constata împreuna cu consciința Sânțiilor-Vóstre, că lucrul nu merge așa, de și cu mai multe sau mai puține escepțiuni. De un timp încóce, din norocire bine înțeles, s'au înființat și la noĭ școli pregatitóre pentru candidații de preoție,—ca d. e. scólele catihetice în Moldova, școlele de gramatici în Muntenia, Seminarii de 4 și de 7 clase în întréga Românie. Tóte acestea mai la începutul lor, erau cum erau; dupa organisațiunea lor de atunci învețau într'ênsele și-și apropiau mai mult spirit bisericesc, fiind favorisați la acésta și prin aceea, ca fii de preoți, de dascali și chiar de țerani, carii voiau a îmbrațișa chiemarea preoțésca, citiau și cântau pe la biserici, înca de erau mici. In urma însa, când școlile catihetice și cele de gramatici s'au contopit cu așa numitele asta-ḑi școli primare, și tot odată literile vechi s'au schimbat cu cele noi strebune, precum și chiar când unii dintre preoți dându-și copiii în școlele primari, unde înveţau a ceti numai cu litere noi, au început a-i considera ca coconași, și a nu i mai lua cu ei la biserica, spre a-i deprinde și cu cele bisericesci; de atunci lucrul s'a schimbat, schimbarea acésta a fost defavorabila candidaților de preoție, din doue puncte de vedere: 1). Pentru ca ei perdeaŭ caracterul sau spiritul bisericesc, iar al 2, pentru ca li se îngreunea posițiunea când intrau în Seminariu; caci mulțimea lecțiilor de care erau împovorați nu le permiteau de a se ocupa și cu cetirea mai mult timp a carților bisericesci. De aci a resultat ca mulți din preoții noștri seminariști de asta-ḑi, dupa cum cred ca și singuri sunt convinși, sunt rei bisericași. Dar acésta înca n'ar fi nimica, caci un seminarist care are dragoste catre acésta chiemare, în curend învață și cele bisericescĭ și se identifica chiar cu spiritul bisericesc. Reul cel mai mare a fost și este, ca o mare parte dintre seminariști nu intra în Seminariu pentru ca sa învețe cele trebuitóre pentru preoție, ci numai să-și capete un drept,—un atestat, în puterea caruia sa se póta hirotoni preot. Niște asemenea, tot timpul cât se ḑice că învața în Seminariu, nu și-l petrece decât numai gândindu-se cum ar putea nemeri când are sa-l asculte profesorul, pentru ca atuncĭ trecênd cu ochii prin lecțiĭ, sa póta respunde *ciac pac* profesorului, spre a-i da o nota buna; și daca câte o data nu nimeresc, apoi umbla mijlocindu-se, cine scie prin cine și pe la ce persóne de consideratiune, ca d, e. deputați și senatori ai județului respectiv, etc., pentru ca sa le dea câte un bilet de mijlocire la profesorul la care are note slabe, spre a-i da nota de trecere. Acum înțelegeți, cred, ca un seminarist, care și-a capatat dreptul la preoție pe asemine cai, hirotonisindu-se preot, nu numai nu póte a fi la înalțimea misiunei sale, dar nici chiar între ceĭ mai de pe urma. Iată, iubițiĭ meĭ, unde, pe lângă altele, este reul cel mare, și ce a pro-

vocat desconsiderațiunea nóstră—a clerului înaintea poporului, și în cea mai mare parte neîngrijirea de el. Acésta stare de lucrurĭ, părinților, nu maĭ póte merge. Dar eu unul nu disperez de îndreptare; și nu disperez cu atâta maı mult, cu cât pe de o parte cred ca numerul unor aseminea este mic, în raport cu numerul preoților noștri, iar pe de alta, ca și însușı aceı maĭ slabı se pot îndrepta daca vor voi. Vointa și dragostea omului catre ceva este mare lucru.

Sânțiile Vóstre cu toții vedeți și cunósceți că lumea laica în mare parte a apucat înaintea clerului, —a facut progrese mari în sciința și în tóte; noı însă, pe când ar fi trebuit să-ı întrecem, sau cel puțin să fim egalı în privința desvoltareı, din împrejurarĭ pendinte sau nependinte de voința nóstra, am remas în urma, și ınca în urma de tot Dar cum am maı amintıt, acésta stare de lucrurı, sau de nesciința, nu póte sa maĭ mérgă; daca pe de o parte avețı cât de puțină consciința de chiemarea ce ațı îmbrațișat-o, ıar pe de alta voițĭ îmbunatațirea sórteı materiale.

Daca avețı consciința de chiemarea ce ațı îmbrațișat-o, trebue să recunósceți și singurı ca puținĭ sunt cariĭ coirespund cu ea; ıar dacă voițı îmbunatațirea, apoı aceı dela cariĭ o reclamam ne întréba · „Ce ne dați în schimb pentru acésta?“ Și când noı nu ne vom pune pe lucru, când noĭ nu vom cauta, nici ne vom sili de a conrespunde chiemăreı de învețatorı și moralisatorı aĭ poporuluĭ cu cuvêntul și cu fapta, apoı ertați-me, daca-mĭ permit a ve asigura, ca îmbunatațirea nicı odata nu se va putea.

Dar vedețı dice: Ce, noı acuma carii sunt-em împoverațı de atâtea și atâtea greutațı familiare, sa maĭ începem a înveța de acuma înainte? Da; și daca voițı, eŭ ve voiŭ înveța și cum trebue sa procedațĭ pe acésta cale. Aceı carii suntețı preoțı prin orașe, putețı sa ve ocupațı tot-déuna, cel puțin câte 3 sau 4 ore pe di; cacı chiar daca ațı voi sa ve repausațı câte 8 ore în 24, tot ve remâne 12 ore în care putețı sa facețı și serviciile din biserica și cele din popor și cele pentru casă. Iar ceı ce sunteți la țară putețı să ó facețı acésta, cu deosebire iarna, când nu suntețĭ ocupațı la lucrul câmpuluı. Bine înțeles, ca atât ceı de pe la orașe, cât și ceı de pe la țara, trebue sa maı lăsațı chiar și din petrecerile moderate, și cu atât maı mult sa lasațı ocupațiunile ce nu ve privesc direct și care vĕ atrag ura unora sau altora, și ve fac maı mult rĕu de cât bine.

Incepețı dar maĭ ânteiu a ceti cărțile religióse pe care le-ațı învețat în Seminarlu. Cetițı istoria Vechiuluĭ și Nouluı Testament, și unde nu vețı înțelege, cetițı în Biblie, cetițı Istoria Bisericésca, Morala evangelica, Liturgica și Pastorala, și cu deosebire cetițı Confesiunea Ortodoxa, cacı în ea se cuprinde pe scurt credința și morala bisericeĭ nóstre ortodoxă, pe care trebue sa o înradacinațı în inimile creștinilor ceĭ pastorițı. Fițı apoı cu luare aminte la tóte cetirile și cântarile din biserica, căcĭ în ele în diferitele timpurı ale anuluı se espun tóte adeverurile sânteĭ nóstre bisericĭ, relative la credința și la activitatea creștinuluı. Cu alte cuvinte, ele cuprind tótă Teologia dogmatică și morala

Cautațı apoı de vĕ aprovisionațĭ încetul cu încetul, cu tot felul de carțı și jurnale bisericescı, ca d. e. Talcuirı de evangelii, Teo-

logiĭ dogmatice şi morale, Scripturisticı, Ermineuticı. Carţı de cuvinte etc. etc, şi Revista Biserica Ortodoxa Română. Facênd acésta, cautaţı a întrebuinţa tot timpul liber în cetirea loı, şi adunând ca albinele de icĭ şi de colea, adaugaţĭ ne încetat la rezervorul sciinţeı; pentru ca sa aveţı de unde lua la tóte ocasiunile de înveţatura ce vi se presinta în viaţă, pastoriţilor ce-ı aveţĭ. Puneţi-vě acuma singurı note maĭ ânteiŭ în cap, şi apoı probându-le cu cuvêntul şi cu fapta, sa pri ı iţĭ atestatele şi diplomele, nu dela directorii de seminarii şi decanii facultaţeı, ci dela publicul caruia îı veţı face cunoscute adevěrurile religiunei creştine ortodoxa, a caria representanţı şi înveţatorı sunteţı.

Nu ţineţı carţile în dulap numaı de frumuseţe, nicı jurnalul bisericesc cu filele şi chiar banta de pe el netaéte, căcı acésta nu face cinste nimanu. Ḑic uniı dintre Sânţia Vóstră, ca nu înţeleg jurnalul bisericesc. Se póte; dar dacă nu înţeleg la prima cetire, sa citésca şi a doua óra şi chiar şi de maı multe orı, şi atuncea va înţelege, daca nu tot, cel puţin parte din el; şi pe lânga acestea nu tóte articolele sunt grele de înţeles, ci sunt şi maı uşóre; cu tóte ca chiar bucăţile maĭ grele sunt folositóre, fiind-ca fac pe om sĕ cugete şi acésta îĭ deştépta mintea.

Pe lânga staruinţa, ce trebue să aveţı de a aduna, ca albinele mierea, cunoscinţele necesare, din care sa vě formaţĭ, în loc de fagur, alifia duhovnicésca cu care sa tamaduiasca tot felul de bóle morale, trebue sa ve apropiaţĭ, în tótă ţinuta Sânţiilor-Vóstre din biserica şi de afara, evlavia saŭ pietatea din inima, care este strîns unita cu modestia. Cacı ce ḑiceţı Sânţiile-Vóstre, frumos este şi convenabil ca preotul sa intre în sânta biserica, fara nicĭ un respect catre acest loc sânt, numit de Psalmistul, şi locul locaşuluĭ slaveı Domnuluĭ? Frumos este şi cuviincios ca preotul sa intre în biserică cu potcapul într'o parte, cu parul sbârlit şi cu giubeaua fâlfâind într'o parte şi într'alta, sau de şi maı bine pus, însa numaĭ adiindu-şı cu aroganţă câte o mica cruce, începută şi aceea numaĭ din vîıful nasuluĭ? Frumos este şi cuviincios ca biserica, în care slujeşte, să fie nematurată, plina de paıanjenı, cărţile pline de praf, sfintele sau vestmintele înveluite şi aruncate unele într'un colţ, ıar altele în altu? sântele vase, cădelniţele, candelile şi sfeşnicele să fie neîngrijite şi póte necuraţite de când au fost noı? Sunt sigur ca în faţa uneĭ aşa de învíderate şi strigătóre la ceriŭ necuviincios. Da, da, respund uniĭ dintre preoţĭ. Notaţı însa bine, parinţilor, că daca eŭ am enumerat tóte aceste necuviinciosiĭ, n'am facut acésta la adresa Sânţiilor-Vóstre a tuturora, ci numaĭ a acelora cariı din nenorocire le practica; numaı aceia să-şĭ ıa asupră-şĭ acésta observare, şi chiar şi eı să-şĭ ıa asupra-şĭ nu cu supărare şi indignare, ci cu tótă dragostea şi cu hotarîrea de a corecta. Nimenea, ve rog sa nu me învinovăţésca de aseminea observaţiĭ, căcĭ dă, cu părere de reŭ ve spun, că pe icĭ şi colea am constatat şi fapte de felul acesta.

Curăţirea bisericilor, cr tot ce se afla în ele, aşeḑarea în mod estetic a tuturor odórelor şi obiectelor din launtrul lor, precum şi

ordinea şi tactul întreguluĭ serviciu divin, trebue să sciţi, ca este oglinda credinţeĭ, a evlaviei şi a dragosteĭ catre Dumnedeu a preotuluĭ.

Unde veţĭ videa ţinuta preotului şi starea bisericilor în modul descris maĭ sus, sa sciţi dela mine că aşa este şi atâta este şi credinţa şi dragostea şi evlavia preoţilor acelor biserici.

Şi ce dic ómeniĭ când ved tóte acestea? Ce dic? Dic că cum sa ne maĭ ducem la biserica, când preotul o ţine în aşa de mare necurăţie, când el însuşi este aşa de negligent, când ceteşte aşa de reŭ în cât nu-ĭ înţeleg nimica ce dice, când vedi ca ese din sântul Altariu cu felonu sau stita sucita pe el şi cu perul sburlit; pare că e spaima copiilor.

Şi sciţĭ ce mai contribue încă mult şi chiar fórte mult la desgustarea creştinilor în genere şi a poporenilor unei bisericĭ în parte? Iata ce. Acésta este nenorocita şi degrădătóre patima a beţiei, de care din nenorocire sunt stepâniţi unii dintre preoţi. Dic că acéstă patimă este nenorocită şi degrădatóre, pentru ca cel stepânit de ea, fie el în ori şi ce posiţiune înalta sociala şi chiar orĭ şi cât de învĕţat, numai este stepân pe sine, perde drépta judecata, şi ast-fel fiind îşi închipueşte ca tóte î sunt permise şi ca tot ce doresce şi voesce póte sa faca fară nici o jenă. Cu acésta ocasiune şi apropo de patima beţiei, îmĭ permit a ve aminti o împrejurare întêmplata cu un pustnic, pe care eu am cetit-o într'o carte numita „Pateric", la anul 1852, pe când eram călugaraş têner în Monastirea Bisericaniĭ; pe care carte şi multe de felul ei, precum şi chiar vieţele sânţilor, din nefericire unii dintre preoţii ce se cred mai lustruiţi şi maĭ cu pretenţiunĭ la sciinţa, dic ca trebue a se ceti numaĭ de Calugări la Monastire fara a baga de séma ca ele cuprind o mulţime de înveţaturi morale-practiae, cu care fórte mult se pot ajuta în moralisarea poporuluĭ.

Iata împrejurarea descrisa în Pateric: „Un pustnic înbunataţit, „care neîncetat se lupta cu patimile şi se ruga luĭ Dumnedeu a-l „scăpa de dênsele, într'o buna diminéţă se trezeşte sesizat de dracul, „care-i dice: Pustnicule, ce tot te lupţi neîncetat contra mea? Credĭ „că aĭ sa scapĭ de mine? Te înşeli. Daca voesci să scapi de mine, „eŭ îţĭ spun că numai cu o condiţie poţĭ. Vrei să scapi de mine şi „să nu te maĭ supar nicĭ odata, adaose a întreba dracul pe pustnic? „Pustnicul respunse; Vreau şi iaraşĭ vreau, uciga-te sânta Cruce. „Dracul: Eĭ bine daca vreĭ fa-mĭ şi tu o singura dată pe placul meŭ, „şi apoĭ nu te mai supar nici odată. Pustnicul: In ce se cuprinde „plăcerea ta, drace? Dracul: Nu este un lucru atât de mare aceea „ce-ţĭ cer eu. Iată trei dorinţĭ ale mele: *Orĭ să omorĭ un om, orĭ „să curveştĭ, orĭ să te îmbeţĭ o dată.* Pustnicul gândindu-se cât de fericit ar fi el, dacă nu s'ar maĭ ispiti de dracul nicĭ o dată, sta şi „medita pe care din aceste să o împlinéscă, ca sa scape de cel ne„curat pentru tot-déuna. „Să omor un om, îşĭ dicea el, dar acéstă „faptă mĕ va duce în fundul iaduluĭ; să pecatuesc cu o femee, „dar şi acésta nu me va duce la raiu; dar daca mĕ voiŭ îmbăta o „data, acésta mi se pare maĭ puţin periculósă; căcĭ ce póte să fie „maĭ mult, decât că am să mĕ îmbăt şi în urmă am să me trezesc".

„Ast-fel cugetând pustnicul, se adreséză către dracul: Eĭ bine, iata „ca m'am hotarît ca sá-ţi împlinesc şi una din dorinţele tale; nu„maĭ şi numaĭ sa pot scăpa odată de tine pentru tot-déuna. Bine, „rěspunse dracul; dar care din dorinţele mele voescĭ sa o împli„nescĭ? Sa mě îmbat, rěspunse pustnicul, şi iata ca şi plec spre a „gasi vin sau rachiu ca sa-ţi satisfac dorinţa; numaĭ veḑĭ, ca apoĭ „să nu mě maĭ necajescĭ. Nu, nu, respunse dracul, fiĭ pe pace; dar „între acestea ḑicea în sineşĭ, bine ca ş'a ales acésta, cacĭ daca se „va îmbataîmĭ împlinesce el şi cele-lalte dorinţĭ ale mele. Şi în a„dever aşa şi a fost; căcĭ pustnicul ducêndu-se la o cârciuma din„tr'un sat, unde îmbatându-se bine, a plecat apoĭ spre a se duce la „pustia sa. Dar ce se întêmpla? Pe cale se întâlnesce cu o femee, „şi fiind-ca beutura îĭ schimbase modul de a judeca, cade cu ea „în pecat. Maĭ mult decât atâta, pervertindu-ĭ-se în alt chip modul „de a judeca, adica: gândindu-se acum la opiniunea generală ce „o aveau tóte satele de prin prejur despre dênsul, — de om nepě„tat, placut înaintea luĭ Dumneḑeu, şi ca acuma că femeea, cu care „a caḑut în pecat, negreşit ca are să-l spue la lume, şi ca prin „acésta, reputaţia luĭ cea mare şi buna are să se strice, se hotaresce „de a o omorî. Şi în adever aşa şi face; cacĭ învêrtindu-ĭ împreju„rul gâtuluĭ ştergarul ce-l avea femeea, o înăduşa".

Cum vedeţĭ, a fost destul pustniculuĭ să se îmbete şi apoĭ să comita doue pecate de mórte. Din acéstă istorisire, iubiţiĭ meĭ, puteţĭ cunósce doue lucurĭ: 1]. Cât de rea şi nenorocita este patima beţieĭ, şi al 2-lea], cât de mezóse învetaturĭ morale cuprind în sine carţile bisericescĭ vechĭ, orĭ şi cât de simplu şi figurat ar fi ele scrise. Feriţi-ve dar din tóte puterile de patima beţieĭ, pe de o parte, ĭar pe de alta, nu deconsideraţĭ învetaturile morale ale părinţilor bisericeĭ, nicĭ descrierea vieţeĭ lor, în care puteţĭ găsi o mulţime de învěţăturĭ fórte instructive pentru popor.

Pe lânga cele ḑise maĭ sus, nu cred de prisos a vě aminti aicea şi despre acea calitate a pastoruluĭ, care póte a-ĭ face bine primite tóte învěţăturile sale adresate poporenilor sěĭ; adica, despre blândeţá, precum şi despre dragostea fraţésca, ce trebue să fie între toţĭ Sânţiile-Vóstre în genere, şi în parte între conservitoriĭ uneĭ biserici.

Blândeţa este aşa fel de calitate a păstoruluĭ, în cât cel ce o posedă, móie şi unesce inimile cele maĭ îndepartate şi înverşunate, şi îndulcesce amaraciunile cele maĭ înveninate şi de mult timp înrădacinate în sufletele unor saŭ altor indivizĭ; împedică adese orĭ chiar sěvêrşirea de crime înfricoşate. Nu în zadar ḑice înţeleptul Solomon: „Fagur de miere sunt cuvintele bune, şi dulcéţa lor tămăduirea sufletelor". Iar Românul nostru ḑice: „Limba dulce mult aduce". Să venim la practică. Cred ca la uniĭ vi s'a întêmplat să videţĭ şi să aveţĭ de a face cu persóne care nu se puteaŭ suferĭ între sine; persóne care din marea ură ce aveaŭ unele către altele, căutaŭ sa se sfâşie, şi dacă ar fi fost cu putinţă, să-şi facă cel maĭ mare rěŭ, fie prin răpirea şi înstreinarea avutuluĭ lor, fie prin stricarea buneĭ reputaţiĭ, fie chiar prin atac mortual. Şi când unul dintre Sânţiile-Vóstre, care posedă laudabila calitate pastorală, a-

dica blândeța, a întervenit în mijlocul lor, și prin cuvêntul dulce și plin de caritate creștină le-a probat că asemínea fapte sunt nu numaĭ neconrespundĕtóre cu învĕțatura sânteĭ Evangeliĭ, dar chiar neumane și contra legeĭ interne a omuluĭ, sadíta în el dela creațiune, atuncĭ a reușit a-ĭ convinge despre acésta și aĭ face, ca ura învechita și hotarîrile de a-șĭ face reu unora altora să se înlature cu totul. Maĭ mult decât atâta, se întêmpla câte ódata ca vre-un individ înfuriat și aprins de mânie chiar în fața unuĭ păstor, saŭ a altuĭ individ gata spre aĭ reproșa și chiar a-l ataca în mod mortal, când pastorul însă saŭ acel individ îl primesce cu blândețe și dragostea creștina, tóte sagețile furieĭ și a mânieĭ resbunatóre sĕ tîmpesc, și cu chipul acesta, și individul furios scapă de consecințele crimeĭ ce era hotarît sa o sevêrșască și pastorul sau orĭ și care persónă ar fi în joc, de atacul nedrept ce furiósul sĕ hotarîse a-ĭ face.

Să urmarim acuma a doua cestiune. Este óre adevĕrat ca preoțiĭ trebue sa propage fraternitatea și dragostea între păstorițiĭ sĕĭ? Da, da, rĕspund maĭ mulțĭ preoțĭ. Da, dic și eu, iubițiĭ meĭ, și nu numaĭ eu și Sânșiile-Vóstre aprobam acésta, ci chiar Dl. nostru Iisus Christos la tóte ocasiunile ne pune în videre frația și dragostea. Iar înțeleptul Solomon dice: „*Iubirea acoperă pe toțĭ ceĭ ce nu iubesc sfedele; iubirea este pazirea legilor, ĭar pazirea legilor este temeiul nevinovățieĭ și nevinovăția face a fi aprópe de D-deŭ*". Dar este întrebarea, practicăm noĭ acéea ce aprobam? Urmam noĭ preceptelor date de D-l nostru Iisus Christos și înțeleptul Solomon? Ne iubim noĭ clerul între noĭ? Căutam noĭ preoțiĭ cu tóta iubirea și dragostea frațéscă a ne instrui și a ne ajuta uniĭ pe alțiĭ în nevoile diluïce, atât materiale cât și morale ce le întîmpinam? Eu unul nu pot afirma în totul, nicĭ ca da, nicĭ că ba; și acésta din causa realitațeĭ faptelor ce se petrec între noĭ. Nu pot a dice ba, pentru ca tot sunt în clerul nostru și spirite dominate de abnegațiunea evangelică, și spirite care iubesc frăția și dragostea, pacea și armonia între sine și cu alțiĭ. Nu pot dice da, pentru că adese orĭ se observă între servitoriĭ altaruluĭ, desbinărĭ, și în unele cercurĭ chiar certe, dacă nu și batăĭ, între preoțiĭ și dascăliĭ uneĭ bisericĭ. Casurĭ de aseminea natura în adever sunt puține, dar orĭ și cât de puține ar fi ele, sunt așa de greu bătătóre în ochiĭ creștinilor, în cât pe mulțĭ îĭ desgustéză și îĭ depărtéză de biserică; dicênd: că dacă popiĭ cariĭ sunt cu patru ochĭ și sunt depositarĭ și rĕspânditoriĭ dragosteĭ și a înfrățireĭ, se cértă și se bat între eĭ, apoĭ ce sa maĭ facem noĭ cariĭ trebue sa luăm pildă de la dênșiĭ? Eĭ se îmbată, se cértă și se bat în tóte dilele, putem a dice, și nu scandalizéza de loc uniĭ de alțiĭ; îmbete-se însă, certe se doĭ saŭ treĭ preoțĭ și cu dascăliĭ lor, și scandalul a ajuns la culme.

Acésta este posițiunea cea înalta și misiunea preotuluĭ de a fi împăciuitor, care face ca și cele maĭ micĭ neînțelegerĭ dintre eĭ să fie așa de ochióse și fără de cruțare judecate, până și cele maĭ micĭ mișcărĭ ale luĭ. Așa fel fiind misiunea preotuluĭ, urméză neapărat a fi în cea maĭ perfectă dragoste și armonie între sine; urméză a lucra cu toțiĭ într'o inimă și un gând în împlinirea datorieĭ

lor de a servi ca exemplu cu cuvêntul și cu fapta, în respândirea sântelor învețaturĭ evangelice și a dragosteĭ reciproce; urméză ca preoții și ceĭ-lalțĭ servitorĭ aĭ uneĭ biserici, cântareții d. e. și paracliserii sa păstreze cea maĭ desěvêrșita dragoste și armonie între eĭ; căutând a înlatura tot-déuna orĭ ce fel de neînțelegerĭ și certe între eĭ prin care scandalizéza pe poporenĭ și-ĭ face a se desgusta și a nu urma regulat la biserica, în dilele de duminica și sěrbătorĭ.

Acum, părinților, maĭ cred de datoria mea a vě atrage atențiunea asupra prudențeĭ pe care trebue sa o avețĭ atât la taina mărturisireĭ cât și în relațiunile și afacerile în care venițĭ în contact cu interesele și drepturile cetațenescĭ de care vě bucurațĭ.

La începutul acestor luărĭ aminte ce vě atrag, vě voiŭ cita un pasagiu din învětatura D-luĭ nostru Iisus Christos și a înțeleptuluĭ Solomon, relativ la prudența de care trebue a fi predominat pastorul în tóte afacerile sale. D-nul nostru Iisus Christos ne învața, dicênd: *„Fițĭ înțelepțĭ ca șerpiĭ și simpli ca porumbiĭ“*; ĭar Solomon se exprima: *„In inima cea bună a bărbatuluĭ odihnesce prudența“*.

Mare, greu și delicat lucru este primirea mărturisireĭ pecatelor celor ce se pocăesc. De câta luare aminte și prudența, de câta pietate și transport mințeĭ, de câta cugetare serióса, nu trebue să fie preocupat pastorul la primirea mărturisireĭ pecatelor unuĭ creștin care solicita acésta. Și acestea trebue sa le aibă cu atât maĭ mult, cu cât aseminea solicitărĭ, nu la toțĭ 'șĭ-aŭ izvorul în recunóscerea stăreĭ lor pěcatuale; ci adese-orĭ și-l aŭ numaĭ în împlinirea unor conveniențe reclamate de societatea creștina, pentru pastrarea buneĭ reputațiunĭ în ea, pentru a-șĭ ținea prestigiul posițiuneĭ lor, și a le da dreptul la onestitatea publică. Cred ca înțelegețĭ ca este mare deosebire între o cerere de marturisire isvorîtă din propria dorința spre a se curați cine-va de pěcatele ce-ĭ apasa consciința, și între aceea care se face numaĭ pentru conveniențe și pastrarea numeluĭ de om cinstit în societate. Vedețĭ, în acésta stă greutatea lucruluĭ pastoruluĭ; în acésta sta prudența și dibacia luĭ. El trebue sa intre și se aprofundeze, dicênd așa, însușĭ interiorul și intențiunile fiilor seĭ de duhovnicie. De aicea necesitatea pentru pastor de a fi psiholog și fisiolog. Cunoscința acestora îl pot pune în posițiune de a observa predisposițiunile interióre ale sufletuluĭ și credința celuĭ ce se marturisesce, fie prin schimbarea fețeĭ, fie prin indiferență, fie prin răcéla sau căldura cuvintelor cu care se exprima. Căcĭ este bine constatat, că orĭ și cât ar voi cine-va sa-șĭ ascundă bucuria saŭ durerea ce-l apasă, fața și mișcarile involuntare îl daŭ de gol. Acuma pe ceĭ ce, în urmarea unor observarĭ aměnunțite, îĭ constatațĭ ca vin la marturisire, din propria lor dorință și sdrobire de inima pentru pecatele lor, înțelegețĭ bine cred, că trebue a-ĭ mângâia și a-ĭ încuragia, asigurându-ĭ de mântuirea lor; aplicându-le tot-odată și canonisirĭ conforme cu predisposițiunea lor de căință și posibile de îndeplinit astă-dĭ; (urméză și alte aměnunțimĭ care pentru scumpătatea și delicateța casuluĭ. aparțin numaĭ duhovniculuĭ). Dar cu aceĭ pe cariĭ în urmarea observărilor facute, îĭ constatațĭ că vin

numai de forma, ce trebue a face? Trebue óre sa fie ei despreţuiţi, mustraţi fară milă, sau lasaţĭ sa iasa din baia morala cum au venit, adica necuraţiţi? A nu, nu. Tocmai aci este necesitate de o mai mare ostenélă, prudenţa şi dibăcie. Nu în predisposiţiunea interna de penitenţa a cui-va se vede meritul pastorului, ci meritul pastorului se vede în a predispune din inima şi pre acei carii pentru un moment vin numai de forma şi din considerente dinafarice. Aci e locul unde pastorul trebue să-şi încórde tóte puterile sale morale şi sa faca us de alifia harica evangelica, cu care sa móe şi sa predispue inimile acelora, carii póte vin numai de forma sa-şi marturisésca pecatele. Privirea blânda şi lina întrebuinţata pe nesimţite asupra tuturor mişcarilor, impresiunilor şi manifestarilor penitentului, trebue sa fie punctul de capetenie asupra caruia pastorul urméza a se concentra. In cele din urma, convingêndu-se ca presentarea înaintea lui este numai de ochii ómenilor, trebue sa faca uz de tóte cunoscinţele sale, spre a-l convinge şi predispune ca marturisirea sa o faca din inimă şi cuget curat. Sa-i arate însemnatatea şi folosul unei marturisiri sincere, probându-i acésta cu practica şi cu sânta Scriptura.

Daca consciinţa îi este împâclată sau întunecata, ca oglinda d. e. de praf, apoi sa se silésca a o curaţi şi o deştepta din somnul letargic în care zace. Aseminea redeşteptare se póte face punêndu-l în posiţiune a-şi reaminti prima mişcare a consciinţei sale şi neliniştea pe care a avut-o la prima sevêrşire a unui pecat óre-care, precum şi la a doua, a treia şi a patra, şi aşa mai departe cadere în acelaşi pecat. Acésta spre a-l face sa înţeléga cum cu repetirea unui pecat óre-care, consciinţa devine în cele din urma muta, ne mai punêndu-i în vedere gravitatea lui.

Folosul practic ce póte a-l capata cine-va din o mărturisire sincera este satisfacţiunea morala a sufletului, este liniştea internă, este curagiul ce-l capata pe calea binelui, care tóte îl pun în posiţiune de a lucra cu multa activitate, ca în cele din urma sa se realiseze asupra lui şi promisiunea data de D-l nostru Iisus Christos, care dice: *„Fericiţĭ ceĭ curaţĭ cu inima, că aceia vor vedea pre Dumnedeŭ“*; precum şi aceiade spre carii vorbesce Profet Imperatul David: *„Fericiţi cărora s'au ertat fără-de-legile şi cărora s'aŭ acoperit pĕcatele. Fericit bărbatul căruia nu-ĭ va socoti Domnul pĕcatul şi nicĭ este în gura luĭ vicleşug“*.

Pentru a îndemna pe penitenţi la o sincera marturisire a pecatelor, urméza a le descrie şi presinta satisfacţiunea şi uşurinţa sufletului de care sunt apasaţi şi tot odata a le aminti mai multe învețaturĭ din sânta Scriptura, relative la pocainţa, ca de exemplu învețatura lui Sirah: *„Nu-ţĭ fie ruşine a-ţĭ mărturisi pĕcatele tale“*; a lui David: *Fără-de-legea mea eŭ o cunosc şi pĕcatul meu înaintea mea este pururea“*; a lui Solomon: *„Cel ce acoperă necurăţia sa nu se va îndrepta, ĭar cel ce spune mustrările iubi-se-va etc.“*

Acum să trecem la a doua lucrare a prudenţei, care póte sa ve aducă mare folos în posiţiunea de pastorĭ în care ve aflaţi. Cunósceţĭ ca preotul este pastor şi prin urmare îngrijitor sufletesc, nu numai la o parte din oile ce-ĭ compun staululĭ, ci la tóte. El pe tóte trebue a le iubi şi cauta cu acelaşi interes şi cu aceiaşi dragoste

parintésca, şi de tóte trebue a cauta sa fie iubit, pentru ca sa-şi póta menţinea autoritatea sa morala şi să fie ascultat de ele cu tótă dragostea şi buna-voinţa la ori-ce ocasiune. Şi cum va putea el face acésta, când numaĭ de unii se va lipi, şi ca sa ḑicem aşa, va pactiza sau va complota cu ei contra celor lalţi? Şi cât de adesa ori sunteţi puşi în aseminea neferioita posiţiune! Nu credeţi, că tocmai eu aşi fi acela — care predominat de un spirit despotic, nu aşi voĭ din suflet sa ve exercitaţi nişte drepturi cetaţenescĭ, cu care sunteţi strâns legat de cei-l-alţi cetaţeni, şi pe cari vi le dă legea ţarii nóstre. Nu ; dar posiţiunea grea ce ve fac acestea între concetaţeni, îmi impune sa ve atrag o deosebita atenţiune şi sa ve previn ca sa nu vi se întâmple ceva deaseminea. mai ales când şi singuri puteţi constata ca sunteţi puşi intre Scila şi Caribda, sau ciocanu şi ilau (nicovala). Grea. şi înca fórte grea ve este posiţiunea, dar cu tóte acestea o atitudine prudenta şi cunóscerea interesului propriu al Sânţiilor-Vóstre cred ca ve vor putea strecura în linişte şi pace pe calea exercitarei drepturilor ce le aveţi. Inţelegeţi cred, ca eu vorbesc despre dreptul ce-l aveţi la alegeri. Aţi fost şi sunteţi in aceste vâlmăşeli de mai mult timp. Cunósceţi chiar mai mult şi mai bine de cât mine, cum cu acésta ocasiune se revarsa asupra-ve torente de ispite, sub valurile carora se escita o mulţime de pasiuni, care în resultat se termina cu o ura nemeritata contra unora dintre Sanţiele-Vóstre. De aceea eu cred, ca mult bine v'ar face daca aţi patrunde în linişte în sine-ve adeveritatea lucului, şi aşa fara multa vorba şi sgomot aţi uza de dreptul ce vi-l da legea. Am ḑis ca la acésta ajuta prudenţa şi cunóscerea interesului propriu. Şi care este acel interes propriu pe care trebue sa-l cunósceţi? In casurile de aseminea natura cred ca interesul propriu v'ar sta. pre lângă pastrarea prestigiului şi a dragostei pastorale reciproce, in îmbunataţirea materiala de care sîmţiţi atâta nevoe. Şi prin ajutorul cui credeţi ca s'ar putea face acésta, daca nu prin guvern şi prin buna inţelegere între pastori şi pastoriţi? Ce credeţi ca îmbunataţirea vi s'ar putea face vre o data alaturea cu guvernul? Eu unul ve spun cu tóta sinceritatea şi din convingere ca nu cred.

Numai susţinerea adeverului, numai buna înţelegere între cetaţeni şi a Sânţiilor-Vóstre cu pastoriţii şi guvernu, ve va putea imbunataţi şi starea *moralo intelectuală* şi cea materiala, acésta este credinţa mea. *Fiţĭ dar înţelepţi ca şerpiĭ şi simpli ca porumbiĭ. Nu credeţi la tóte ce auḑiţi, ci ispitiţi spiritele dacă sunt de la Dumneḑeu. In inima cea bună a bărbatuluĭ odihneşte prudenţa.*

Iubiţii me, de şi póte veţi fi obosiţi, totuşi fiind ca mai mulţi împreuna ne videm cam rar, nu voesc a termina parinteştile mele sfatuiri fara a atinge înca doue cestiuni de mare insemnatate.

Parinţilor, Sânţiile-Vóstre sciţi ca o mare parte dintre bisericile nóstre sunt fondate şi nu arare ori dotate de persóne private; şi chiar acelea care sunt facute de comunitaţi, sunt facute prin iniţiativa şi staruinţa a câtor va dintre fruntaşii şi zeloşii creştini a unei comune. Aseminea persóne se numesc ctitorii cutarei sau

cutareĭ bisericĭ. Și ce óre au îndemnat pe aseminea persóne la acésta? Negreşit că, cum chiar Sânţiile-Vóstre veţi afirma, îndemnul le-a fost credinţa, nadejdea şi dragostea lor catra Dumneḑeu, religiositatea sau evlavia şi credinţa, ca prin sevêrşirea unor aseminea fapte şi prin pomenirea lor la aducerea jertfei *ceĭ fără de sânge*, se vor mântui şi vor fi connumeraţi cu drepţii în împeraţia luĭ Dumneḑeu. Eĭ bine, drept este, cuviincios este, ca noĭ, servitorii altaruluĭ, carii ne folosim şi materialminte de fondaţiunile sau de donaţiunile ce eĭ le-au lasat, sa nu-ĭ pomenim la aducerea jertfei *ceĭ fără de sânge*? Nu fac acésta observare la toţĭ, caci cred ca sunt şi de aceĭ cariĭ îşĭ împlinesc acésta sânta datorie; dar iaraşĭ nu pot a me opri de a nu ḑice nimic, fiind-ca cu mare părere de reu am constatat, ca în mult locurĭ ctitorii bisericilor nu sunt puşĭ la proscomidie, spre a se pomeni în tot-déuna, ci unii dintre preoţĭ se mulţamesc numaĭ în a spune ca ctitorii se afla scrişĭ în sinodice, care sunt prin fundul laḑilor sau al dulapurilor.

Inca o data întreb, drept şi cuviincios este acésta? Daca vreunul dintre Sânţiile-Vóstre ş'ar sacrifica avutul şi activitatea sa în fondarea şi dotarea vre uneĭ bisericĭ, bine ĭ-ar parea ca sa fie numaĭ scris în sinodicul din fundul laḑeĭ şi sa nu fie pomenit tot déuna la proscomidie? Cred ca cu toţii veţĭ ḑice împreuna cu mine, ca nu. Apoĭ daca nu, sa urmam învețătura Domnuluĭ nostru Iisus Christos, care ne ḑice: „*Ceea ce ţie nu ţĭ place altuia nu face.*“

Scrieţĭ dar numele ctitorilor şi a principalilor facetorilor de bine aĭ bisericilor, la care serviţĭ, pe nişte anume tabliţe, pe care punêndu-le la proscomidie, sa-ĭ pomeniţĭ tot-déuna de câte orĭ oficiaţĭ sânta liturgie.

Pe lânga acestea din desele plângerĭ ce vin la Cancelaria Episcopieĭ, am constatat iaraşĭ cu mare parere de reu, ca unii dintre preoţĭ se opun de a sevêrşi cele maĭ neînlaturabile şi maĭ neaparate servicii religióse în popor. D. E: Nu voesc sa se ducă sa marturisasca şi sa împartaşasca pe bolnavĭ; nu voesc sa boteze, nu voesc sa îngrópe pe morţĭ şi altele, sub cuvênt ca aceĭ poporenĭ nu le-au platit angajamentele. Mare drept au de a reclama platirea lor; cacĭ cel ce slujesce altaruluĭ de la altar trebue sa se şi hranéscă, ḑice sântul Apostol Pavel. Dar cu tóte acestea, eu, ca parinte, ve sfatuesc, iar ca Episcop ve pun aspra îndatorire, de a nu ve face ast-fel de reclame în nişte înprejurarĭ, când puteţĭ periclita mântuirea poporenilor ce-ĭ aveţĭ, şi când morţii stau pe naselii sau mese.

A ve reclama drepturile şi a sta pe loc când creştinul móre nemarturisit şi neîmpartaşit, când pruncii pot sa móra nebotezaţĭ şi când mortul se descompune şi infectéză aerul, putênd a provoca bóle în casnicii locali, precum şi o mulţime de perdere de timp, acésta este o greşala strigatóre la ceriu; este o greşala care ve face vinovaţĭ şi responsabilĭ şi înaintea luĭ Dumneḑeu şi înaintea ómenilor. Ve face responsabilĭ înaintea luĭ Dumneḑeu pentru ca perdeţĭ sufletele unora din pastoriţĭ, lipsindu-ĭ de merindea şi ama-

netul vieţeĭ vecınice, iar înaintea ómenilor, pentru că-ı puneţĭ în posiţiune de a se bolnăvi şi a-şı perde timpul. Corecteze-se decĭ tot insul care comite aseminea greşală neertată. Ferésca-se de ea ca de foc.

Cu ocasiunea visiteĭ ce am facut şi fac, am maı constatat înca un neajuns, anume: am constatat că unii preoţı, deşi de mulţı anĭ hirotoniţĭ, nu sciu rânduiala bisericéscă, nu sciu a sluji, nu sciu a face un te-deum. Eĭ bine, părinţilor, ertaţi-ıne, daca me exprim aşa, acésta este un lucru ruşinos şi dovideşte o negligenţă din cele maı marĭ. Dacă, póte nu fie-care biserică are tipic, apoĭ nu tóte cărţile serviciuluı divin, ca d. e. Ciaslov, Psaltire, Triod, Penticostar, Mineiu, Liturgie, Carte de te-deumurĭ sunt pline de tipice, pline de tóte deslușirile trebuitóre? De ce nu le ar citi fie-care? Maı mult de cât atâta, ce veţı ḑice, când vĕ voiŭ spune, ca am veḑut un preot seminarist cu barba maı mare de cât a mea, prin urmare destul de batrân, care nu scia unde sa caute în Ciaslov psalmiı Utrineı. Credeţi-me ca mie îmı era ruşine de ceı ce me încunjurau. Ce ḑiceţı acum, frumos e acésta pentru un preot? Nu dovideşte acésta una din negligenţele cele maı marı? Parinţilor, ve rog pe ce avéţı maı scump, dacă este cineva în aseminea categorie, corecteze-se, înveţe-şı rolurile, citésca tipicele orı unde le gaseşte, cacı este mare ruşine, ca mireniı sa înveţe pe preot ce trebue sa faca în biserica, dupre cum s'a întêmplat adesea-orı. Pe lânga acestea cetiţı şi tóte poveţuirile de la începutul şi sfarşıtul liturgieı, care preved o mulţıme de casurı ce se pot întêmpla, şi cum trebe a se urma. Când croitorul ve strica o haina, nu ḑiceţı ca este cârpaciu? Feriţi-ve dar şi Sânţiile-Vóstre de a nu ve ḑice cineva ca sunteţĭ cârpacı în serviciul ce ve priveşte.

Termin decı, iubiţı conservitorĭ aĭ altaruluĭ, parinteştele mele sfatuirı, reamintindu-vi-le înca o dată pe scurt:

Aveţı maı înteı înşi-ve deplina credinţa, dragoste şi nadejde în adeverurile sânteı nóstre religiunĭ; siliţi-ve a le cunósce cu desevêrşire; predicaţı acele adeverurı cu tóta caldura şi dragostea cuvenită unuı representant al sânteı nóstre religiunı; dovediţi-ve credinţa şi dragostea nu numaı cu cuvêntul ci şi cu fapta; pătrundeţi-ve de misiunea ce aveţı şi stăruiţı în a ve mari capitalul sciinţific prin citirea carţilor religióse ce le aţĭ înveţat, a Vechiuluı şi a Nouluı Testament, şi a tot felul de carţı şi jurnale bisericescı, precum şi prin cetirea cu luare aminte a întreguluĭ serviciu bisericesc, în care, dupre cum am ḑis, se coprinde tóta Teologia dogmatică şi morala; pentru care fiuit aprovisionaţi-ve pre cât ve sta prin putinţa cu tot felul de carţı ce privesc misiunea Sânţiilor-Vóstre.

Fiţĭ plinĭ de adeverata pietate creştina în tóte serviciile religióse ce le sevêrşiţı în biserica şi afara; aveţĭ ţinuta convenabila în biserică şi afara şi în tóte relaţiunele cu poporeniı; feriţi-ve de patima beţieı, care este otrava cea maı înveninătóre ce provócă mórte grabnica morala şi materiala la toţı ceı stapâniţı de dênsa; fiţı blânḑı şi pacınicı, iubiţi-ve între sine, precum şi pre toţı ceĭ ce ve încunjóra; feriţi-vé de orĭ-ce scandalurı care compromit clerul în genere şi

umplu de bucurie pe vrajmaşii sântei nóstre biserici; fiţi cu tótă prudenţa şi luarea aminte în relaţiunile curat duhovnicesci ce le aveţĭ cu fiiĭ spirituaḷĭ, precum şi în afacerile dinafarice cu care veniţĭ în contact cu concetăţeniĭ; amintiţi-ve în tot-déuna la sântele rugăciuni ce faceţĭ de toţi ctitoriĭ şi făcetorii de bine ai bisericilor la care serviţĭ, regulând a-ĭ avea tot-déuna înaintea ochilor la proscomidie; feriţi-ve din resputeri de a comite pecate de mórte prin abţinerea de a boteza pe prunciĭ, prin lipsirea creştinilor de amanetul vieţeĭ vecinice şi prin provocarea de bóle şi perderea timpuluĭ familiilor suferind şi prin neîngroparea morţilor chiar şi când nu v'ar recompensa cu nimic pentru acestea. Fiţi pe deplin încredinţaţi, că pentru tóte greutăţile şi ostenelile ce le întimpinaţi, fiind harnici şi temetori de Dumneḑeŭ, nu ve va lăsa Domnul lipsiţĭ de cele necesare. *„Nu am vĕḑut pe dreptul părăsit, nicĭ sămânţa luĭ cerĕnd pâne“*, ḑice Psalmistul.

Primiţi şi pastraţĭ, părinţilor, cu tótă buna-voinţă şi dragoste aceste părinteşti înveţaturi, şi Dumneḑeu să ve bine-cuvinteze şi să vĕ întarésca cu harul sĕu, spre a putea suporta cu tótă demnitatea greutaţile misiunei ce v'aţi luat asupra-ve. Pe mine însă ertaţi-me şi nu mĕ uitaţi la sântele vóstre rugăciuni.

CUVÊNT

ținut la sânțirea Bisericeĭ Sântuluĭ Ierarh Nicolaĭ din urbea Némțu, Județul Némțu, în ḑiua de Duminică 16 August anul 1887.

„Și acum am ales și am sânțit Casa acésta, ca să fie numele Meŭ într'ênsa până în véc, și vor fi ochiĭ meĭ și inima mea acolo în tóte ḑilele" (2 Paralipomenu, VII, 16).

Creştinilor!

Aşa a fagaduit Dumneḑeu în vechime lui Solomon la sânțirea Bisericei din Ierusalim, ḑicênd: *„Şi acum am ales şi am sânţit Casa acésta, ca să fie numele Meŭ într'ênsa până în véc, şi vor fi ochii mei şi inima mea acolo în tóte ḑilele"*.

Iata dar *Casa Domnuluĭ, Casa luĭ Dumneḑeu*, în care cu credinţa nestremutată, cu dragoste unul către altul, și cu inima curata şi departe de ticaloșiile lumeĭ aceştia, să aducem tot-déuna rugaciuni lui Dumneḑeu, rugându-l ca sa ne ierte greşalele, precum iertam și noi celor căror ne greșesc, şi sa ne deie tot ceea ce dorim şi aprópeluĭ nostru!

Casa lui D-ḑeu e acésta, caci aicĭ locueşte puterea haruluĭ lui, care sevêrşeşte sântele Taine și sânţeşte pre toţi credincioşii creştini, carii umbla dupre sfatul Domnuluĭ şi în cărările lui. Biserica este acésta dupre tótă buna cuviinţa, caci în ea se vor aduna de acum toţi bine credincioşii creştinĭ, carii alcatuesc acea sânta Biserica, ce e unirea tuturor credincioşilor, carii marturisesc o

credinţă şi prin care se sânţesc, şi al careĭ cap este Domnul nostru Iisus Christos.

Nu cum-va óre din cele ḑise ar urma ca noĭ numaĭ aicĭ în Biserica sa ne rugam luĭ D-ḑeu? Nu cum-va óre D-ḑeu e numaĭ aicĭ? Nu! nu, iubiţĭ creştinĭ, trebue să ştim şi acésta ca nu numaĭ în Biserica putem aduce rugaciunile nóstre Domnuluĭ şi Dumneḑeuluĭ nostru, ci, dupre diferite împrejurĭ, şi în tot timpul şi în tot locul, şi acésta pentru ca D-ḑeu e pretutindenea şi necuprins: „Ceriul şi ceriul ceriuluĭ nu sunt destule Ţie“, ḑice Solomon (3 Imp. cap. VIII); asemine şi prorocul Ieremia: „Au ascunde-se-va cine-va întru cele ascunse şi eu nu-l voiu vedea pre el? ḑice Domnul“ (Ier. 23); dar aicĭ maĭ cu sama trebue a ne aduna, în sântul locaş al luĭ D-ḑeu, în anumite timpurĭ de Biserica hotărîte spre acest sfîrşit, cacĭ aicĭ Mântuitoriul nostru se jertfeşte pentru pecatele nóstre, şi de aceea Biserica e cel maĭ înteiu loc al îndeplinireĭ rugaciunilor, unde trebue sa venim curaţĭ şi cu frica de Dumneḑeu spre a ne sânţi prin credinţă şi dragoste, şi unde preoţiĭ se róga sěvêrşind sântele Taine pentru noĭ, pentru fiiĭ noştri şi pentru tóta mântuirea nóstra sufletésca şi trupésca.

Nu urméza aşa dar ca noĭ nu trebue să ne rugam decât numaĭ în Biserică aicĭ şi în serbatorĭ numaĭ când venim în ea; cacĭ timpul şi locul rugăciuneĭ nu se póte anume hotarî pentru nimine pentru ca tot timpul e îndemanatic pentru o rugaciune; şi pentru care cuvênt însuşĭ Iisus Christos şi Apostoliĭ seĭ au poruncit ḑicênd: *„Să ne rugăm neîncetat“*, adica neîncetat sa pomenim pre Dumneḑeu şi sa ne închinam luĭ cu credinţa şi cu dragoste; şi maĭ cu séma în ḑilele serbatorilor, sau în timpul ispitelor şi trebuinţelor nóstre, sau în timpul necazurilor din partea celor fara suflet şi fară inima hoţĭ aĭ adeveruluĭ, sau când întreprindem ceva, sau când am primit vre-o bine-facere dela Dumneḑeu, şi în alte de asemenea împrejurarĭ.

Iubiţĭ Creştinĭ, asta-ḑĭ ni s'a sânţit acest sânt locaş, în care vom primi noĭ, fiiĭ noştri şi mulţĭ înca din ném de némul nostru, sântele Taine şi în care se vor aduce rugaciunile nóstre şi ale lor pentru sporul şi ajutorul în calea mântuireĭ.

Sa ne bucuram dar astă-ḑĭ, mulţamind luĭ Dumneḑeu din adâncul inimeĭ nóstre umilite şi smerite, ca a ajutat pentru acésta. Nicĭ o mulţamire aşa dar maĭ mare, în acest moment, nu pot avea alţiĭ decât aceĭ cariĭ au ajutat pentru radicarea acesteĭ Bisericĭ, decât aceĭ cariĭ n'au cautat în tot-déuna alta decât numaĭ spre a vedea rîdicata acésta Biserica luĭ Dumneḑeu şi în lauda St. Ier. Nicolaĭ

mare facetor de minunı, punênd piept tuturor greutăţilor ce se ivesc în îndeplinirea uneı aseminea creştineştĭ fapte.

In mahalaua nóstra de aice—Ţuţuenii, înainte de 1835, nu era Biserică, şi ómeniĭ de aice se duceaŭ la Biserica la St. Dumitru—acum St. Lazăr din apropiere; când însă iată că în anul 1835 se înţeleg între sine nişte vrednicĭ de tóta lauda şi bunĭ creştinı, pe carii D-vóstra îı cunóşteţĭ şi maı bine de cât mine (D-niĭ Dim. Jitiu şi Toma Possa şi alţii), şi carii sunt ceĭ dinteĭ ctitorı întemeetorĭ aı Bisericeĭ de aicĭ din Ţuţuenĭ, se înţeleg, cum am ḑis, şi rîdică Biserica veche de alature ce s'a sânţit în 1838.

Aŭ trecut maı mulţı anı şi Biserica fiind cu păreţii de lemn începu a se cam strica; nu e vorba însa ca ómenii bine cinstitorı de D-ḑeu nu lasaŭ şi s'aŭ facut reparарı bune acoperindu-se şi tencuindu-se din noŭ, prin îngrijirile lor, carii sunt poporenĭ aı acesteı bisericĭ, şi maı cu osebire a D-luĭ Vasile Bumbea, care a fost şi este şi acum Epitrop.

In luna Iunie în 12, anul 1877, se hirotoniseşte ca preot al acesteĭ Bisericı, Parıntele Vasile Enăchescu, care e şi până asta-ḑĭ, Părintele Enăchescu, preotul nostru, în timp de treĭ anĭ a tot cautat a arăta ca Biserica veche fiind de lemn, subt dél, şi cu pereţiĭ despre dél putreḑı, nu va putea dura maı mult timp; pentru care de astă-dată în ḑiua de 12 Octomvrie 1880, sevêrşindu-se St. Liturghie, la eşire, ţine o cuvêntare înaintea poporenilor prin care arată ca Sţ. Sa e fórte mâhnit, vĕḑênd că Biserica se va strica, odórele se vor irosi şi poporul va trece la alte bisericĭ, şi propune, ca, alaturea cu Biserica veche, să se faca o altă Biserica de zid, în care să se mute Catapetésma cu tóte odórele bisericeştĭ, unde sa-şı îndeplinéscă menirea lor.

Acéstă propunere primindu-se de ceı de faţa, a şi început a se deschide o fóe de subscripţie, punênd fie-care câte cât a putut; după care parintele Enăchescu în unire cu Epitropiĭ Ión Brad şi Vasile Bumbea fac formalitaţile cerute; aşa în cât la 4 April 1882 se începe zidirea acesteĭ Bisericı, prin punerea petreĭ de temelie şi îngroparea Candeleı de catre actualul protoĭereŭ de Judeţ, parintele Nicolae Conta.

Duminică la 2 Mart 1886, actualiĭ Epitropĭ aı acesteĭ Bisericĭ, dimpreună şi cu maĭ mulţı poporĕnĭ, întrunindu-se la unul din Epitropĭ, ĭaŭ hotarîrea ca Biserica să fie şi zugravită, convenindu-se şi asupra tablourilor, pentru care s'a şi încheıat cuvenitul contract cu zugraviĭ.

Astă-ḑı acésta Biserică, terminata în totul, bine făcută şi frumósa, cum vedeţı, ceea ce a mulţămit şi pe Prea Inalt Prea Sânţitul

Mitropolit al Moldoveı şi Suceveı şi Exarh plaiurilor, Iosif Naniescu, care, cu bunătatea părintéscă ce-l caracteriséza, a bine-voit a o visita înainte de sânţire la 4 a curenteı lunı August, când a şi aratat destulă mulţamire catre toţĭ câţı îl încunjurau, nesaturându-se a-l privi—, astă-ḑı acéstă biserica, ḑic, ne-am învrednicit a o vedea sânţită, ıata! şi deschisă tuturor bine-credincioşilor.

In total, dupre socotelile făcute, pentru acéstă Biserică s'au cheltuit 25,000 leĭ, din care 6000 ĭ-au pus poporeniĭ; 2010 ı-a pus ca ajutor onor. primărie a acesteĭ urbĭ în anıı 1883, 1884, 1885 şi 1887; 1800 din cutiile de la pórta bisericeı şi de la caramidarie; şi în fine 15,200 leĭ strînşı cu condica de mila de pe la evlavioşiĭ creştinı din acest oraş şi din oraşele şi satele de prin prejur, cărora atât epitropia, cât şi clerul şi poporĕnıı acesteĭ Bisericı le rĕmân pururea recunoscĕtorĭ.

Prea Sânţitul Arhiereŭ Dosoteı Perieţénu Botoşenénul, actualul Vicar a Sânteı Mitropoliĭ Moldavieı şi Suceveı, ne-a sânţit astă-ḑı Duminica 16 August 1887 Biserica nóstră, pe care Dumneḑeu sa-l păzéscă mulţı şi fericiţĭ anı.

Despre buna faptă acelor cariĭ au lucrat maı în de aprópe pentru rîdicarea acestuı sânt locaş, numaĭ cred de trebuinţă a maĭ ḑice nimica acuma, fapta lor vorbeşte de sine!

Şi cel maĭ bogat şi cel maĭ serac, şi vĕduva şi toţı cariĭ aŭ ajutat la clădirea acestuĭ locaş Dumneḑeesc, orĭ cât de puţin, şi orĭ cu ce, bucure-se astă-ḑı, căcĭ resplata dela D-ḑeu le va fi mare şi aicĭ şi în ceriurĭ, cu rugăciunile facĕtoriuluĭ de minunı sântul Ierarh Nicolae, hramul acesteĭ Bisericĭ.

Pe ceĭ adormiţĭ, ctitorĭ şi miluitorĭ aĭ acestuı sânt lăcaş, D-ḑeŭ să-ĭ odihnésca şi în cetele drepţilor să-ĭ aşeḑe, unde se odihnesc toţĭ ceĭ cariĭ din véc bine ĭ-aŭ plăcut luĭ.

Cinstiţĭ poporĕnĭ, fiţı mândri de sânta vóstră Biserică şi căutaţĭ şi de acuma înainte a respunde la chĭemarea eĭ, cinstindu-o şi îndeplinind cu sânţenie poruncile ce vi se spun pentru ea, şi fiţĭ sigurĭ că Dumneḑeŭ ve va ajuta şi tóta lumea ve va ferici, fiind-ca, ca şi strĕmoşiĭ uoştri, prin Biserică şi prin fiıca eĭ, adică şi prin scóla, nu vom rĕmâne nicĭ odată înapoı!

Fie dar, ca bunele fapte ale stremoşilor noştri, faţa cu Biserica şi scóla, să ne împinga, ca şi acum, tot maĭ mult spre înflorirea némuluĭ nostru Romănesc, spre mărirea scumpeĭ nóstre ţĕrĭ, spre lauda A-Tot-Puterniculuĭ D-ḑeu, care tot-déuna ne-a ajutat, şi căruia se cuvine mărire tot-déuna, acum şi pururea şi în veciĭ vecilor, Amin.

George A. Cosmovici. **1887 August 15.**

PREDICĂ

rostită în biserica Pogorîrea St. Duh, din comuna Şendreştĭ, judeţul Tutova, la căsetoria tinerilor Alex. şi Maria Ştiubeiŭ.

1887, Septemvrie 20.

„Şi a dis Dumnedeŭ : Nu este bine să fie omul singur pre pămênt, ci să-ĭ facem ajutor dupre dênsul“ [F. c. I).

Iubiţĭ creştinĭ,

Sânta Scriptura ne spune, că, dupa ce Dumnedeŭ a creat universul şi pe strĕmoşul nostru Adam, luând una din cóstele lui, o a prefacut în femeea sa, şi bine-cuvântându-ĭ le-a dis : „Creşteţi şi vĕ înmulţiţĭ şi stĕpâniţi pamentul“.

Dumnedeŭ prin acésta a bine-voit a stabili bazele némumului omenesc şi a tuturor societaţilor, ce în viitor erau a se naşte din strĕmoşii noştri Adam şi Eva. Videţi dar, ca taĭna Nunţeĭ saŭ casĕtoria nu este o ceremonie întrodusa numai de ómeni în lume, ci este o legătură sublima şi misteriósa, ce s'a propus şi obligat de însuşĭ Dumnedeu la celebrarea celei întêiu casĕtoriĭ în paradis, după crearea celor întêi locuitorĭ iviţi pe faţa pamêntuluĭ, pe care bine-cuvêntându-i le-a dis: „Creşteţĭ şi vĕ inmulţiţĭ, umpleţĭ pamêntul şi-l stĕpânițĭ pre el“.

Nimic nu este maĭ sânt, nimic mai gingaş de cât acest pas pe care omul il face la întreprinderea uneĭ asociaţiĭ sincere, în curgerea acesteĭ vieţĭ nehotărîte.

Ce lucru maĭ misterios putem videa, de cât legatura a douĕ fiinţi din diferite parţi ale pamêntului, unite prin o pu-

tere secretă și luând parte la tóte bunurile și greutățile ce vor avea a le întîmpina. „Va lăsa omul pre tatal sĕŭ și pre muma sa" și se va lipi de femeea sa, și vor fi amêndoĭ un trup, ḑice Sânta Scriptura.

Și când acésta asociație va purcede dintr'un punct intern și moral, atuncĭ unirea conjugala de sigur își va avea tóte calitățile cerute pentru o durată ce voința luĭ Dumneḑeŭ le-ar acorda în cursul acesteĭ viețĭ trecĕtóre.

Din contra însă. dacă acéstă asociație va porni dintr'un punct material și de interes, dupre nestatornicia timpurilor în care trăim, când ceĭ mulțĭ nu se intereséza nicĭ de prudența, nicĭ de reputația tinerilor ce se însoțesc, ci caută numaĭ avuție și îndeplinirea gusturilor trupeștı, — atuncı discordia, urîtul și tot felul de scandalurĭ se vîră între căsĕtorițĭ, amărîndu-le traiul, și împingêndu-ĭ adesea până la rumperea legătureı conjugale.

Nenorocire decĭ pentru o jună generație, care ar avea ast-fel de aspirațunĭ!

Nenorocıre pentru aceĭ parințı, carıı nu formézı sincere ajutorurı pentru barbațĭ. nicı sincere mame pentru fiiı lor!

Nenorocire pentru acele june, ce sunt cu luare aminte numaı la vanitațile lumeĭ și cu dor de a le esecuta, de cât la sântele datoriĭ ce aŭ de îndeplinit în viitor!

Taina casĕtorieĭ nu se întemeıaza de cât prin dragoste; ast-fel de dragoste ḑice st. Apostol Pavel: „îndelung rabda nu se înalța, nu gândește rĕul, nu se bucura de nedreptate, ci se bucura de adevĕr, tóte le sufera, tóte le crede, la tóte nădejde are, tóte le rabda, dragostea nicı odinióra nu cade" (I. Cor. 13, 4, 9).

Tóta casĕtoria care se va începe din acest punct de vedere, adıcă din dragoste, ĭar nu din alte considerente, va fi cea maĭ durabila și cu greŭ de desbinat..

Iubițĭ creștini,

Dupre cum vedețı, motivul întrunireĭ nóstre în acest dumneḑeesc Lŏcaș este căsĕtoria acestor doĭ tinerĭ, cariĭ s'aŭ angajat a conviețui în unire până la finitul viețeĭ lor.

Iubiţĭ tinerĭ, pentru ca să ajungeţĭ la acest fericit scop, eŭ umilitul vĕ recomand : Să iubiţĭ pre Dumneḑeŭ, să respectaţĭ pe părinţiĭ voştri, căcĭ bine-cuvêntările părinţilor întăresc temeliile caselor fiilor lor; sa vĕ iubiţĭ unul pre altul, sa aveţĭ dragoste între voĭ, să aveţĭ compatimire de sĕracĭ şi suferinḑĭ, ajutându-ĭ dupre putere; respectaţi-vĕ unul pre altul, paziţĭ sinceritatea şi credinţa unul altuĭa, fiţĭ credincioşĭ st. Bisericĭ ortodoxe şi st. Evangeliĭ, de care se conduce tot creştinul adevĕrat. Numaĭ ast-fel facênd, Dumneḑeŭ vĕ va bine-cuvênta, ḑilele vóstre vor fi îndelungate şi fericite, copiĭ voştri vor fi pentru voĭ mângâere şi bucurie, ĭar pentru societate membre puternice, care vor contribui mult la trebuinţele eĭ.

Siliţi-vĕ a proba prin faptele vóstre, că sunteţĭ adevĕraţĭ soţĭ şi parinţĭ de familie, cum şi adevĕraţĭ creştinĭ şi cetaţenĭ. Alt-fel făcênd, nu veţĭ putea gusta acele ḑile bune de pace şi fericire, nicĭ veţĭ primi bine-cuvêntările Domnuluĭ.

Dumneḑeule al milostivireĭ! trimite asupra acestor tinerĭ, ce s'aŭ unit acum prin legăturile nunţeĭ, tóte harurile şi bine-cuvêntarea ta, şi fa ca în dragostea cu care ĭ-aĭ unit să vĭeţuiască tot-déuna în pace pre pămênt, prosperând în tóte întreprinderile lor bune de aicĭ şi încununându-ĭ şi la ceriurĭ în nestricaciósele tale Locaşiurĭ. AMIN.

Preotul Gh. Palade.

CUVÊNTARE

funebră, rostită în biserica St. Voevodĭ, din comuna Şendreştĭ, judeţ. Tutova, la înmormêntarea reposatuluĭ D. Cost. Vasilache.

1887, Septemvrie 28.

„Omul ca érba, ḑilele luĭ ca flórea câmpuluĭ“ (Ps. 102: st. 15).

Iubiţĭ creştinĭ,

Iată încă o probă ce ne adevereşte deşertaciunea acesteĭ lumĭ trecĕtóre, în carea nimic nu este statornic, nimic vecĭnic.

Omul.—fiinţa cea maĭ superióră de pre pământ, care a zidit cetăţĭ tarĭ, şi tot el le-a sfarâmat, care a inventat şi perfecţionat tóte artele ce vedem, prin iscusinţa cu care l-a înzestrat Creatoriul — şi el însuşı este supus slabiciuneĭ şi chıar morţeĭ.

Omul, cu tóta taria luĭ, este tot aşa de slab ca şi o flóre ce resare, creşte, înfloreşte, şi îndata viforul morţeĭ lovind-o o veştejeşte. „Omul ca érba, ḑilele luĭ ca flórea câmpuluĭ“ ḑice st. Proroc împĕratul David.

Cruda şi nemilósa mórte răpeşte pe toţĭ: mic şi mare, bogat şi sĕrac. domn şi supus, în finetot cel ce a călcat un prag cu pasul acésta viéţă trecĕtóre a murit, murim cu toţiĭ şi vom muri!

Acésta sórta pre toţĭ ne aştéptă, şi despre nimic nu suntem maĭ sigurĭ ca despre acel cés al morţeĭ, fericit saŭ nefericit, dupre cum ni-l vom pregati în cursul acesteĭ vieţĭ; de aceea dar trebue sa ne îngrijim de el maĭ mult decât

de orĭ ce afacerĭ temporale, şi în tot momentul a fi gata de el. „Fiţĭ gata, ne ḑice Christos, ca în césul în care nu gândiţı, Fiul omuluĭ va veni".

Cu drept cuvênt voiŭ ḑice, ca puţin ne gândim la mórte; cacı videm în ḑile de sĕrbătorı mulţı dintre creştinĭ, în loc să mérgă la st. Biserică şi sa asculte învĕţăturĭ folositóre de suflet, se ocupa cu felurite deşertáciunĭ ce vatama şi sufletul şi trupul lor; aşa ca sânta Evanghelie a luı Iisus Christos şi învĕţaturile sale par a fi despreţuite, rĕmânênd ca vocea celuĭ ce striga în pustie.

Gândiţi-vĕ însa, iubiţı creştinı, ca mórtea şi durerile eı sunt fórte amare; în acel cés toţĭ ne parasesc: părinţĭ, fraţı nu ne pot ajuta cu nimic; onorurı, dregatorii nu ne pot aduce nicı o mângâere. Simţim ca lumea pere dela ochiı noştri; ca viéţa pamêntéscă ne paraseşte şı nu putem ḑice nimic de cât: lume tu acum peı! Viéţa, cât eştı de plăcuta! Lume cât eştı de dulce! Mórte cât eştı de amara! Cine nu se cutremură de momentul acesta! Vaı nouĕ muritorilor!

Iubiţı creştinı! Ca sa fiţı gata ın tot-déuna de ora morţeı, vĕ sfatuesc: Sa iubiţĭ pe semeniĭ voştri, pe prietenı şi pe neprietenĭ, sa ajutaţĭ pe toţı la nevoile lor, sa nu rîdıcaţı viéţa altuia, sa nu furaţı lucrul altuia, să nu fiţı marturı mincinoşĭ: acestea se cer de la noı de către Dumneḑeu şi acestea sa le faceţı ca sa fiţĭ gata, sa intraţı în împĕrăţia luı. Numaĭ ast-fel facênd, dupa mórtea nóstra, sufletele ne vor fi duse de sânţiĭ Ingerĭ în sînul parintelui Avraam, până la obştésca înviere, despre care ne asigura ınsuşı Iisus Christos, ḑicênd: „Vine césul, ın care toţĭ ceı ce sunt în mormênturı vor auḑı glasul luı, şi vor eşi ceı ce au facut bine întru ınvierea vieţeı, iar ceĭ ce au facut rele întru învierea judecaţeı".

Din aceste cuvinte Evanghelice, puteţı înţelege ca mórtea nu este de cât despărţirea sufletuluĭ de trup, o mutare din acésta viéţa vremelnica la cea vecınica. „Şı s'a mutat din mórte în viéţa".

Așı putea a vě maı vorbi multe, iubiţı creştini dar ca să nu vě obosesc prea mult, prefer tacerea în faţa faptuluĭ ce ne ocupa.

Fratele nostru *Costache Vasilache* a adormit în Domnul. a rěposat în acel ce este *Invierea* și *Viĕţa*.. Parasindu-şĭ soţia sa şi copiiĭ, Domnul îl ĭa catra sine, ca nu cum-va rĕutatea sa înşele inima sa.

Bunătatea inimeı sale, blândeţea şi compatimirea de ceĭ suferindĭ erau calitaţile vrednice de imitat ale rĕposatuluĭ.

Perderea sa. de şi este simţita de noı toţı, dar este ireperabilă.

Mângâeţi-vĕ decı toţĭ prietenii sei, însuşindu-vĕ tóte calitaţile sale, pe care l-cunóşteţı.

Iar D ta, iubita soţie şi voı copılaşı, carı l-aţı iubit şi aţı încercat feliurite mijlóce de a-l scóte din ceea ce este acum, şi in present chiar îı daţı probe de iubire şi pietate, ce aşı putea ḑice sa vĕ mângâiu şi sa vĕ alin durerea ce vĕ consumă ? ! Cum aşĭ putea sa vĕ opresc torentele de lacrimı ce ve înéca ? !

Priviţı ! un popor întreg împartaşeşte cu voı adînca întristare ce ve coprinde ,care adunat în semn de iubire, înconjóra coşciugul prea iubitului vostru soţ şi parinte.

Mângâeţi-ve dar şi recunósceţĭ, că daca perderea ce aţı încercat este ireparabilă, vĕ rĕmâne ın schimb imagina vieţeı sale, cu resp ctul, devotamentul şi dragostea paternă ce v'a aratat în scurtul timp de 40 anı cât a trait cu D v. împreună.

Suflet nobil şi frumos ! tu te aı dus de la noı, pentru aţı lua locul pregatit, alaturea cu ceı aseminea cu tine în sînurile parintelui Avraam. Ne-aı parasit, lasând ın urma-ţı inimile amicilor, soţieı şi copiilor tĕı sdrobiţĭ de durere. Eı nu te vor uita însă nicı o lata, şi numele tĕu va fi în vecı scris pe lespeḑile inimilor lor !

Inca câte-va minute, iubiţı creştinĭ, şi rĕposatul va dispare dintre noĭ, ascunḑêndu-se în mormêntul ce stă gata să-l primésca.

Prin mine decĭ, facêndu-şĭ ultima datorie, vĕ rógă a veni cu toţĭ să vĕ luaţĭ de la el cea maĭ de pe urmă ḑi buna, ḑicênd : Dumneḑeŭ să-l erte.

Vino, prea iubita mea soţie, şi lipindu-ţĭ buzele tale de frunte-mĭ rece, ĭa-ţĭ de la mine ultimul adio; întórce spre Domnul grija ta şi el te va hrăni în véc; nu te desnădĕjdui de mila luĭ Dumneḑeŭ; te rog, sa daĭ copiilor o creştere creştinéscă, fiindu-le de acum înainte nu numaĭ mumă, dar şi duiosul lor parinte!

Veniţĭ şi voĭ, dragiĭ meĭ copilaşĭ, sĕrutaţı mânile aceluĭa ce v'a hranit şi îngrijit; ascultaţĭ pe muma vóstră ca însuşĭ pe mine, şi în rugaciunile vóstre de séră şi diminéţă să vĕ rugaţı luĭ Dumneḑeŭ pentru ertarea pĕcatelor mele!

Veniţĭ şi voĭ, sânţiţĭ servitorĭ aĭ st. Altar, şi bine-cuvêntându-mĕ, rugaţĭ pe Dumneḑeŭ, să erte sufletul meu şi să-l aşeḑe în corturile dreptĭlor, unde este locaşul tuturor celor ce se veselesc. AMIN.

Preotul Gh. Palade.

PROFEȚIILE MESIANICE.

(Urmare. Vedĭ No. 10, Anul XI).

Numaĭ o singură considerațiune ar putea face pre necredincioșĭ sĕ se îndoiască despre adevĕrul obĭecțiuneĭ lor. Când scria st. Luca Evangeliul seŭ, de sigur cunoscea fórte bine pe a luĭ Mateĭ, care era scrisă cu ḑece anĭ maĭ înainte pentru Iudeĭ și în limba lor, și carea era fórte rĕspândita în Iudea maĭ ales între creștinĭ. Daca în adevĕr ar fi fost o contraḑicere ĭ-ar fi fost fórte lesne a o înlătura. Chiar când n'am cunósce nicĭ un mijloc pentru a împăca opunerea părută a celor două genealogii, acésta reflexiune ne-ar putea încredința ca nu este o contraḑicere între ceĭ doĭ scritori sacri, este și lucru natural, că necunoscênd noĭ pe deplin obiceiurile Iudeilor vechĭ, sa ne fie greŭ a împaca óre-care dificultățĭ, ce provin din acele obiceiurĭ, maĭ ales dintr'un timp așa de îndepartat. Pe timpul când scrieaŭ ceĭ doĭ evangeliștĭ se cunosceaŭ fórte bine motivele diferințeĭ lor; și de aceea nu s'aŭ încercat a le înlătura.

Dar óre suntem noĭ în neputința de a împăca cele douĕ genealogii? Comentatoriĭ s'aŭ silit a le esplica; și multe din socotințele lor sunt satisfacĕtóre. Este de prisos ale maĭ aduce aicĭ, și mĕ voiŭ margini la una ce mi se pare maĭ convingĕtóre.

Trebue a observa ca la poporul Iudeŭ nu era obiceiŭ de a pune în genealogie pre femeĭ. Când un șir de generațiunĭ se termina prin o femee, în loc

de a fi numită ea, se numea bărbatul eĭ, pe care-l făcea urmașiŭ al socruluĭ seŭ, fără a maĭ vorbi de femeia sa. Acest ginere se numea fiul aceluea, a căruĭ fiică luase el. Ast-fel eraŭ douĕ felurĭ de fiĭ, unul propriŭ și natural, pentru că era născut, ĭară altul nepropriŭ și legal, pentru că luase pe fiica aceluia ce o nascuse. Dupre observarea acésta, se esplică natural diferența celor douĕ genealogiĭ. St. Mateĭŭ dă genealogia luĭ Iosif, începĕnd cu Abraam; st. Luca dă genealogia Marieĭ, suindu-se de la Iosif până la Adam, și chiar pană la D-ḑeŭ. Eli pe care'l numesc tata luĭ Iosif, este acelașĭ nume cu Eliachim séŭ Ióchim tatal sfinteĭ feciórei; în ebreesce este numai un singur nume; astfeliŭ, când sântul Luca, ḑice că Iosif era fiul luĭ Eli, nu contraḑice pre st. Mateĭ, care zice ca era fiiul luĭ Iacob; el era în adevĕr fiul luĭ Iacob, care 'l nascuse; dar impropriŭ era fiul luĭ Eli cu acăruĭ fiica se logodise. Tot așa este și cu Zalatiil, Fiul regeluı Iehonias, și ginere luĭ Neri, care era și el din sânge regal. Ceia ce da pond esplicareĭ acestia este modul diferit cu care se esprima ceĭ doĭ evangeliști deducênd genealogiele lor. St. Mateĭ aduce generațiunele în ordinea proprie și naturala, el ḑice: Abram nascu pre Isac și așa maĭ departe penĕ la Iacob, care nascu pre Iosif, bărbatul Marieĭ din care s'a nascut Isus, ce se ḑice Christos; vorbesce deci lamurit de generațiunele naturale. Sântul Luca se servesce de espresiunĭ cu totul diferite; el ḑice: Isus, precum se credea, era fiul luĭ Iosif, a luĭ Eli, aluĭ Matat; și așa maĭ departe pĕnĕ la Sit al luĭ Adam, al lui D-ḑeŭ. Diferința espresiunilor ne face se presupunem înțelesul: gradul cel d'ăntĕiŭ și cel depe urmă al genealogieĭ St. Luca nu presintă parințĭ naturalĭ, și in adevĕr că Iisus nu era fiul natural aluĭ Iosif, ceia ce spune și St. Luca, că

numaĭ se credea aşa. Adam n'a fost născut ci creeat de D-ḑeŭ. Şi acesta se pare că a fost scopul luĭ Luca, când a dat altă genealogie diferită de aluĭ Mateĭŭ; el voia sĕ arate că Is. Chr. se pogóra din David prin diferite ramure ale caseĭ regale; că 'ĭ era urmaşiŭ nu numaĭ prin Solomon, succesorul seŭ la tron, ci şi prin altul din fiĭ seĭ Natan; că discendea din Zorobabel, nu numaĭ prin Abiud, cum ḑice st. Mateĭ, ci şi prin Resa, earăşı fiŭ aĭ luĭ Zorobabel. Acéstă conciliare a celor douĕ genealogiĭ se pare simplă, naturalá şi probabila.

Cá în intervalul de ḑece secole, care saŭ petrecut de la David pene la st. Iosif, se afla în una din ramurile descedenţilor seĭ un numer maĭ mare de generaţiunĭ, de cât în alta, de sigur acésta nu este o dificultate.

Cât despre aceia ce ni se obiectéză că se aduce genealogia luĭ Iosif, respundem că nu este în totul adevĕrat, căcı st. Luca numesce ca tată a luĭ Iosif pre parintele natural al sânteĭ Fecióre, daca st. Mateiŭ face genealogia luĭ Iosif, acésta póte fi şi din causa aceia că la iudeĭ nu se lua genalogia fiuluĭ dupa mumă ci dupĕ tata. Saŭ póte st. Iosif şi Maria eraŭ rude aşa aprópe că aveaŭ maĭ aceiaşı genélogie. Totuşĭ nu putem închia de aicĭ ca st. Mateĭ ar fi voit a da de tată pre Iosif domnuluĭ nostru, căcĭ el spune lamurit contrariul.

52. Profeţia că Mesia trebuea să sĕ nască în Betleem.

Ḑicem şi despre profeţia acésta, pentru locul nascereĭ luĭ Mesia, aceia ce s'a ḑis şi despre celelalte relative la némul din care avea se descindă: singură şi isolată de orĭ ce împrejurare paticulara, ar dovedi numaĭ ca luĭ Is. Chr. nu-ĭ lipsesce şi caracterul acesta, care de almintrelea 'ĭ este comun cu al

celor-lalţĭ pruncĭ născuţĭ în Betleem. Dar precum am observat, cu profeţiele acestea generale, şi care ar putea fi aplicate multor persóne, providenţa a voit să unéscă particularităţĭ, care se caracteriseze specialminte şi personal pre trimisul ceresc, aşa ca sĕ se pótă cunósce uşor şi să se pótă distinge de ceĭlalţĭ, cărora li s'ar putea aplica profeţia în general. Ceia ce şi vedem in profeţia luĭ Mihea: *Şi tu Betleeme casa Efratuluĭ, mic eştĭ a fi între miele Iudeĭ; că dintru tine va eşi mie, ca să fie povăţuitor luĭ Istrael, şi eşirile luĭ din început din ḑilele véculuĭ... Şi va sta şi va vedea, şi va pasce turma sa cu tărie Domnul, şi întru mărirea numeluĭ Domnuluĭ Dumneḑeuluĭ seu vor fi: pentru că acum se vor mări până la margenile pămîntuluĭ, şi va fi pace.* (Mih. I. 2, 4),

Toţĭ Iudeiĭ vechĭ recunosc fară dificultate, că acésta profeţie avea de obiect pre Mesia: Targumul luĭ Ionatan o spune curat; cele doue talmudurĭ earaşĭ se unesc împreună cu toţĭ învăţatoriĭ vechĭ. Istoria evangelică ni presinta earăşĭ doveḑĭ despre acésta socotinţa generală. Sosind magiĭ la Ierusalim ca sĕ caute pre Mesia, Irod trimise sa întrebe pre carturarĭ şi pre batrânĭ despre locul unde avea se se nască Mesia; toţĭ rĕspunsera ca în Betleemul Iudeĭ, şi citară locul acesta din Mihea. Una din dificultaţile ce se faceaŭ contra luĭ Iisus Christos era că se credea a fi născut în Galilea, pe când Mesia trebuea sa se nasca în Betleem. Uniĭ dintre iudeiĭ maĭ noĭ, simţind cât de mult contrariază profeţia acésta înveţatura lor, s'aŭ închipuit că trebue a fi aplicată luĭ Zorababel, pentru că David fiind născut în Betleem, ar trebui să se privéscă cetatea acéşta ca patria urmaşilor sĕĭ. Dar atuncĭ cineva ar putea se considere ca patrie a sa tóte locurile unde se născura strabuniĭ sĕĭ. Zarobabel ar fi avut ca patrie Babilonul, unde se născuse el, Ierusalimul, locul unde

se născură mulţĭ dintre strămoşiĭ séĭ, Betleemul în care se născură David. Iese şi părinţiĭ sĕĭ; Egiptul, în care se nascură Naason, Aminadav şi mulţı alţiĭ; Mesopotamia unde se născură Abraam şi Sara. Dar aplicânduse luĭ Zorobabel, am contradice şi profeţia. Prin ce s'ar fi făcut Betleemul maĭ celebru fiind locul nascereĭ luĭ Zorobabel? Oare origina luĭ Zorovavel era dela început, din dilele véculuĭ? Dar ce némurĭ s'aŭ întors la dênsul? Şi óre fostaŭ el glorificat până la marginele pămêntuluĭ?

Dar dacă profeţia acésta nu póte fi aplicată luĭ Zorobabel, ea s'a adeverit pe deplin şi literal în Iisus Christos.

Maĭ ântĕiŭ el s'a născut în Betleem. Sântul Luca ne istorisesce împrejurările nascereĭ sale. Se obietéză contra acestuĭ fapt opinunea Iudeilor, că era născut din Nazaret, dar sântul Mateĭ spune pentru ce, pentru că'şi petrecuse maĭ tótă viaţa acolo. Era fórte simplu a se crede că era nascut acolo unde petrecuse treĭ-decı de anĭ, şi ca într'un interval de timp aşa de mare să nu'şi fi maı adus aminte de împrejurarea, carea făcuse cá muma sa să'l nască la Betleem.

Iisus Christos a fost Domn în Istrael, precum dice ângerul Gavriel catră Maria. El este păstoriŭ şi vom vedea cum s'a împlinit misiunea acésta. El este pacea, stăpânirea luĭ se întinde preste tóte naţiunele care s'aŭ întors către dânsul; el este preamarit până la marginele lumeĭ; éra nascerea sa eternă este una din dogmele pe carele mărturisim noĭ.

Mihea face o predicere şi nu cred ca acésta sa se fi contestat. Face o predicere amărunţită şi care presintă multe ìmprejurărĭ diferite. Îĭ era cu neputinţă de a prevedea numaĭ prin cunoscinţele sale acéstă complicaţie de particularităţĭ. De aseminea nu este

potrivit a presupune că tóte împrejurările acestea așa de variate aŭ venit dela sine și din întêmplare saŭ concentrat într'un loc, asupra uneĭ persóne, și tocmaĭ așa cum a fost preḑis. Cu tóte acestea noĭ vedem că preḑicerea acésta s'a împlinit până în cele maĭ amărunte în Iisus Christos: tot ceĭa ce póte fi recunoscut public și prin fapte încontestabile, ne arată istoria; ceia ce nu se póte atinge prin cunoscințele propiĭ omenescĭ, ne învață Evangelia. Preḑicerea luĭ Mihea este prin urmare o profeție divină, o profeție ce se rapórtă la Iisus Christos o profeție realisată în Iisus Christos; prin urmare Iisus Christos este trimisul ceresc.

(Va urma). Gherasim Piteștén**u**.

CRONICA BISERICÉSCA.

Biserica ortodoxă din Japonia.

Japonia este unul din cele mai însemnate state ale Asiei, şi anume este ânteiul după China, dupre populaţiune şi însemnatate politica, iar dupa civilisaţiune este ânteiul în tótă Asia, în timpul de faţa, şi acésta este admis de toţĭ învĕţaţii Europenĭ.

Japonia este imperiu, se compune aprópe din 3800 insule. Imperatorul se numesce micado sau tenno. Acest stat ocupa un spaçiu de 382,447 kilometri quadr., avênd, în anul 1881, o populaţiune de la 36 pâna la 38 milióne locuitori [1]).

Dupre recensemêntul din urma populaţiunea imperiului japonez se urca la ţifra de 38,500 locuitori, din cari 11,678 creştini luterani, 26,382 creştinĭ romano-catolicĭ, şĭ 11,275 creştini ortodocşi [2]). Dupre scrisórea din urma a păr. arhimandrit Anatoliu Tichaiu catre P. S. Silvestru Balanescu, episcop al Huşilor, acum în Japonia sunt 15,000 creştini ortodocşi.

Cea mai mare parte din locuitoriĭ Japonieĭ confeséza religiunea pagână, fiind în contact perpetuu cu China — „imperiul-ceresc“, cu carele se invecinéza, avênd mult comun cu Chinezii. Creştinii au început a se întroduce în Japonia pe la anul 1860 mai ales, când s'a permis de legile japoneze propaganda creştina între populaţiunea japoneza. Propaganda creştina protestantă (reformata şi luterana) se susţine de Anglia şi parte de Germania, catolicismul este susţinut puternic de Francia şi parte de Italia, iar ortodoxia — de Rusia [şi România parte].

Pentru respândirea ortodoxiei în Japonia, biserica rusa a înfiinţat, la an. 1860, o *misiune*, carea din ce în ce progreséză maĭ mult, fiind bine susţinuta şi de agenţii diplomaticĭ şi consulari ai Rusiei în Japonia. Capul misiunei orthodoxe din Japonia acum este P. S. *Nicolae* [3]] Casatkin, episcop de Reval, vicar al eparhieĭ de Riga; el a obţinut gradul de licenţiat în Teologie ortodoxa la facultatea din P tersburg la an. 1860; tot atunci a primit monahismul, s'a

[1]). A Суворинъ „Русскій Календарь“, P tersburg, 1887, pag. 125, 232.
[2]). „Almanach de Gotha“, 1887, pag 849.
[3]). „Составъ Св. Синода“. eterѕburg 1886, pag. 61.

numit îngrijitor al bisericeĭ consulare ruse din Japonia; la anul 1870, fiind deja arhimandrit, s'a numit cap al misiuneĭ ruse ortodoxe din Japonia; la 1880 s'a înaintat la înalta tréptă de episcop, fiind hirotonit la Petersburg [1]).

In Japonia, în anul 1873, aŭ fost treĭ puncte de acţiune ale misionarilor Ruşĭ ortodocşĭ: Chacodate, Iedo şi Senday. Secţiunea misiuneĭ din *Chacodate* se afla sub privighiarea ieromonahuluĭ (acum arhimandritului) *Anatoliŭ Tichaiu*. Acest misionar, cu tóte că este în Japonia numaĭ din Ianuarie 1872, întru atâta cunósce limba Japoneză, în cât singur predică în ea. El are de ajutor pe doĭ catihisatorĭ dintre pamêntenii localĭ. Catihisaţia se face de aceste treĭ persóne în treĭ puncte laturale ale oraşuluĭ. Afara de ceĭ doĭ catichisatorĭ, pe lângă ieromonahul Anatoliu se află încă 6 învețaceĭ caticisatorĭ, carĭ, sub nemijlocita privighiare a luĭ, se prepara, spre a fi catihisatorĭ, şi se trimet cu predica prin case particulare; chiar în localul misiuneĭ dênşiĭ predică persónelor, carĭ nu vin în timpul orelor de catihisaţiune [2]).

Serviciul bisericesc, înca din anul 1873, a început a se face în limba Japoneza. Tot acĭ a început a se organisa un cor de musică vocala dintre Iaponeziĭ deja ortodocşĭ. Chorul este dirigiat de d. Iacob Tichaiu, fratele ieromonahuluĭ Anatoliu, carele a fost corist la biserica cathedrala din Mosqua, şi carele s'a dus în Iaponia la finitul anuluĭ 1873. El este obligat a prepara regenţĭ (dirigenţĭ) de musică vocala şi pentru alte locurĭ din Japonia. Comunitatea

---

[1]). P. S. *Genadiŭ* Enăcénu, actual Episcop al Rômniculuĭ, demn prelat al bisericeĭ române, cunoscut prin maĭ multe scrierĭ de valóre, susține (vedĭ „Biserica orthodoxă Româna", Bucurescĭ, an. 1875, No 7, pag 55), cum că P. S. Nicolae este român de origină: Acésta s'a confundat, căcĭ P. S. Nicolae Casatkin este originar din centrul Rusieĭ, este coleg de şcóla cu d. Elpidifor V. *Barsov*, actual general de brigadă, secretar perpetuŭ al societăţilor imperiale din Mosqua—istorică şi arheológică, unde este membru activ şi d. Gr. G. *Tocilescu* învĕțatul profesor la universitatea din Bucurescĭ (Vedĭ „Востокъ", Mosqua, 1885, No. 309—310, pag 244). P. S. Genadiu Enacénu însa cu drept cuvênt consideră de român pe păr. *Anatoliŭ* Tichaiŭ (actual arhimandrit şi ajutor al Episcopuluĭ Nicolae în Japonia), coleg de şcólă (facultatea Teologică din Kiev, cu P. S. *Silvestru* Bălănescu, actual demn episcop de Huşĭ. (Scrisorile păr. Anatoliŭ Tichaiŭ către P. S. Silvestru Balănescu sunt inserate în Bis. orth Rom." an. 1875, No. 8, pag 619—620 şi an. 1883, No. 3, pag. 187). Păr. Anatoliŭ este şi susţinător al românismuluĭ în Rusia împreună cu maĭ mulţĭ românĭ basarabenĭ, precum d. I. A. *Sîrcu*, actual profesor la universitatea din Petersburg, d. Victor G. *Ciocan*, profesor la facultatea Theologică din Kiev, păr. *N.* V. *Lascu*, P. G. *Donicĭ*, I. S. *Butuc*, George *Dingu*, A. *Bălţătescu*, I. *Neagu*, Th. *Lascu*, *Th. Baltag*, E. I. *Crovetzky*, I. *Galupa*, G. *Teselsky*, Sebastian *Doruc*, Visarion *Lisinsky*, Euthimiŭ *Spoială*, *Zubcu*, Paul *Lisinsky*, Gr. I. *Galin*, d. S. S. *Bînzariŭ*, d. M. I. *Untu*, V. S. *Glavan*, C *Popovicĭ*, D. *Tutunariŭ*, E. *Mihalevicĭ*.

[2]). Se dice, că ministrul Iaponez de marină, *Saĭgo*, şi ambasadorul Iaponez din Petersburg, Hanabusa Ioshimo'o, sunt creştinĭ ortodocşĭ („Almanach de Gotha", 1887, pag. 846, 913).

ortodoxa din Chacodate la începutul anuluĭ 1874 se compunea din 275 ómeni. Pentru dirigearea afacerilor interióre şi buna ordine s'a format, în Octomvrie 1873, un consiliu eparhial, care se compune din catihisatori, învĕţăcei-catihisatorĭ şi ḑece membri, aleşĭ de comunitate din mijlocul eĭ. Acest consiliu se afla sub presidenţa misionaruluĭ. Prima ocupaţie a consiliului fu aceea, ca educaţia religiósă a membrilor comunitaţei ortodoxa locala sa se continue fără întrerupere, şi ca viaţa lor sa corespunda cu regulele credinţei creştine, şi pentru aceea tóta abaterea lor de la ordinul regulat al vieţei şi activitaţei creştine (de exemplu nefrequentarea regulata la biserica în timpul serviciuluĭ divin şi a predicei, certele, etc.) se judeca de consiliŭ, de catre care sa şi iau mesuri spre înţelepţirea şi îndreptarea celor ce se abat. In comunitatea creştina din Chacodate, în anul 1873, s'a format înca şi o societate de ajutor reciproc. Mijlócele societaţeĭ sunt înca mici, cu tóte acestea ea aduce un mare folos, dând împrumuturi reciproce (cu mici procente) celor ce au necesitate, şi prin acea uşurând greutaţile celor nevoeşi. Inainte de serbatorile marĭ membrii societaţei deosebesc parte din capital (ce treptat se maresce cu procentele), şi-l împarţesc la creştinii seraci.

La *Iedo*. unde se afla misionarul principal, arhimandritul (acum Episcopul de Reval) Nicolae Casatkin [1]), în anul 1874 numerul creştinilor ortodocşĭ era de 87.

Comunitatea creştina din provincia *Senday*, în anul 1873, se compune numai din chiemaţi (carii erau în numer de 400), pentru ca misionariĭ, ca streini, nu puteau sa petrunda acolo, ca sa-i boteze. Predica sa facea aici de catre 5 caticisatori, în fruntea caror era Paul Savabe. Afacerile comunitaţei chiemaţilor sa gerau de catre un consiliu (format dupre modelul celui din Chacodate), carele era presidat de Paul Savabe. Un asemenea numer de chĭemaţĭ este şi în provincia Nambu, care se afla spre nord de la Senday [2]).

Numerul creştinilor ortodocşi în Iaponia, în anul 1881, era de 6090, iar în anul 1882 de 7200, Biserici şi case simple de rugăciune érau 90. Preoţi ortodocşi dintre Iaponezi sunt 9 şi anume: Paul Savabe, Paul Nizzuma, Tit Comatz, Petru Canò, Paul Satò, Matheiu Cangeta, Iacob Tacaya, Timotheiu Hariu, Petru Sasagava. Misiunea ortodoxă are încă şi 99 catihisatori, carii lucréza cu mare energie şi devotament. Toţi creştinii ortodocşi forméza 131 comune bisericesci prin diferite locuri ale Iaponiei. Punctul principal al misiunei este în Tookio, capitala Iaponiei, iar arhimandritul Anatoliu

---

[1]). „Biserica Ortodoxă Română", Bucureştĭ, an. 1887, No. 1, pag. 89

[2]). „Biserica Ortodoxă Română", Bucureştĭ, an. 1875, No. 8, pag. 619-621.

este stabilit în marele oraş Oasaca, ce se află la sudul Iaponieĭ [1]).

In anul 1883 numĕrul Japonezilor, luminaţı cu creştinismul ortodox, se urca la ţifra de 9981; în seminariul ortodox erau 86 elevı, din carı 4 au intrat la facultaţile teologice ruse. In 4 şcolĭ Ortodoxe Japoneze erau 200 elevı. Bisericı ortodoxe şi case pentru rugăciune în Iaponia erau 110. Construirea Bisericeı Catedrale Ortodoxe s'a început în Eevruarie anul 1884. Catedrala sa construeşce în oraşul Tokio, capitala Iaponieı. Acéstă Catedrala maréţă costa un milion ruble, din carı 200,000 ruble s'au acordat de catra guvernul rus, ıar restul s'a strîns prin subscripţiunı benevole. [2])

La 21 April 1885 în Tokio, Japonia, s'a pus fundamentul Catedraleı Ortodoxe, într'un mod fórte solemn. Dupa serviciul divin, efectuat în biserica ortodoxa, un cortegiu religios, acompaniat de 70 cântăreţı, cu crucı şi po lóbele bisericeştĭ, a plecat la locul nouluı templu ortodox catedral; aci au asistat-arhimandritul Anatoliu, egumenul Vladimir, 2 ieromonahı Ruşı, preotul Iaponez Perul Sato, 2 diaconı Ruşı şi 2 diaconı Iaponezı, în cap cu P. S. Nicolae, Episcop de Reval. Asemenea au asistat la ceremonia solemna d. A. P. Davidov, ambasadorul Rus în Iaponia, cu membriĭ legaţiuneı diplomatice, d. I. A. Hilferding, comandantul vaporuluı Rus „Vladimir Monomach", care staţionéză în portul Iocohama, împreuna cu oficeriı, etc. Biserica Catedrala va fi terminata, dupre cum se aştépta, peste doı anı. [3])

Misiunea ortodoxa în Iaponia aduçe resultate fórte îmbucuratóre. Dupre comunicarea P. S. Nicolae, Episcop de Reval, capul misiuneı, la Biserica Ortodoxa Iaponeza, în anul 1885, s'au maı adaugat înca 3 comunitaţı bisericeştı, şi numerul membrilor Bisericeı s'a marit pana la çifra de 1294 suflete, ast-fel ca acum tóta Biserica se compune din 11,275 suflete. Misiunea propagă Evangelia în tóta ţara, şi predicarea ortodoxieı se face fara impedicare în tótă Iaponia. Maĭ înainte *bonziĭ* (popiı păgânı-iaponezı) aveau putinţa sa persecute, în provinciĭ, pe creştinĭ, cel puţin la înmormêntarı, nepermiţêndu-le sa înhumeze pe morţiı lor cu rugaciunı creştineştĭ la cimitirurı, carı în genere sunt sub stapânirea bonzilor. Dar acum şi acéstă împedicare nu maĭ are loc, probabil din acea împrejurare, ca şi guvernul central iaponez, vedênd maı multe cazurı de înmormêntarı creştine, s'a facut mult maı tolerant, ceea ce este o mesură

[1]). „Biserica Ortodoxă Română", Bucureştĭ, anul *1883*, No. 3, pag. 187. Tookio, (Mousashi) avea la *1* Ianuar 1884 aprópe 9*14*,259 locuitorĭ, Oasaca (Settsou) avea *3*59,*3*20 locuitorĭ Iocohama (Mourashi)—71,467, Hacodate (Chicouzen)—47,549 locuitorĭ („Almanach de Gotha", *1887*, pag. 849).

[2]). „Востокъ", Mosqua, *1885*. NNo 302-*3*05, pag 200

[3]). „Востокъ". Mosqua, *1885*, No. *326*, pag. *375*

fórte prudentă. Mai ales 2 cazuri de înmormêntari ortodoxe aŭ produs mare impresiune asupra guvernului central [1]: în luna Maiu anul 1886 a decedat în Tookio fiul comiteluĭ Saïgo, actual ministru Iaponez de marină, care fiu s'a educat în familia d. C. V *Struve*, fost ambasador Rus în Iaponia, şi acum în Statele-Unite ale Americei de Nord [2]; la 21 Noemvrie 1886 a decedat ambasadorul Rus în Iaponia, d. A. P. Davidov, şi a fost înmormêntat în Tookio, cu mare solemnitate; ambele înmormêntarĭ s'au efectuat, începênd de la prohod pâna la punerea corpului în mormênt, întocmai aşa, dupre cum se urméza în tóta lumea ortodoxă. Acum în şcólele misiuneĭ ortodoxe Ruse din Iaponia sunt 26 elevi în şcólele catehisatoriale, 48 elevĭ în Seminariul ortodox, în proseminariu 10 elevĭ, în şcóla de fete 34 eleve. In scólele misiunei din Chacodate sunt 230 elevi şi eleve. Măréţa Catedrala ortodoxa din Tookio în curând va fi terminata, societatea Rusa mai acordând, pentru acésta Catedrala, încă suma de 19,000 ruble. S'a petrecut ceva remarcabil în misiunea ortodoxa Rusa din Iaponia: pentru a servi Bisericei ortodoxe, în calitate de diaconiţa, s'a devotat comitesa Olga Putiatina, fia d-lui Euthimiu Vas. *Putiatin*, carele a încheĭat tractatul cu Iaponia, în anul 1853-1855, prin care s'a pus începutul relaţiunilor neîntrerupte între Rusia şi Iaponia [3].

Lucrarile pentru construirea Bisericei Catedralei ortodoxe, cu patronul „Învierea lui Christos“, în oraşul Tookio, capitala Iaponiei, acum sunt pe sfîrşite. Biserica este cu o cupola, în ea pot încăpea 700 persóne, are trei altare. Clopotniţa este cu 2 etage. Totul este construit din pétra locala. Planul construireĭ, dupre propunerea capului misiunei bisericeşti Ruse din Iaponia, a fost compus de d. M. A. Şciurovsky, profesor de arhitectura la Academia de Artele frumóse din Petersburg, carele, de la anul 1837, se ocupa mai ales cu arhitectura bisericésca. Lucrarile construirei, de la anul 1884, când s'a pus fundamentul Bisericei, pana acum, sunt dirigeate, sub priveghiarea P. S. Nicolae Casatkin, episcop de Reval, capul misiuneĭ bisericeşti Ruse din Iaponia, de d. Conder, arhitect anglez bine cunoscut. Clopotele, icónele şi alte objecte, necesare mareţei Catedrale, s'au trimes din Petersburg, capitala Rusiei, la Tookio,

---

[1]. Dupre spusele maĭ multor Europeĭ, cariĭ aŭ călătorit prin Iaponia, acéstă ţară din Asia va deveni în viitor scurt ceea ce este actualmente Marea Britanie în Europa, avênd ambe e ţărĭ cam aceiaşĭ posiţiune geografică, compunêndu-se din maĭ multe insule, fiind ţărĭ maritime. Tótă Iaponia acum este străbătuta de Europeĭ, Iaponejiĭ fiind fórte sociabilĭ. Se spera, ca tótă Iaponia în curând va fi creştină ...

[2]. „Almanach de Gotba“, 1887, pag. 537.

[3]. „Церковный Вѣстникъ“, Petersburg, 1887, No. 2, pag. 33—34.

capitala Iaponiei, nu de mult, dupre avisul d. arhitect menţionat, Şciurovsky, de guvernul central [1]).

P. S. Nicolae, capul misiunei bisericeşti Ruse din Iaponia, a făcut o dare de sama despre sumele cheltuite în anul 1886, pentru Biserica Catedrală din Tookio, pe care dare de samă a presintat-o „societaţei misionare“ din Mosqua, preşědŭta de I. P. S. *Ioannikiŭ Rudnev*, mitropolit de Mosqua [2]). Din acéstă dare de séma se vede ca templul este aprópe gata, şi ca în an. trecut s'a cheltuit peste 10,000 ruble în aur, pentru acest mareţ templu. Mai trebuesc încă mijlóce, spre a fi totul gata, pentru a se sânţi biserica, şi de aceea P. S. Nicolae înca apeléză la societatea rusa, pentru a surveni cu sumele necesare [3]).

Misiunea bisericésca rusa din Japonia, în an. 1886, luna Iuliŭ, a fost în urmatórea stare, dupre raportul P. S. Nicolae, episcop de Reval, capul acestei misiuni: comunitaţi religióse aŭ fost 205, sacerdoţi 16, din cari un Episcop (Nicolae), un Arhimandrit (Anatoliu), 1 egumen, 2 ieromonahĭ, din carii 1 Iaponez, 8 preoţi, 3 diaconĭ, toţi Iaponezi; 2 membri mireni ai misiunei, predicatori aŭ fost 104, creştini 12,546. S'aŭ botezat în anul expirat 1470 persóne, s'au casatorit 46 persóne, au decedat 199 persóne. Edificii bisericeşti au fost 148. S'a cheltuit de creştinĭ, pentru întreţinerea predicatorilor şi alte necesitaţi bisericeşti, suma de 4815 *yene* şi 15 *syene* [4]). S'a prevědut pentru întreţinerea predicatorilor pe anul curent suma de 2435 yene şi 37 syene. Dupa adunarea eparhiala, care a avut loc la 30 Iunie 4 Iulie 1886, în Tookio, sub preşedinţa e-

[1]). „Церковный Вѣстникъ“, Petersburg, 1887, No. 5. pag. 98. Guvernul rus este, în timpul de faţa, în bune relaţiunĭ cu cel japonez: lucrurile aŭ ajuns până acolo, în cât ambasadorul japonez din Petersburg, d. *Hanabusa* Ioshímoto, care a dăruit maĭ multe cărţĭ Academieĭ de sciinţe din Petersburg, a fost ales membru la acea Academie împreună cu d. B. P *Hasdeŭ*, eruditul profesor la universitatea din Bucurescĭ, în an. 1884. Acest ambasador japonez a fos ales membru de onóre şi la Universitatea din Petersburg împreună cu onor. d, Nicolae *Creţulescu* fost ministru român.....

[2]). I. P. S Ioanikiu, ca mirén Ioan Rudnev, după terminarea cursuluĭ complect, cu gradul de *magistru* în teologie, la an. *1849*, la facultatea Teologică din Kiev, a fost profesor de st. Scriptură la acea facultate, în an. şcolarĭ 1849/50 şi *1850/51*, între alţiĭ, şi P.S. *Melhisedec Stefănescu*, actual episcop de Roman, demn prelat al Bisericeĭ Române şi învețat membru al Academiei Române, precum şi părinteluĭ arhimandrit *Teoctist Scriban*, fost director şi profesor al seminariilor centrale din Iaşi şi Bucureştĭ, cunoscut prin maĭ multe scrierĭ, parte originale, parte prelucrate, parte traduse din ruseşte. I. P. S. Ioanikiŭ la an. *1861* a fost episcop de *Viborg*, la 1864 episcop de Saratov, la *1873* episc. de Nijni-Novgorod, la *1877* arhiepiscop al Cartaliniei şi Cachetieĭ, exarh Georgieĭ în Tiflis), la an. *1882*, August, s'a ales Mitropolit de Mosqua: I. P. S. este cunoscut ca mare protector al instrucţiuneĭ religióse, ca fost profesor şi rector al seminariuluĭ din Kiev şi al facultăţilor Teologice din Kiev şi Petersburg.

[3]). „Церковный Вѣстникъ“. Petersburg, 1887, No. 18, pag 313, 314.

[4]). „Almanach de Gotha“, 1887, pag. 850, Un yen este egal cu 5 francĭ şi 15 centime.

piscopului Nicolae, numerul sacerdoţilor din Iaponezĭ s'a marit; îndată după adunare treĭ Iaponezĭ s'aŭ hirotonisit preoţı la bisericile din Maebasy, Sanum şi la insula Kioushiou; egumenul Vladimir, din causa de bólă, s'a întors în Rusia, ĭar ieromonahul George a plecat la muntele Athos. Predica continuă cu succesul dinainte şi în deplina libertate, însa numerul predicatorilor este fórte restrîns pentru a satisface tóte cerinţele într'o causa aşa de mare—propagarea ortodoxieı între pagânı. Spre a propaga creştinismul în Iaponia, misiunea este necesitata a trimete pre elevii şcólelor catihisatoriale, carii n'au terminat înca cursul complect, dar acésta este forte puţin. In şcólele catihisatoriale sunt 33 elevı, în cele 3 clase ale Seminariuluĭ 107 elevı, în proseminariu 10 elevĭ; şcóla misionara de fete are 32 eleve. La 13 Decemvrie 1886 a fost un mare incendiu, care a prefacut şi localul şcóleı în cenuşa, din care causă şcóla n'are un local bun, aşteptând a se construi un local bun de catre comitesa Olga Putiatina, în care local vor putea încăpea 100 eleve. In şcólele misionare din Chacodate principalul object de studiu este religiunea, în acele scóle studiéză 256 persóne de ambesexe [1].

Progresele ortodoxieı în imperiul Iaponieı ne intereséza şi pre noı Românii ortodocşı din regatul Românieĭ, şi din acea causa, ca doı din factorii principalı aı misiuneı bisericeştı din Iaponia sunt românı ortodocşı din Basarabia, anume: parintele arhimandrit Anatoliu Tichaiŭ, ajutorul P. S. Nicolae, episcop de Reval, capul misiuneı bisericeştı, şi d. Iacob Tichaiu, dirigentul coruluı vocal al Bisericeı Catedrale ortodoxe din Tookio, capitala Iaponieı, şi frate maı mic al parinteluı arhimandrit Anatoliu. De aceea cred, ca ar fi interesant a şti ceva despre aceştı 2 românı Basarabienĭ, devotaţı uneı marı ideı—propagarea ortodoxieı în departata Iaponie.

Parintele arhimandrit *Anatoliu Tichaiu* în lume se numea Alexandru, este nascut la 30 August 1838 în oraşul Balţı, Basarabia, parinţii luı ambiı au fost Românı curaţı; parintele luı ocupa funcţiunea de paraeclesiarh la Biserica catedrala din Balţı, om destul de sarac, dar fórte onest; ambiĭ parinţı aı arhimandrituluı Anatoliu au murit de mult; un frate al luı a decedat la Kişinau, capitala Basarabieı, asemenea de mult. Studiile primare parintele Anatoliu şi le-a facut în şcóla primara din Balţı, dupa aceea a fost admis în seminariul din Kişinau, unde à terminat cursul complect cu succes distins, la anul 1860, şi tot în acel an a plecat la muntele

---

[1]. „Церковный Вѣстникъ", Petersburg, 1887, No. 32, p g. 520.

Athos [1]), unde a locuit la mônastirea Bulgara *„Zograf"*, înavuţită de *Stefan cel Mare, Domnul Moldovei*, până la anul 1866, când s'a hotarît sa se reîntórca în Rusia, spre a-şi continua instrucţiunea superióra. In tómna anului 1867 ieromonahul Anatoliu Tichaiu, primind deja monahismmul la muntele Athòs, a fost admis, ca student la facultatea Teologica de *Kiev*, unde a terminat cursul complect, cu gradul de *candidat*, în Iunie 1871, şi la 1872 a plecat în Iaponia, unde se afla şi astă-ḑi, fiind unul din cei mai activi membri ai misiunei bisericeşti ortodoxe. Din departata Iaponie nu uită a ţinea corespondenţa cu foştii sei colegi, mai-ales din facultatea Teologica din Kiev, de origina română, din cari mai principali sunt: P. S. *Silvestru Bălănescu*. actual Episcop al Huşilor, şi d. *M. I. Epure*, actual director şi profesor al proseminariului din Kişinau, fost profesor de limba şi literatura elena la seminariul din Kişinau, bun patriot Român, autor al mai multor scrieri.

Dl. *Iacob Tichaiu*, dupa absolvirea cursului complect, cu distins succes, în seminariul din Kişinau, a fost profesor de musica vocala la proseminariul din Kişinau, apoi a întrat în renumitul cor al Bisericei Catedrale, cu patronul „Adormirea Maicei Domnului", din Mosqua, unde până acum se încoronéza suveranii ruşi, şi de acolo, în calitate de dirigent al corului vocal, a fost trimes, de st. Sinod al bisericei ruse în Iaponia, unde se afla şi acum, casatorindu-se cu o laponeza ortodoxa, fiind unul din cei mai activi membri ai misiunei bisericeşti din Iaponia, dupre cum se exprima chiar şi d. Ministru de Culte al Rusiei, în darile sale de sama anuale despre starea Bisericei ortodoxe, şi mai multe reviste şi ḑiare ruse.

P. S. **Silvestru Bălănescu**, actual Episcop al Huşilor, din botez se numea Simeon; s'a nascut la 16 Iulie 1838 în cotunul Pângaraciorul, comuna Pângaraţi, plasa Muntelui, judeţul Némţ, fiind fiu de *Român neaoş*, a primit monahismul la mônastirea Bisericani, judeţul Némţ; a absolvit cursul complect, cu distins succes, la Seminariul Veniamin din Socola (Iaşi), în anul 1862; dupa aceea, ca ierodiacon, ieromonah şi protosincel, a fost eclesiarh mare la bisericile „Socola mare" şi „Socola mica", şef-pedagog, profesor de istoria universala la Seminariul Socola suplinind pe regretatul *Ión Mandinescu*, candidat în sciinţele camerale dela Universitatea din

[1]). Despre muntele *Athos*, atât de renumit pentru ortodoxie şi sciinţă, şi mai ales pentru noi Românii ortodocşi, s'a scris de forte mulţi autori ortodocşi şi eterodocşi (Vedi „Revista Teologică", Iaşi 1885, No. 29, pag. 225—229). Acum cercetéză tesaurul sciinţific din muntele Athos d. P. A. *Sîrcu* distins profesor de limba şi literatura română la Universitatea din Petersburg, român neaoş din Basarabia („Revista literară", Bucuresci 1887, No. 3, pag. 210).

Petersburg, și distins profesor la Seminariul Socola, autor al „Istoriei Universale“, etc.; în tómna anului 1868 a fost admis în facultatea Teologică din Kiev, unde a terminat cursul complect, cu distins succes, obținênd gradul de *candidat* în Teologie, în Iunie 1873; la anul 1874 a fost numit profesor la catedra de Teologia dogmatica, Teologia morala, Teologia pastorală și Dreptul canonic, cursul superior, la Seminariul Central din Bucureștı; la 1876, fiind arhimandrit, s'a numit și director al ac lui seminariu. La anul 1879 s'a ridicat la înalta trépta de *Arhiereŭ* cu numirea de episcop de „Piteșténu“, vicar al Episcopiei de Argeș, remânênd tot ca director și profesor la acel seminariu până la 10 Decembrie 1886, când s'a ales de marele colegiu național, compus din st. sinod, senat și adunarea deputaților, ca *episcop* al eparhieĭ de Hușı, fiind aprobat de M. S. Regele Carol I al Românieı. P. S. Silvestru este decorat cu ordinile „*Stéua Românieĭ*“ și „*Coróna Românieĭ*“ în gradul de comandor, a fost membru-redactor și președinte al comitetuluı Revistei „*Biserica Ortodoxă Română*“ — organ al St. Sinod și al St. Bisericı autocefale Ortodoxe-Române —maı mulțı anı, este autor al maı multor scrieri, este unul din ceı maı demnı prelațı aı Bisericeı ortodoxe române, eminent administrator, un om de o bunatate rara, cu manierile cele maı frumóse, dupre cum se exprima maı multe organe de publicitate, atât române [1], cât și straine [2], dupre cum o sciu toțı aceı, carii au fost în contact óre-care cu P. S. Silvestru Balanescu, actual demn Episcop al eparhieı Hușilor; de aceea putem exclama cu st. Apostol Paul: „*Așa Arhiereu ni se cuvine nouĕ*“... [3].

Egumenul *Vladimir*, mencionat în darea de séma a superiorului misiunei bisericeștı ruse din Iaponia, P. S. Nicolae Casatkin, pe anul 1886, despre care a fost vorba maı sus, ca s'a întors în Rusia din Iaponia, pentru cas de bóla [4]), a terminat cursul complect, cu distins succes, la facultatea Teologica din Kiew, la anul 1878 [5]). când a primit monahismul și s'a trimes în Iaponia,

[1]. „Tutova“, Bêrlad, 1887, No 1₁6, pag. 2. 3. No. 179. pag. 2, 3 etc.

[2] „Востокъ“, Mosqua, 1886, No. 308, pag. 233, NNo. 309–310, pag. ·47 etc.

[3], „Epist. catra Ebreĭ“, cap. 7, vers. 26.

[4]). „Церковный Вѣстникъ“. Petersburg, 1887, o 32, pag. 50), 520; idem No. 51—52, pag. 919—920.

[5]). La 1878 au terminat cursul la facultatea Teologica din Kiev și 2 Românĭ: preotul George *Vintilă*, carele, după absolvirea cursuluı de 7 clase la seminariul Veniamin din Iașĭ, a fost predicator la biserica catedrală din Ismail, sub P. S. *Melhisedec* Ștefănescu, actual erudit episcop de Roman. Dupa 1878 a fost șef pedagog la proseminariul din Kișinău, și acum este îngrijitor al bisericeı din comuna Babele, județul Ismail, Basarabia Alt român a fost d. Leon *Reichenberg*, ovreiu botezat din Botoșanĭ, acum misionar zelos, în orașul Charcov, aducênd la ortodoxie pe ovreiĭ aprópe cristalizațĭ în ideile lor ratacite. La facultatea Teologică din Kiev, înființată de renumitul Român, *Petru Movilă*, Mitropolit de Kiev, decedat la an. 1646, au studiat peste 100 Românĭ, din cariĭ 3 episcopĭ actualĭ românĭ P. P. S S. Melhisedec Stefanescu, episcop de Roman Genadie Enăcénu, episcop de Rômnic, Silvestru Balanescu, episcop de Hușĭ, și acum studiázĕ 6 tinerĭ, absolvențĭ aĭ cursuluĭ dela seminariul Veniamin din Iașĭ. La universitatea din orașul Charcov, unde -șĭ desfașură activitatea misionara d. L Reichenberg, a studiat, între alțĭ Românĭ, d *B*. P. *Hăsdĕu*, actua erudit prefesor la universitatea din Bucureștĭ

unde a lucrat mult până la 1886. In acest din urma an s'a numit inspector al Seminariuluĭ *Cholm* [1], eparhia de Varşovia, şi la 12 Decemvrie 1887 s'a confirmat, de imperatorul Rusieĭ, dupre propunerea st. Sinod Rus, episcop al insulelor Aleute şi al peninsuleĭ Aliasca, în America de nord. Noul episcop Wladimir are etatea de 36 anĭ numaĭ, dar este experient în activitatea misionară. In noua luĭ turma a convertit la ortodoxie din pagânism peste 40,000 pagânĭ preotul Ioann Veniaminov, carele, dupa mórtea celebruluĭ Mitropolit de Mosqua, *Filaret* Drozdov († la 19 Noemvrie 1867) [2]), fiind deja arhiepiscop de Camciatca, în Siberia, de la 1840, s'a confirmat Mitropolit de Mosqua, unde a decedat în Martie 1879, sub numele de *Innocent* [3]). In Aleute şi Aliasca dupa Innocent au fost episcop: *Veniamin*, actual Arhiepiscop de Ircutsc, *Ioann* Mitropolsky, acum retras la Mosqua, autor al istorieĭ sinódelor ecŭmenice şi locale, *Nestor* Zass, carele a fost maĭ înainte colonel în flotila, şi, dupa primirea monahismuluĭ, superior al bisericeĭ Ruse din *Po*, Francia, şi carele s'a înnecat în océnul Pacific în anul 1882... Se vede, ca sunt mulţĭ ómenĭ devotaţĭ uneĭ ideĭ marĭ, avênd un zel neţermurit pentru propagarea sublimeĭ învețaturĭ a luĭ Christ în ţerile pe jumetate selbatice, luptându se cu cele maĭ marĭ greutaţĭ posibile în tóte privinţele, imitând pe sţ. Apostolĭ, maĭ ales pe marele apostol al *némurilor*, st. *Paul*, cel maĭ învețat scriitor al Nouluĭ Testament...

Gheorghe P. Samurianu.

1) La Cholm, unde acum este arhiepiscop I. P. S. *Leontiu* Lebedinski unul din ceĭ maĭ cunoscuțĭ prelațĭ ruşĭ în ḑilele nóstre, în seculul XVII şi la finel sec. XVI a pastorit *Gedeon Balaban*, în urmă mitropolit de *Liov* (Lemberg), Galiţia, bine cunoscut în istoria relaţiunilor *române* cu Galiţia după *Alexandru Lăpuşnénu*, Domnul Moldovieĭ, mare bine-facĕtor al bisericeĭ, şcóleĭ, tipografieĭ şi frăţieĭ din Liov.

2]. Catehismul compus de Mitropolitul Filaret Drozdov s'a tradus în românește de P. S. *Filaret Scriban*, episcop de Stavropol decedat, la 1873, renumit prelat român. Tractatul „Convorbirĭ între un cercetător şi încredințat" al Mitropolitului Filaret Drozdov s'a tradus în românește d P. S. Arhiereul Innocent Moĭsiu Ploeşténu, şi publicat în „*B*iserica Ortodoxa, Româna" pe anul X.

3). Scrierea mitrop. Inocent *V*eniaminov „Arătarea caleĭ în împerația ceriuluĭ" s'a tradus în româneşte de P. S. episcop Filaret Scriban, ĭar în memoria luĭ *Innocent Borisov*, renumit arhiepiscop de Odessa, decedat la 1857, s'a numit în monahism (de P. S. Filaret *S*criban) actual episcop Innocent Moisiu.

Comitetul Redactor al jurnaluluĭ „Biserica Ortodoxa Româna" aduce viile sale mulţamirĭ Onor. Protoiereŭ al Judeţuluĭ Ialomiţa, Pr. N. Alexandrescu, pentru zelul şi activitatea ce arata în încasarea banilor de pe abonamente, înlesnind prin acésta mersul regulat al jurnaluluĭ, de unde depanda esistenţa sa, dorind Redacţiunea ca esemplul seu sa fie imitat şi de ceĭ-l-alţĭ Onor. Protoiereĭ.

Redacţiunea